

**Mitjans de comunicació
i
Pastoral**

12-113

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

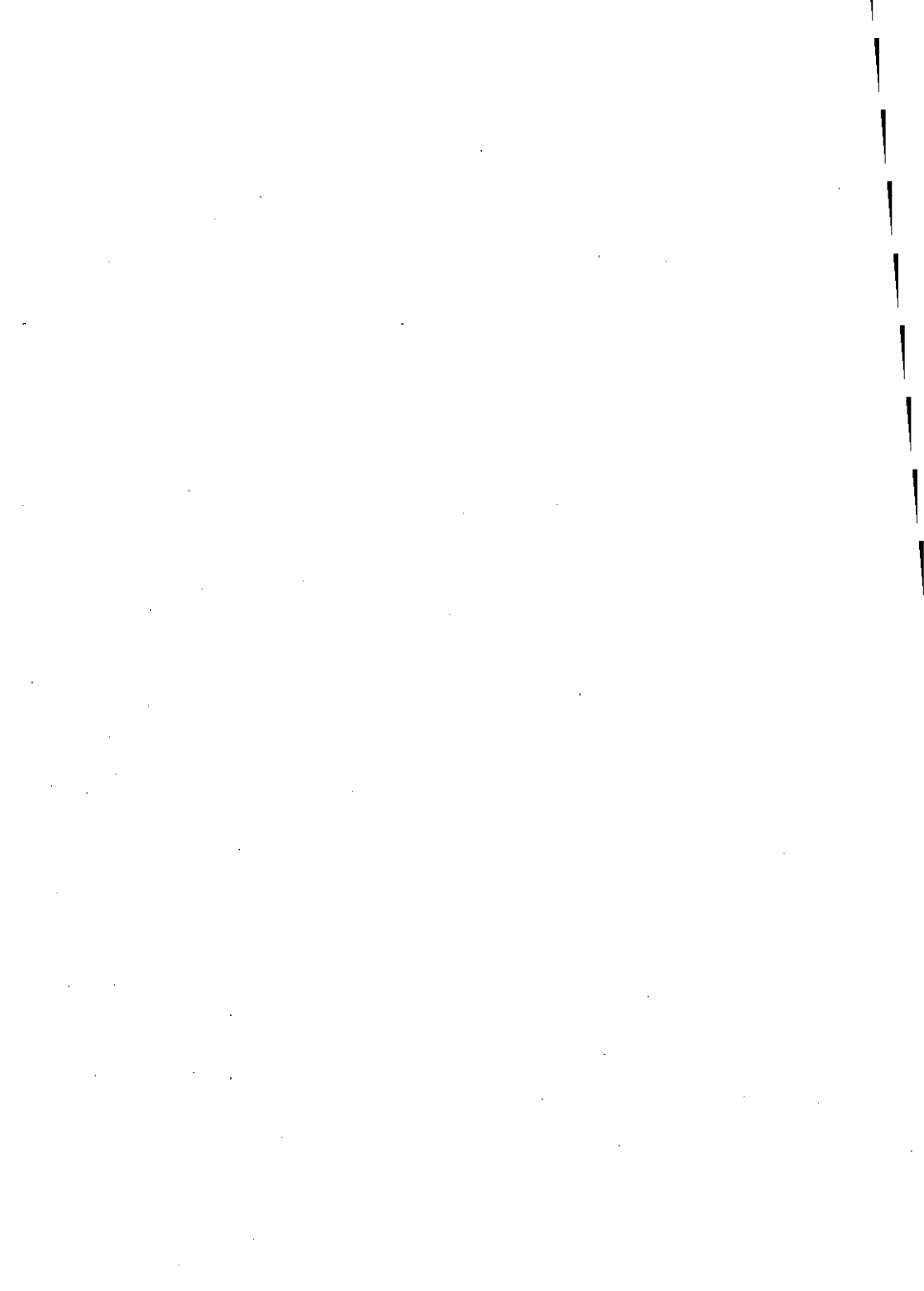
- 0 Pastoral de Quaresma. (exhaurit)
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà. (exhaurit)
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer (exhaurit).
- 3 Parròquia i comunitat (exhaurit).
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església. (exhaurit)
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació a Lleida. Antologia: Guillem Rovirosa (exh.).
- 6 El sagrament de Penitència. Marginació social a Barcelona (exhaurit).
- 7 La JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral Infantil. Antologia: Jaume Collell i Bancells.
- 8 De la cristiandat al pluralisme (exhaurit).
- 9 Pastoral rural (exhaurit).
- 10 L'Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del bateig. La Llei fonamental de l'Església (exhaurit).
- 14-15 Consells presbiterals i pastorals (exh.).
- 16 Parròquies petites. Església catalana, 1971.
- 17 JAC, Escoltisme, Equips de la Mare de Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carrasco i Formiguera.
- 19 Pastoral en medi urbà. Antologia: Josep M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Conversa amb un monjo. Índex 1969-1971.
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el bisbat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nord-africana.
- 26 Pastoral urbana. Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia. (exhaurit)
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Alsina. Antologia: Josep Carner.
- 28 Comunitats de base. Església catalana, 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Añoveros.
- 30 L'economia de l'Església (exhaurit).
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Talzè. El concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 Ciutat de demà i educació religiosa. La immigració a Catalunya. Antologia: F. V. Garcia, «el rector de Valfogona» (exhaurit).
- 38 El laicat, avui. (exhaurit)
- 39 Canvis en l'Església i en els ministeris.
- 40 Església i canvi social. Capellans i classe obrera. Església catalana, 1975. (exhaurit)
- 41 Renovar la celebració de Pasqua. Pastoral de vocacions. L'11 de maig de 1966. (exhaurit)
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimonis de preveres. (exhaurit)
- 44 Programar un nou curs. Tipologies del ministeri. La marxa de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976. (exhaurit)
- 46-47 Equips de preveres. Transmetre la fe. (exhaurit)
- 48 Confirmació i comunitat. Economia de l'Església. Escarré a «Le Monde» (1963) (exhaurit).
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als pares conciliaris (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la represa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (exhaurit).
- 57 Aparellament i matrimoni.
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança.
- 60 Talzè: una interpretació.
- 61 Damià Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana (exhaurit).
- 64-65 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Pregiar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de Joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (exhaurit).
- 71 Cristians catalans al Tercer món.
- 72 Pastoral del bateig (exhaurit)
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (exhaurit).
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreença i agnosticisme.
- 80 Religioses als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni (exh.).
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.
- 85 Pastoral dels deficients mentals (exhaurit).
- 86-87 C. Cardó, Ll. Carreras i J. B. Manyà.
- 88 Els malalts marginats.
- 89-90 La pastoral a debat.
- 91-92 Església i normalització lingüística.
- 93 La parròquia. Lloc d'educació de la fe.
- 94 Debat sobre la guerra i la pau.
- 95 Aportacions pastorals del C. Vaticà II.
- 96 La llengua de l'Església a Catalunya.
- 97 La guerra civil. Les sectes. Catequesi dels més petits.
- 98-99 Ministeris per a la comunitat. La poesia religiosa de Verdaguier.
- 100 La Vella pasqual.
- 101 Sobre la pastoral a Catalunya (1969-1987).
- 102 Religiositat popular.
- 103-104 La classe de reiigió.
- 105 Acollir el deficient. (exhaurit)
- 106-107 El cant a les esglésies.
- 108 Fe i cultura postmoderna.
- 109 Els nous moviments (exhaurit).
- 110 La parròquia. L'arxiprest. Parròquies sense prevere. Llengua i pastoral.
- 111 L'Església i el Mil·lenari de Catalunya
- 112 Mitjans de comunicació i pastoral

QUA DERNS DE PASTORAL

112-113

1 9 8 9

SUMARI

● PÒRTIC

Església i mitjans de comunicació	7
Per una Església profètica	10

● INFORME

Organismes generals:	
CEMS, <i>Joan Pujol</i>	13
SIMCOS, <i>Joan Camps</i>	17
Delegacions dicesanes:	
Barcelona, <i>Joaquim M. Martínez Roura</i>	19
Girona, <i>Josep M. Pont</i>	20
Lleida, <i>Jaume Montaña</i>	21
Girona, <i>Climent Forner</i> ,	22
Tarragona, <i>Josep-Miquel Garcia</i>	24
Tortosa, <i>Josep M. Ribes</i>	25
Urgell, <i>Manuel Pal</i>	25
Vic, <i>Pere Casas</i>	27
Fulls diocesans:	
Barcelona-Tortosa-Urgell, <i>Jaume Aymar</i>	29
Girona, <i>Miquel-Angel Ferrés</i>	30
Vic-Solsona-Tarragona, <i>Pere Casas</i>	31
Editorials:	
Centre de Pastoral Litúrgica, <i>Joaquim Gomis</i>	35
Editorial Claret, <i>Pere Codina</i>	37
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, <i>Josep Massot</i>	39
Missatge Humà i Cristià, <i>Joaquim M. Martínez Roura</i>	41
Revistes:	
Catalunya Cristiana, <i>Jaume Roigé</i>	43
Foc Nou, <i>Roser Bofill</i>	45

● QÜESTIONS

Església i mitjans de comunicació social, <i>Joan Gomis</i>	47
Tractament de la religió a la premsa diària, <i>Jordi Piquer</i>	52
La televisió, una nova terrassa?, <i>Albert Sàez i Francesc Romero</i>	56
Quatre reflexions conclusives, <i>Joan Llopis</i>	59
Església (poc) valenciana en un País (poc) valencià, <i>Antoni López Quiles</i>	63

● OPINIONS

Normalització <i>Jaume Aymar</i>	67
Avui/demà, <i>Salvador Cardús i Ros</i>	69
Un repte dels '90, <i>Joan Carreres i Péra</i>	70
Un espai més, <i>Josep Faulí</i>	73
Església i mèdia, <i>Miquel Tresserras</i>	74
I la ràdio?, <i>Josep M. Alimbau</i>	77

● OBRADOR

Per una parròquia evangelitzadora, <i>Francesc Segalés</i>	79
--	----

● QUATRE VENTS

Girona, <i>Jaume Reixach</i>	86
Mallorca, <i>Pere Llabrés</i>	90
Tarragona, <i>Jordi Figueras</i>	94
Urgell, <i>Antoni Mirabet</i>	95
Vic, <i>Sebastià Codina</i>	97

MITJANS DE COMUNICACIÓ I PASTORAL

Els mitjans de comunicació constitueixen avui una realitat tan massiva i omnipresent en la vida de cada ciutadà i en la configuració de la nostra societat i dels seus horitzons que només podem acostar-nos-hi de manera parcial.

1. A l'INFORME, els responsables dels diversos organismes de la nostra Església que treballen en el camp de la comunicació ens exposen la seva tasca. Tal és el cas de la Comissió episcopal de mitjans de comunicació social de la Conferència episcopal espanyola (la CEMCS), de la qual n'és president el bisbe d'Urgell, doctor Joan Martí i Alanís, i secretari mossèn Joan Pujol, capellà del bisbat d'Urgell, que és el qui ens en fa la presentació. Del Secretariat interdiocesà dels mitjans de comunicació social dels bisbats de Catalunya (el SIMCOS), que ens presenta el seu secretari, mossèn Joan Tomàs, capellà del bisbat de Solsona. I de les vuit delegacions diocesanes, que ens són presentades pels delegats de cada bisbat.

Ens ocupem, després, dels fulls dominicals. Com tothom sap, un procés de confluència ha conduït a l'existència de dos fulls interdiocesans (amb apartats propis per a cada bisbat): Vic-Solsona-Tarragona i Barcelona-Tortosa-Urgell. Els petits informes són escrits pels seus responsables, així com el que correspon al full de Girona.

Entre les editorials, deixem constància del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona, Editorial Claret i Publicacions de l'Abadia de Montserrat. També incloem en aquest capítol la «Fundació Missatge humà i cristià».

Finalment vénen les revistes: ens ocupem de «Catalunya Cristiana» i de «Foc Nou».

2. A la secció QÜESTIONS, el senyor Joan Gomis, un dels fundadors de «El Ciervo», fa una reflexió sobre «L'Església i els mitjans de comunicació social»; Mossèn Jordi Piquer, col·laborador habitual de «La Vanguardia», escriu sobre el tractament que rep la religió a

la premsa diària; els senyors Francesc Romero i Albert Sàez, que treballen a «Signes del temps», el programa religiós setmanal de TV3, ho fan sobre la presència del fet religiós a la televisió; i el senyor Joan Llopis, que ha tingut abans accés als originals que constitueixen el cos bàsic d'aquest número, escriu unes reflexions conclusives. Inserir a continuació un article que ens ha estat enviat pel senyor Antoni López Quiles, que és una resposta a l'article del pare Pere Riutort sobre set-cents cinquanta anys de l'Església al País Valencià que publicàvem al nostre número anterior.

3. La secció *OPINIONS* recull les repostes que hem rebut de diverses persones atentes al món de la informació. No tots els preguntats van respondre; de manera que si el lector troba a faltar algunes signatures no ho ha d'atribuir necessàriament a oblit de la Redacció.

4. *L'OBRAJOR* és un text que mossèn Francesc Segalés va escriure per al full de les parròquies de Sant Miquel del Port i Santa Maria de Cervelló de la Barceloneta, de Barcelona. La seva estada a la missió de Maconí, a Mèxic, el porta a descriure el que hi va veure i viure, amb constants referències a les parròquies d'aquí. Les seves reflexions ens poden ajudar a revisar la nostra tasca parroquial i poden aportar-nos suggeriments de cara a la preparació del curs vinent. Recordem que, abans de marxar a Mèxic, ell mateix va escriure'ns un altre obrador: «Com programar un curs en una parròquia». El trobareu al número 102 (1987), pàgines 50-63.

5. *QUATRE VENTS* inclou cròniques de Girona, Mallorca, Tarragona, Urgell i Vic. I el *PÒRTIC* aquesta vegada és doble: «Església i mitjans de comunicació» aborda el tema general del número; «Per una Església profètica» és un clam de protesta per una determinada imatge d'Església i de societat (que els mitjans de comunicació no han pas creat, sinó que s'han limitat a recollir i comunicar) i que voldríem veure definitivament bandejada.

Dintre la seva unitat temàtica, aquest número no deixa de ser compost. Presenta un ample dossier, l'Informe, que ajuda a fer-se una idea força completa de l'acció dels organismes especialitzats per als mitjans de comunicació que té la nostra Església. Però té també una part important d'opinió. A qui vulgui completar la reflexió sobre el tema el remetem al número 143 de «Qüestions de vida cristiana», que duu per títol: «L'Església a través dels mitjans de comunicació».

L'elaboració d'aquest quadern ha resultat més laboriosa del que havíem previst i arribarà a mans del lector quan ja es trobi en plenes vacances. Així, doncs, bon estiu!

Barcelona, 1 de juliol de 1989

J. T.

PÒRTIC

ESGLÉSIA I MITJANS DE COMUNICACIÓ

La societat actual es caracteritza per la importància creixent dels mitjans de comunicació de masses, els anomenats «mèdia», que han experimentat grans progressos tècnics, s'han multiplicat i han crescut la seva penetració i la seva influència. Ara el quart poder ja no és simplement la premsa: són els mèdia. A dir veritat, la premsa més aviat sembla anar de baixa, almenys la premsa diària; mentre que la ràdio, la televisió i el vídeo tenen al seu davant un camí ample i expedit.

Cenyint-nos, doncs, als grans mitjans, als adreçats a la massa, el binomi Església i mitjans de comunicació pot

enfocar-se de dues maneres: la presència del fet cristià —informacions i opinions— i la presència dels cristians o de l'Església com a tal.

A costumats com estàvem a una presència del fet cristià abundant i respectuosa (no és ara l'hora d'analitzar la qualitat de l'abundor ni del respecte), l'evolució que s'ha produït amb els pocs anys de democràcia ha comportat una reducció dràstica i una desinhibició en la manera de presentar les informacions i a l'hora d'opinar. No és estrany que el panorama hagi canviat substancialment i que hi hagi cristians que s'hi sentin incòmodes i experimentin una sensació de marginació i desnaturalització (o àdhuc d'atac). Si som d'aquests, hauríem de parar-nos a reflexionar sobre quin és el pes real del cristianisme viu en la nostra societat (el viu i actuant, no l'històric) i quina és la preparació i la sensibilitat per temes cristians (i, més en general, religiosos) entre els professionals de la informació. Aquesta reflexió conduirà —n'estem convençuts— a matisar les impressions inicials i a contemplar el panorama amb una mirada realista i bonhomiosa (bonhomiosa ho hauria de ser sempre, la mirada del cristià) que permet de discernir-ne els topants i evita d'imaginar fantasmes.

Si passem ara a parlar de la presència activa dels cristians en els mèdia, la qüestió pot formular-se amb una disjuntiva: ¿cristians als mitjans de comunicació o bé mitjans de comunicació cristians? Aquesta disjuntiva ha estat resolta de maneres diferents aplicada als partits polítics o als sindicats, posem per cas, i aplicada a les escoles o als esplais. Val la pena de notar, però, dues coses: que no s'ha arribat a abandonar l'opció «partit polític o sindicat cristià» sinó després d'haver-la intentada, i que la primera opció —la que condueix a «cristians als mitjans de comunicació»— no la nega ningú, avui. Però mentre alguns es deturen aquí, altres fan un pas més i sospiren per tenir emis-

sores de ràdio i fins i tot una cadena de televisió. (En canvi, el diari catòlic sembla una batalla perduda, almenys per ara).

Arribats aquí, s'imposa una crida al realisme. Els grans mitjans de comunicació de masses són el quart poder. I costen, avui, molts diners. Dues realitats aquestes —diners i poder— que són difícils de compaginar amb la Bona Notícia de Jesús de Natzaret i de posar al seu servei. Per això ens cal ser prudents i lúcids a l'hora d'argumentar. Així, per a posar un exemple típic —i tòpic—, probablement Pau de Tars no tindria inconvenient —si li n'oferien l'oportunitat— de fer una allocució per televisió o un parlament per la ràdio: seria la versió actual del seu discurs a l'areòpag d'Atenes. Però el que és segur és que continuaria anant d'ací d'allà, predicant Jesús crucificat, fundant esglésies, posant ancians al seu davant, visitant-les i confortant-les de tant en tant i enviant-los les seves cartes. I segur que no li passaria pel cap de muntar un diari per a anar als quioscos al costat de l'«Avui» o «La Vanguardia», ni de posar en peu una emissora de ràdio.

Per això no podem evitar de formular algunes preguntes. ¿Quins són els motius reals d'aquells que sospiren perquè l'Església tingui emissores de ràdio o una cadena de televisió? ¿Quin poder vol tenir i quin servei específic vol oferir l'Església en l'intent d'ocupar tant sí com no una freqüència pròpia a l'atapeït dial? ¿Quines fronteres es marcarà o quin estatut es donarà una emissora de l'Església? ¿Com respectarà la llibertat dels professionals que hi treballin?

Les nostres són unes societats adultes, seculars i pluralistes. I ens hi hem de sentir amb comoditat, com a casa. Sense sospirar ni per estendre els antics tentacles propis de les societats sacral·s (les cristiandats), definitivament passades a la història, ni per reconstruir els murs de la ciutadella dels cristians i anar edificant el nostre call (el ghet-

to) amb la doble excusa del manteniment i l'expansió (que avui anomenem «evangelització»). Dues exigències se'ns imposen, que expressarem amb dues paraules: presència i discerniment. Presència de professionals cristians en el camp dels mèdia. Discerniment d'uns cristians adults que —com ja recomanava sant Pau— saben tastar-ho tot i quedar-se amb allò que és bo. Tant la presència com el discerniment remetent a una tasca pastoral que té com a objectiu no pas l'ocupació de determinats segments de poder social per a posar-los al servei de l'evangeli, sinó una acció en profunditat, encaminada a la construcció de personalitats cristianes adultes. I que aquestes paraules no ens enganyin: una personalitat cristiana adulta no és cap utopia a l'abast només d'alguns comptats universitaris d'alta qualificació. És l'horitzó a què ha d'apuntar cada cristià, sigui pagès, obrer, menestral, universitari, o tècnic; visqui al camp, a vila o a la ciutat.

PER UNA ESSLÉSIA PROFÈTICA

La imatge va ser vista per tothom, la va oferir la televisió i va aparèixer a les primeres planes dels diaris: un bisbe, amb capa pluvial i mitra, beneïa la bandera de combat d'un portaavions al port de Barcelona. Tothom hi era: el rei, la reina amb peïneteta, un general agenollat als seus peus, el president del govern central, el president de la Generalitat, el batlle de la ciutat olímpica, que és alhora el cap i casal...

Si una imatge diu més que mil paraules, aquesta sugge-

ria que no ens calien deu anys d'ajuntaments democràtics (com fa un slògan actual sense massa contingut) per arribar fins aquí. ¿O és que es volia donar la raó als qui diuen que, a desgrat de les aparences, res no ha canviat? Perquè la imatge ens retornava als primers anys del feixisme hispànic, quan tothom havia de formar, si us plau per força, i fer pinya al voltant de «las autoridades militares, civiles y religiosas», i quan proliferaven aquelles contradictòries «misas de campaña».

El bisbe, sortosament, no era el de casa: era el castrense. Aquest fet, que pot servir de consolació fàcil (a falta d'altra), és també un símbol: per les grans ocasions, a l'hora de ser-hi tots, a l'hora de la veritat, quan les coses van de debò (i prou sabem que amb la guerra i amb l'exèrcit no s'hi val a jugar-hi), l'Església no la representa el bisbe local, sinó una altra mena de jerarquia, que és alhora eclesiàstica i militar, i que no té res a veure amb el poble enmig del qual té lloc l'espectacle.

Recollim-ne algunes incoherències. Som en un estat laic i no confessional; el president del govern pertany a un partit que fa gala, precisament, del seu caràcter laic; l'Església ha anat afirmant repetidament la seva independència de la comunitat política; la benedicció tenia lloc a la capital de Catalunya, nació que es va caracteritzar pel seu refús a l'ingrés a l'Otan a l'hora del referèndum; l'Església predica l'evangeli de la pau i ha anat distanciant-se cada dia més de qualsevol vell leitat guerrera; al costat mateix, una manifestació de pacifistes era reprimida violentament per les anomenades forces de l'ordre...

El batlle de Barcelona va tenir una sortida feliç, a l'hora de fer el seu parlament. La millor destinació d'aquell enorme giny de guerra, va dir, era passar directament a un museu, sense necessitat d'haver de servir. Podríem ironitzar en aquesta mateixa línia i dir que segurament la benedicció del bisbe facilitaria l'acompliment d'aquest auguri. Però

ens estimem més de dir les coses pel seu nom i reservar el llenguatge parabòlic per a altres ocasions.

Segurament les coses són molt complicades a nivell d'alta política i els qui governen tenen les mans lligades més del que ells voldrien i altres sospitem. Tanmateix, una certa sordina hauria estat beneficiosa. Que una cosa és haver de fer una determinada política (i fer-la d'una manera una mica vergonyant), i una altra cosa és muntar un espectacle contradictori amb tantes coses que es proclamen i muntar-lo precisament a les barbes d'un poble que ha dit que no al que ara de manera tan desafiant se solemnitza.

Però si penós és l'aspecte civil, més n'és encara l'eclésiàstic. Perquè les autoritats polítiques tenen uns lligams amb els «poders fàctics» que els forcen a posar de manifest la feblesa de les seves afirmacions grandiloqüents (i, al capdavant, el referèndum pro Otan, ¿no va ser ja una proclamació d'aquesta incoherència?), però els representants de la comunitat de creients en Jesucrist no tenen res a fer en aquesta mena d'espectacles en honor de la guerra i els seus ginyes. El seu lloc es trobava una mica més enllà: entre aquella munió de pacifistes que manifestaven el seu refús a la guerra i als seus rituals i que eren brutalment dispersats. Ens consola de saber que, entre ells, hi havia cristians. I ens plau de proclamar-ho. Uns cristians que representaven més bé l'Església del príncep de la pau que no pas aquell bisbe tan enfarbalanat que beneïa instruments de guerra. De vegades les aparences enganyen; i les imatges també. L'Escriptura ja ens adverteix que, mentre els homes veiem, amb els ulls, les aparences, Déu mira la profunditat dels cors.

INFORME

ORGANISMES GENERALS

CEMCS

Cal situar la setmana del 26 de febrer al 4 de març de 1966 com a data de naixement de la Comissió. Aquella setmana es va constituir la Conferència Episcopal espanyola i juntament amb ella les Comissions Episcopals.

La CEMCS (Comissió Episcopal de Mitjans de Comunicació Social) tenia ja, però, una mica d'història. Feia uns anys, el novembre del 1958, la Conferència

de Metropolitans constituïa la Comissió Episcopal de Cinema, Ràdio i Televisió. Estava també constituïda, almenys des de l'any 1924, la «Junta Nacional de Prensa Católica», amb una colla d'activitats que foren assumides, en bona part, per la nova Comissió Episcopal. Així l'agència de notícies «Prensa Asociada», les relacions amb les diòcesis i l'organització del «día de la prensa e información de la Iglesia».

La constitució de la CEMCS es feia com a resposta a les orienta-

cions del decret conciliar «Inter mirifica», que recomanava en el seu número 21 «promoure la recita formació de la consciència dels fidels en l'ús d'aquests instruments (premsa, cinema, ràdio i televisió) i organitzar i estimular tot el que els catòlics facin en aquest camp».

Història

No és gens fàcil resumir en unes ratlles el que ha estat el treball d'aquests 23 anys i escaig de la CEMCS, que ha vist com, cada tres anys, es renovava en bona part i que ha estat presidida, els sis primers anys, per Mons. Pedro Cantero Cuadrado, arquebisbe de Saragossa, els altres 6, del 72 al 78, per Mons. José M.ª Cirarda, bisbe aleshores de Còrdova, els 9 següents per Mons. Antonio Montero, bisbe auxiliar de Sevilla i, d'ença del 80, bisbe de Badajoz i, darrerament, des del febrer de 1987, per Mons. Joan Martí Alanis, bisbe d'Urgell.

Al llarg d'aquests anys, la CEMCS ha celebrat 73 reunions plenàries, a més de moltes altres de tràmit per tal de solucionar algun problema urgent.

Apunto algunes de les accions més significatives portades a terme durant aquests anys, a partir de la lectura de les actes i del record viu dels protagonistes, sobretot de Mons. Cirarda, Mons. Montero i Mons. Martí Alanis, i deixo per a un altre moment el de-

tall del programa, les activitats i els projectes de la Comissió actual, presidida pel bisbe Martí, període que m'ha tocat viure de prop com a director del Secretariat de la CEMCS.

— Vetllar els mitjans de comunicació social propis de l'Església i, de manera especial, els diaris de l'«Editorial Católica» i la «Cadena de Ondas Populares», COPE.

— Assegurar una presència de l'Església en la programació de Ràdio nacional i de TVE, tasca que no va ésser fàcil.

— Gestionar el funcionament de l'agència «Prensa Asociada» i l'escola de periodisme de l'Església.

— Organitzar cada any la «Jornada mundial de les comunicacions socials».

— Promoure curssets de formació.

— Tenir una presència dins les tres grans organitzacions internacionals de MCS: UCIP, UNDA i OCIC, que vetllen el món de la premsa, la ràdio-televisió i el cinema.

— Fer una valoració moral i artística de les pel·lícules que s'emeten per TV i es projecten a les sales comercials.

— Promoure la creació d'una Facultat de Ciències de la Informació a la Universitat Pontifícia de Salamanca.

— Organitzar una assemblea plenària de l'episcopat sobre el tema dels MCS.

— Oferir informació de les activitats de la Conferència episco-

pal als mitjans de comunicació social.

Fins l'any 1975, l'ànima d'aquestes activitats fou el Dr. mossèn Ramon Cunill, delegat general de la CEMCS. Junt amb ell treballà un Secretariat Nacional organitzat en diferents departaments de cinema, premsa, ràdio i televisió.

El pla triennal de 1987 a 1990

Aquests darrers anys i d'acord amb el Pla triennal de pastoral de la Conferència episcopal, es va redactar un Pla triennal de la CEMCS que enclou els objectius i les accions que la Comissió ja portava a terme. Els objectius estan formulats en aquests termes:

1. Promoure la consciència de la importància dels MCS en la missió de l'Església.

2. Intensificar la formació en l'ús i la pastoral dels MCS.

3. Atenció pastoral als professionals dels MCS.

4. Seguiment pastoral dels diferents mitjans de comunicació, amb accions concretes de cara a premsa, cinema, ràdio i televisió-vídeo.

5. Fomentar les relacions de la CEMCS i del Secretariat amb altres organismes i institucions.

6. Presentar un projecte sobre un «Servei d'Informació i Documentació de l'Església espanyola».

7. Impulsar el treball de les Delegacions diocesanes i interdioc-

sanès i dels ordes i les congregacions.

8. Reorganitzar el Secretariat i els seus diferents departaments.

La Comissió publica cada any un missatge amb motiu de la celebració de la Jornada mundial de les Comunicacions Socials i edita mensualment dues revistes de qualificació artístico-moral, una sobre les pel·lícules que s'emeten per TVE, anomenada «Pequeña Pantalla», i una altra sobre les pel·lícules que s'estrenen a Madrid i Barcelona, anomenada «Cine, 89». També el Secretariat edita un Butlletí com a mitjà d'intercomunicació amb els delegats diocesans i altres persones interessades.

Com a activitats més reixides durant aquests dos darrers anys, subratllaria:

— l'aprovació, per part de la Conferència episcopal, del projecte presentat sobre un «Servei d'informació i documentació de l'Església»;

— la bona gestió feta amb RTVE i el seguiment dels programes religiosos, tasca aquesta encomanada al bisbe Mons. Montero;

— el seguiment de la programació de COPE, tasca encomanada a Mons. Úbeda;

— la reorganització de la UCIP aquí a Espanya;

— les reunions amb els delegats de MCS;

— la presència dins els organismes internacionals;

— l'organització de la Jornada Mundial de les comunicacions so-

cials i la concessió dels premis Bravo i Ramon Cunill;

— els cursets sobre TV, ràdio i periodisme.

Queden, però, moltes coses a fer. Com a projectes en els quals s'està treballant, alguns ja molt avançats, cal esmentar:

— la publicació de la nova guia dels MCS de l'Església;

— un pla de formació en MCS per als seminaris i les cases de formació dels religiosos;

— un seminari o laboratori de programes religiosos a la ràdio i la televisió;

— un servei de documentació del Secretariat, especialment sobre persones;

— nous programes religiosos a la ràdio;

— reorganitzar el Secretariat amb la creació de departaments, d'acord amb els diferents MCS;

— establir una col·laboració estreta amb la Facultat de ciències de la informació de la Universitat Pontifícia de Salamanca, la COPE i altres institucions per a assegurar una reflexió permanent sobre «Pastoral i MCS» i per a organitzar activitats formatives;

— finalment s'ha llançat la idea de crear un Departament d'informàtica i pastoral, donada la importància que van prenent els ordinadors en el camp de la informació i la documentació.

Perspectives

Les perspectives estan incloses

en la línia del treball que s'està fent i en els projectes que es preten portar endavant, juntament amb el treball normal de la CEMCS i del Secretariat que n'és com l'òrgan executiu. El funcionament del «Servei d'Informació i Documentació de l'Església» voldria ésser una ajuda per a una presència més eficaç de la vida i del missatge que predica l'Església en els MCS. El «Pla de formació» voldria donar resposta a una manca sentida en la formació dels agents de pastoral sobre la importància que tenen els mitjans de comunicació social per a l'evangelització del nostre món, immers en una atmosfera iònica i sonora. La creació de departaments asseguraria un millor seguiment dels diferents mitjans de comunicació i un treball especialitzat en cadascun d'ells. El «Servei de Documentació» del Secretariat seria una bona eina de treball i un lloc de consulta. I el treball conjunt amb les institucions que dediquen la seva vida als MCS seria una font permanent de reflexió.

En una línia de continuïtat (hi ha tasques que s'han d'anar fent i perfeccionant) i de noves iniciatives en aquest immens camp de les comunicacions socials, la CEMCS va treballant d'acord amb les orientacions mestres de la que fou anomenada «carta magna» de les comunicacions, la instrucció pastoral, publicada el 1971, «Communio et progressio». Dues paraules que resumeixen el que he intentat reflectir en aquesta

crònica. Aconseguir que els MCS siguin font de veritable comunió entre els homes i de progrés integral de la persona humana.

Joan Pujol

SIMCOS

Una colla de delegats de MCS de Catalunya eren convidats a assistir a la XXIX Assemblea Plenària de la Conferència Episcopal Espanyola, celebrada a Madrid durant la segona quinzena de juny de l'any 1978, en què es tractà, d'una manera monogràfica i àmplia, sobre els mitjans de comunicació. Entre els diversos compromisos que s'hi redactaren ja quedava apuntada la possibilitat de creació d'uns organismes interdiocesans de MCS.

Els representants de les diòcesis catalanes que assistírem a l'esmentada Assemblea creïem que calia omplir de realitats unes idees que semblaven bones. El dia 11 d'octubre vàrem tenir una trobada amb la CET, reunida a Solius. Els nostres bisbes acollien, escoltaven, valoraven i beneïen la proposta dels delegats d'endegar un organisme interdiocesà de MCS.

Des d'aleshores els contactes foren freqüents. La major part

d'aquelles reunions es dedicava a estructurar idees i projectes, a escriure-ho i posar-ho en net. Aquesta tasca era reconeguda oficialment amb l'aprovació, per part de la CET, dels Estatuts del SIMCOS (Secretariat Interdiocesà de Mitjans de Comunicació Social de Catalunya), el 29 de maig de 1979.

Però la realitat era crua: el marc estatutari era ambiciós i ampli, amb possibilitats de jugar fort. L'oferta que pretenia fer el SIMCOS no era pas amb criteris apologetics, sinó constructius i oberts a qualsevol manera de fer-se present l'Església enmig d'una societat cada dia més nova i oberta a comunicar i a comunicar-se. A part dels delegats diocesans, el SIMCOS volia comptar amb representants dels religiosos/es i amb professionals laics; es crearen organismes consultius, amb gent capaç d'assessorar, i comissions per atendre els diversos caires de la comunicació social. No eren pures idees: aquestes comissions i aquests organismes tingueren noms ben concrets i públics, i amb alguna activitat inicial.

I l'altra cara de la moneda: els mitjans de comunicació de l'Església o bé eren pocs «mitjans» (humans i econòmics) o bé eren misèrrims (pel que fa als instruments, és clar; perquè en les persones que hi treballaven, i que encara hi treballen, no hi busqueu pas més bona voluntat!). Això és el que descobrírem ben aviat. La crisi d'identitat va ser ben evident.

Prou hi cercàrem sortides! Algunes noves propostes semblaven bones i factibles; s'hi feren gestions i ofertes, però les dificultats inesperades, i provinents d'indrets mai no sospitats, eren massa infranquejables.

Primers passos

De mica en mica el SIMCOS anava entrant en un període d'hivernada crítica. Aquella situació podia ser definitivament negativa, abocada al fracàs. Però sortí la taula de salvació! (Cal dir, amb tot, que mai no es deixaren de fer gestions per seguir algunes possibilitats noves). I sí, les possibilitats ens dugueren a les realitats.

L'assessorament de programes de ràdio i de televisió ha anat obrint una nova etapa, que es caracteritza per una tasca estabilitzada (ens reunim cada mes), positiva (la prova en són els darrers dos o tres anys, en què aquests programes assessorats han millorat d'una manera evident, mercès sobretot als seus dos responsables més directes), amb noves possibilitats (el fet de reunir-nos ja facilita la conversa i posa noves inquietuds damunt la taula), més secular (en el sentit que hi ha més seglars a les reunions i en el treball) i, sobretot, més real i serena.

En quin punt del camí ens trobem ara? Encara som als inicis, al-

menys quan obrim els ulls a altres realitats eclesials de terres llunyanes. Però crec que finalment hem pogut trobar la manera de posar fil a l'agulla i començar, primer, a agermanar «pedaços» i, després, a modelar un bon vestit, el d'uns mitjans propis de l'Església amb l'ànim de servir i comunicar la Bona Notícia. Caldrà, encara, saber donar sentit i responsabilitat a algunes persones i institucions que, de dret, han d'estar presents al SIMCOS i, també, saber aprofitar les ocasions que puguin facilitar l'accés de l'Església en aquest món de la comunicació. No voldria concretar, ara, aquestes paraules que volen insinuar quelcom ben concret i ben possible; dintre pocs mesos prou que podrà saltar la notícia que, en bé o en mal, definirà la tasca que duu entre mans el SIMCOS: voler tenir ales pròpies per volar en aquest ampli espai de les comunicacions socials.

Punt final: potser aquestes quatre ratlles haurien pogut ser un xic més concretes; però confiem en la vostra bona voluntat i en la vostra atenció per fer memòria d'algunes altres coses no esmentades, però que es fan més comprensibles dins aquest fil històric. També cal dir que, dins el conjunt de l'Església espanyola, el SIMCOS és respectat i valorat.

Joan Camps

DELEGACIONS DIOCESANES

BARCELONA

L'any 1952 es va celebrar a Barcelona el Congrés Eucarístic Internacional. En la seva preparació i el seu desenvolupament, la premsa i la ràdio hi van jugar un paper molt important. Això és el que va moure a la creació a la diòcesi de la Comissió de premsa, ràdio i publicacions, l'any 1955. A més d'ajudar i promoure les publicacions cristianes, s'encomanà a aquesta comissió la tasca d'editar el «Full Dominical» (que ja existia l'any 1890, i que des del 1939 vivia una segona etapa) i, poc després, el Butlletí Oficial de l'Arquebisbat.

El Concili Vaticà II, en el decret sobre els Mitjans de Comunicació Social, afirmà l'interès i l'estima de l'Església per aquests mitjans. Per aquest motiu, la nostra diòcesi convertí la comissió en delegació diocesana, la qual, juntament amb les altres de Catalunya, forma el Secretariat Interdiocesà de Mitjans de Comunicació Social (SIMCOS).

Després de l'Assemblea de preveres (desembre de 1977) es creà el «Full Informatiu» de la diòcesi, per tal que els preveres poguessin informar-se mensualment de la vida de les zones pastorals. Més

endavant, durant l'Assemblea Diocesana (1980-81), s'obrí a tots els diocesans (i especialment als qui tenen responsabilitats a les parròquies i als moviments) la possibilitat de subscriure's al full. Cal assenyalar que, des dels seus orígens, aquesta delegació s'autofinança i no rep ajudes de cap instància oficial.

Accions de la delegació

Després d'aquestes ratlles inicials, és hora d'exposar el que fem. Resumim-ho ràpidament

Publicacions. Com ja ha estat assenyalat, la delegació edita el «Full Dominical», que ja ha arribat a l'any cinquanta-unè de la seva publicació i que assoleix un tiratge de 90.000 exemplars. Alhora cal deixar constància de la iniciativa de diferents bisbats de tenir un full interdiocesà amb Barcelona. La diòcesi de Tortosa fou la primera a sumar-se a aquesta iniciativa. El primer número aparegué el Nadal del 1971; l'any següent (Nadal del 1972) Urgell se sumà a aquesta publicació; i més tard ho feren Lleida (1973), Menorca i Mallorca, tot i que aquestes dues diòcesis se'n separaren, la primera per motius de rendibilitat i Mallorca perquè començà a

editar el seu propi full. Aquesta publicació té una part comuna i uns espais propis per a cada diòcesi (primera i última plana). També continua editant el «Butlletí de l'Arquebisbat de Barcelona», amb un tiratge de 1.200 exemplars, i dóna suport a l'edició del «Full Informatiu» de la diòcesi (1.500 exemplars). La delegació promou i difon l'edició de documents episcopals i pontificis, així com de fulls dominicals extres que tracten sobre diverses realitats diocesanes.

Accions entre els mitjans de comunicació: premsa, ràdio i televisió. La delegació fa arribar als principals mitjans d'informació les notícies religioses, les notes oficials i les «glosses dominicals» de l'arquebisbe. Així mateix atén les consultes, cada vegada més sovintejades, dels periodistes i dels informadors religiosos sobre temes d'actualitat. Organitza, també, rodes de premsa amb els diversos mitjans.

La delegació coordina l'enregistrament de les «glosses dominicals» del cardenal-arquebisbe, que actualment es radien per deu emissores. També col·labora en el programa «Paraules de Vida» de Catalunya Ràdio.

Aquests darrers anys, la delegació també ha col·laborat amb TV-2, especialment en la missa dominical en català i al programa religiós de TV-3 «Signes dels temps», pel que fa a la diòcesi de Barcelona.

Joaquim M. Martínez Roura

GIRONA

Aquesta Delegació diocesana de MCS de moment té l'objectiu de cobrir informació i oferir-la tant a la nostra Església com als diversos mitjans de comunicació (notícies, notes i rodes informatives).

També rep diàriament informació (diaris, revistes, publicacions, resums...). Aquesta informació, la recull, l'arxiva i la passa resumida als responsables de la pastoral diocesana en forma de reculls diaris.

Les activitats ordinàries són: notes informatives sobre fets puntuals, articles tramesos periòdicament a les publicacions comarcals i locals de Girona (són treballs que la Delegació encarrega a un bon grup de col·laboradors). Produïm setmanalment un programa de ràdio de mitja hora, en forma de «magazine» (paraula del Bisbe, entrevista, notícies) que servim actualment a set emissores. Tenim COPE a Figueres, i es pensa sol·licitar una emissora amb titularitat del Bisbat. El criteri, però, és de fer-nos presents als mitjans existents, en la mesura que ens hi admetin. Amb tot, com que cada vegada més comprovem una certa reticència envers l'Església, creiem que caldrà tenir també alguns mitjans propis.

També servim informació, amb suport d'àudio i de vídeo, als programes interdiocesans del SIMCOS.

Fa tres anys que la Delegació va

començar un arxiu d'imatges amb suport de vídeo professional dels esdeveniments diocesans.

Quant a les publicacions pròpiament de la Delegació només tenim el «Full Parroquial», que teòricament depèn d'aquest organisme, però que pràcticament depèn del director que nomena el bisbe. Hi ha també un reguitzell de revistes vinculades a parròquies, moviments, etc., que no considerem vinculades a aquesta Delegació i sobre les quals plana l'interrogant seriós de la futura legalització.

Resumint, fem el que podem, segons els mitjans de què disposem. El futur hauria de ser apassionant, però crec que, si no s'hi destinen més recursos econòmics, humans i professionals, continuarem caminant amb una sabata i una espadenya.

Josep M. Pont

LLEIDA

Prensa, ràdio i televisió són al carrer i a totes les cases. Això, a Lleida, ho sabem molt bé i es pot dir que el nostre bisbat ha estat el pioner de la Tarraconense a l'hora d'acceptar el repte de fer present l'Església en els mitjans de comunicació social.

El bisbat de Lleida compta amb la Delegació de MCS, però la sen-

sibilitat pastoral vers aquest món és anterior al Vaticà II, gran impulsor de la renovació de l'Església.

Ràdio Popular és a Lleida des de 1960. L'any 1966 va aparèixer el «Diari de Lleida», fruit de l'esforç d'un grup de militants Propagandistes d'Acció Catòlica. Ambdós mitjans encara són vius. D. Aurelio del Pino, bisbe de Lleida aleshores, va ser l'ànima d'aquests projectes.

Què fa la Delegació

La Delegació procura estar atenta a la realitat diocesana, al que es viu al carrer i als reptes de la comunicació/informació avui, per tal de poder servir notes informatives a la premsa i a la ràdio. És a dir, procura fer resplendir la vida i l'acció de l'Església a Lleida.

D'altra banda, en coordinació amb la resta de delegacions de la Tarraconense mitjançant SIMCOS, procura donar suport als programes interdiocesans «Paraules de Vida», de Catalunya Ràdio, i «Signes dels Temps», de TV3.

També organitza rodes de premsa, prepara la campanya amb motiu de la Jornada de MCS, es fa present al seminari per tal d'ajudar els estudiants en la presa de consciència i en l'educació de la sensibilitat vers aquest món.

Aquest organisme manté diferents publicacions: «Butlletí Oficial del Bisbat», «Vida Parro-

quial», full dominical setmanal en edició conjunta amb Barcelona, Tortosa i Urgell.

La Delegació prepara dos programes setmanals de ràdio, la gravació dels quals es fa en uns estudis que té el bisbat, que recentment s'han posat al dia (amb magnetòfons, doble platina cassettes, taula mescladora, amplificador, micròfons..., tot de bona qualitat). «Creure i viure, avui» és un programa, de cinc minuts de durada, amb una intervenció habitual del senyor bisbe, emès per Ràdio Lleida, ona mitjana, els divendres a dos quarts de 5 de la tarda. «La Iglesia es noticia» és un programa d'un quart de durada, amb una intervenció del senyor bisbe i entrevistes, emès per Ràdio Popular, ona mitjana, els dissabtes a tres quarts de dues.

Perspectives

La Delegació vol estar a prop de tots els professionals d'aquests mitjans. A Lleida-ciutat es publiquen tres diaris i emeten quatre emissores de ràdio. I, donat que el Bisbat compta amb una zona d'Aragó, cal estar atents als mitjans propis d'aquesta zona.

Una tasca molt important de la Delegació és facilitar el diàleg i la coneixença entre els serveis i les institucions del bisbat, tot creant camins d'intercomunicació mitjançant publicacions de tipus intern i de carrer.

No ens manquen il·lusions ni

esperances. Hem de dir, però, que necessitem més personal, laic principalment.

La Delegació no ha d'oblidar que és un instrument promotor de comunicació i informació cap enfora de l'Església i a l'interior de la comunitat diocesana, però que és també receptora de les inquietuds del carrer.

Les Delegacions de MCS són la cara informativa del carisma profètic de l'Església, que crida tots els homes a la comunicació amb Déu i entre ells.

Jaume Montaña

SOLSONA

«Delegació de mitjans de comunicació social del Bisbat»: és més altisonant el nom que no pas la realitat. De fet, som un bisbat petit per a bé i per a mal. No tenim massa notícies a comunicar ni gaires mitjans al nostre abast per a comunicar-les. Anem fent bonament el que podem; potser mai no havíem fet tant com ara.

Objectius

Els objectius o projectes de la delegació podríem dir que són tres, a saber:

1. *Publicacions*: acabats d'editar, a través de Claret, *Homilies*

de mossèn Armengou i *Martirologi solsoní*; fa encara olor de tinta *La història de l'Església a Catalunya*, de mossèn Antoni Pladevall (recull de la sèrie d'articles publicats per aquest durant cinc o sis anys a «Full Diocesà Vic-Solsona-Tarragona» i que escau com anell al dit en l'avinentsa del Mil·lenari). Tenim pendents una selecció de textos del bisbe Miquel i l'edició dels goigs marians del nostre bisbat en llibre i en cassette.

2. Ampliar la delegació amb més laics representatius de les diverses parts del bisbat.

3. Equipar-nos dels instruments necessaris com poden ser: arxiu de materials, estudi de gravació, tele-fax, etc.

Activitats

Les activitats que portem a terme, les podríem classificar de dues maneres:

1. *Directament:*

a) *Publicacions:* Butlletí (mensual) «Església de Solsona», «Full Diocesà» (setmanal) en coedició amb Vic i Tarragona, i «Guia de l'Església de Solsona» (anual). A títol personal, es faciliten notícies setmanals a «Catalunya Cristiana». Com, a títol personal, també s'informa a aquests «Quaderns de Pastoral» de la vida de la nostra Església.

b) *Emissores:* facilitem notícies al programa religiós «Paraules de Vida» de Catalunya Ràdio.

c) Col·laborem també amb

TV3 en el programa «Signes dels temps».

2. *Indirectament:*

a) Surten una infinitat de *fulls parroquials*, *interparroquials* i *arxiprestals* de periodicitat diversa: setmanal, quinzenal o mensual. No existeix cap revista de l'Església com a tal, però en les vuit o deu revistes d'àmbit local o comarcal que es publiquen al bisbat, gairebé a totes es dediquen espais al fet religiós.

b) *Emissores:* N'hi ha deu al bisbat, entre institucionals, municipals i privades. No n'hi ha cap de l'Església. Sis emeten regularment programes religiosos a càrrec dels responsables de les parròquies respectives. Per exemple, un programa d'aquests, titulat «Església viva», consta de dues parts: primera, «L'evangeli del diumenge i el seu comentari»; segona, «Poble de Déu que fa via», basada en entrevistes i/o noticiari. Té un quart de durada.

Què més? Ah, sí. Enviem el «Full Diocesà» i el «Butlletí Església de Solsona» a tots els missioners/es del bisbat (60).

No hi sol haver massa comunicació entre els diversos organismes diocesans de cara a una informació puntual. Costa força de rebre'n notícies, així com de les parròquies en general. Sembla que allò que es fa, sigui poc sigui molt, no sigui noticiable. Predomina una certa mandra i una certa menysvaloració dels fets a l'hora de comunicar-los, com si no tinguessin importància fora del

lloc concret on es produeixen.

Formem part del SIMCOS. Precisament, mossèn Joan Camps, el meu sots-delegat, n'és el secretari.

Climent Forner

TARRAGONA

El Departament de MCS de l'Arquebisbat està format pels membres següents: Pep Miquel Garcia (cap), Montserrat Sabaté (secretària i responsable de premsa), Florenci Giralt (director del BOA), Florenci Giralt (director del Full Parroquial Diocesà), Ramon Fraxedas (director de la divisió Ràdio) i Josep M. Sabaté (director d'«Església de Tarragona», de la qual hi ha un corresponsal a cada arxiprestat).

El departament assumeix els *objectius diocesans* per al trienni 1987-90, així com la tasca que li correspon en la realització d'aquests objectius.

El Departament de MCS, en coordinació amb la vicaria de Pastoral diocesana, es proposa principalment els *objectius* següents:

— Confecció diària d'un *dossier de premsa*, que es reparteix entre els organismes de la Cúria. Distribució de les notícies diocesanes als mitjans de comunicació, mitjançant el telèfon, les notícies gravades per a la ràdio o en fax.

Producció setmanal de quinze programes radiofònics per a diferents cadenes. Doblatges per a audiovisuals, etc. Confecció de falques radiofòniques per a campanyes de sensibilització, etc.

— Edició setmanal del "Full Dominical", conjuntament amb Vic i Solsona, tal com queda exposat més endavant, en l'apartat corresponent.

— Publicacions mensuals: "Església de Tarragona" i el BOA (Butlletí Oficial de l'Arquebisbat).

— Trobada setmanal del Consell de Departament (un cop al mes conjuntament amb el vicari de Pastoral diocesana).

— Participació del cap del Departament, com a membre nat del SIMCOS (Secretariat Interdiocesà de Mitjans de Comunicació), en una reunió mensual d'aquest òrgan.

— Assessorament dels programes següents: "Signes dels temps", de TV3 (amb una tramesa mensual de notícies gravades), i "Paraules de vida", de Catalunya Ràdio (amb una tramesa setmanal de notícies).

— Col·laboració amb les altres delegacions: convocatòria i moderació de rodes de premsa, campanyes de conscienciació, stands de participació en diferents actes, disseny de cartells, informació sobre els MCS...

— Organització d'actes amb motiu de la Jornada Mundial dels MCS.

Josep-Miquel Garcia

TORTOSA

Els objectius de la Delegació són: estimular, promoure i coordinar els plans i l'activitat dels catòlics en el camp de la comunicació.

Les activitats són:

— De cara a l'opinió pública: difusió dels documents del magisteri i, especialment, els del senyor bisbe; difusió del pensament de l'Església sobre problemes i qüestions actuals; informació per als professionals de la informació; ambientació de les jornades i campanyes diocesanes i de la jornada de MCS.

— De cara a la premsa: edició i difusió dels documents del bisbe i, excepcionalment, del papa i de l'episcopat; edició del «Butlletí Oficial del Bisbat», del «Full Diocesà» i de notes informatives sobre esdeveniments; elaboració de «dossiers» especials; coordinació de la premsa diocesana; rodes de premsa i de ràdio especials.

— De cara a la ràdio (més o menys com a la premsa): gravacions, de manera especial de la veu del bisbe, per a les emissores; col·laboració en emissores, per exemple, a Catalunya Ràdio.

— De cara al cinema: valoració ètica i artística, dintre del possible, de les pel·lícules; cursets i cine-fòrums.

— Quant a la televisió: cursets per ajudar a la seva recta utilització.

La Delegació col·labora amb els

mitjans i els professionals locals. El delegat és president, per elecció, del Grup de Premsa i Ràdio local.

Publicacions de la Delegació: «Butlletí Oficial del Bisbat», el full dominical «Vida Diocesana», emissió setmanal de la veu del bisbe a totes les emissores radicades al Bisbat (la diòcesi no disposa ni d'emissora pròpia ni de la COPE).

A l'hora de fer un balanç, veiem que no tots els objectius es porten a terme, però es va guanyant terreny, sobretot en el camp de la ràdio. És a dir, que mirem el futur amb esperança...

Josep M. Ribes

URGELL

La Delegació diocesana de Mitjans de Comunicació Social és una de les 12 delegacions episcopals que depenen de la Vicaria de Pastoral, d'acord amb la restructuració diocesana que es va fer després de l'Assemblea Conjunta del 1971.

Objectius i continguts

Els seus objectius són evangelitzadors en el sentit de fer que el missatge cristià i el testimoni de l'Església arribin als fidels diocesans també a través dels diversos

TORTOSA

Els objectius de la Delegació són: estimular, promoure i coordinar els plans i l'activitat dels catòlics en el camp de la comunicació.

Les activitats són:

— De cara a l'opinió pública: difusió dels documents del magisteri i, especialment, els del senyor bisbe; difusió del pensament de l'Església sobre problemes i qüestions actuals; informació per als professionals de la informació; ambientació de les jornades i campanyes diocesanes i de la jornada de MCS.

— De cara a la premsa: edició i difusió dels documents del bisbe i, excepcionalment, del papa i de l'episcopat; edició del «Butlletí Oficial del Bisbat», del «Full Diocesà» i de notes informatives sobre esdeveniments; elaboració de «dossiers» especials; coordinació de la premsa diocesana; rodes de premsa i de ràdio especials.

— De cara a la ràdio (més o menys com a la premsa): gravacions, de manera especial de la veu del bisbe, per a les emissores; col·laboració en emissores, per exemple, a Catalunya Ràdio.

— De cara al cinema: valoració ètica i artística, dintre del possible, de les pel·lícules; cursets i cine-fòrums.

— Quant a la televisió: cursets per ajudar a la seva recta utilització.

La Delegació col·labora amb els

mitjans i els professionals locals. El delegat és president, per elecció, del Grup de Premsa i Ràdio local.

Publicacions de la Delegació: «Butlletí Oficial del Bisbat», el full dominical «Vida Diocesana», emissió setmanal de la veu del bisbe a totes les emissores radicades al Bisbat (la diòcesi no disposa ni d'emissora pròpia ni de la COPE).

A l'hora de fer un balanç, veiem que no tots els objectius es porten a terme, però es va guanyant terreny, sobretot en el camp de la ràdio. És a dir, que mirem el futur amb esperança...

Josep M. Ribes

URGELL

La Delegació diocesana de Mitjans de Comunicació Social és una de les 12 delegacions episcopals que depenen de la Vicaria de Pastoral, d'acord amb la restructuració diocesana que es va fer després de l'Assemblea Conjunta del 1971.

Objectius i continguts

Els seus objectius són evangelitzadors en el sentit de fer que el missatge cristià i el testimoni de l'Església arribin als fidels diocesans també a través dels diversos

Mitjans de Comunicació a l'abast.

Les activitats que duu a terme ara mateix es limiten als camps de la Premsa, la Ràdio i la Televisió autonòmica.

Quant a la Premsa, hi ha dos departaments que l'atenen amb el seu respectiu responsable:

a) El del Full Dominical, que confecciona la part corresponent a la diòcesi d'Urgell de la publicació que fa la de Barcelona (com és el cas també de Lleida i Tortosa). Distribueix 8.000 exemplars a les parròquies.

b) El de la revista mensual Església d'Urgell, que es publica des del 1972 amb les seccions habituals de La veu del Bisbe, Cultura i Pensament, Qüestions socials i pastorals, Noticiari diocesà, etc. Distribueix prop d'un miler d'exemplars.

Des de fa tres anys, hi ha també un tercer departament que fa un servei regular per a la Ràdio i la Televisió. Concretament,

— elabora i subministra un programa setmanal d'uns 25 minuts per a mitja dotzena de les ràdios municipals de FM que hi ha en l'àmbit diocesà. El programa s'anomena «Ressò» i l'emeten actualment les emissores d'Andorra, La Seu, Puigcerdà, Agramunt, Balaguer i Tremp;

— per a Catalunya Ràdio i TV3, col·labora, conjuntament amb els altres bisbats catalans, a través del SIMCOS, enviant una notícia quinzenal i una filmació mensual per als noticiaris religiosos respectius.

La publicació del *Butlletí Oficial* depèn de la Secretaria de Cambra. I l'anuari Urgel·lia —important publicació de documents i investigacions històriques— depèn de la institució del mateix nom i de l'arxiver diocesà.

Al bisbat no hi ha avui per avui publicacions parroquials d'especial relleu. Moltes comunitats editen suplementos locals del Full Dominical. A Andorra, de tant en tant, editen un fulletó titulat «Església de les Valls». El Moviment de Joves Cristians d'Urgell publica algun recull, o memòria, de les seves activitats, i altres agrupaments —Escoltisme o Colònies— fan el mateix (Agramunt, Balaguer...).

Balanç i perspectives

L'esforç diocesà ha estat ben notable pel que s'ha anat fent els darrers 20 anys, atesos els diversos condicionaments negatius: manca de personal, disminució d'habitants, dispersió dels nombrosíssims petits nuclis rurals en una geografia difícil, etc.

Per part del Sr. Bisbe i de les institucions diocesanes (Vicaria de Pastoral, Consell d'Economia, etc.) l'estímul i l'encoratjament han estat constants: no s'hi han regatejat mai els mitjans, i s'ha cobert el dèficit de la revista diocesana i de les instal·lacions de l'estudi d'enregistrament i la sala d'àudiovisuals, etc. Cal fer notar també l'interès molt personal del

bisbe perquè s'utilitzin els avenços tècnics darrers (telefax, ordenadors a les oficines, etc.).

Les perspectives són «normals». Es fa actualment una campanya per augmentar les subscripcions a la revista Església d'Urgell. Totes les emissores municipals o comarcals acullen positivament el programa «Ressò», algunes, però, tenen problemes per a subsistir (darrerament han «tancat» les de Guissona, Artesa i la Pobla de Segur). La nova normativa estatal i autonòmica sobre Radiodifusió obre possibilitats difícils de dur a terme per la sola diòcesi d'Urgell. La COPE no hi té cap centre emissor. I la viabilitat d'una emissora pròpiament diocesana és factible segurament només a nivell d'una col·laboració interdiocesana, que l'Església de Catalunya, a partir del cap i casal, s'hauria de proposar. És una oportunitat històrica de transcendència pastoral ben important. El termini precís — juliol del 1989 — en fa l'estudi i la decisió més urgents.

Manuel Pal

VIC

La Delegació té, des de fa ja un quant temps, tres objectius, que podríem resumir en aquests punts:

— informar de l'Església diocesana i des de l'Església;

— evangelitzar, és a dir, comunicar el missatge cristià;

— formar l'opinió pública.

Per a portar a terme aquests tres objectius, hem organitzat la Delegació per zones i per serveis.

Per zones, ja que el bisbat de Vic té tres punts molt específics: Anoia, Bages i Osona. Per això hi ha tres seccions o subdelegacions, amb un equip de professionals a Igualada, Manresa i Vic, els quals intenten de fer realitat els objectius abans esmentats en la seva demarcació.

Per serveis, és a dir, per prestacions o accions concretes que es volen dur a terme. En aquest sentit, tenim els següents:

— *l'Oficina de Premsa* que, com el nom indica, fa comunicats i els trameta als diaris i les emissores locals i diocesans. La seu d'aquesta Oficina és a Santa Maria, I. Vic;

— *el Butlletí Oficial del Bisbat*, portaveu de la Cúria diocesana;

— *el Full Diocesà*, del qual ja parlem en un altre lloc de la revista;

— *les emissions religioses*. La Comissió Diocesana produeix un programa, titulat «Lluita i Festa», que es facilita a disset emissores municipals de la diòcesi, les que hi han donat la seva conformitat. Es fa cada setmana i conté una breu presentació temàtica, la lectura de l'evangeli amb un comentari, algunes notícies importants de la diòcesi i un comentari a situacions diàries o d'actualitat que passen a l'Església o al món.

Aquest programa dura uns dotze minuts;

— *corresponsals de Catalunya Ràdio i TV3*. Entre els serveis de què es responsabilitza la Delegació hi ha el de trametre cada quinze dies una informació diocesana a Catalunya Ràdio, per al programa «Paraules de Vida», que s'emet els diumenges, a dos quarts de tres de la tarda.

Per al programa religiós de TV3 «Signes dels temps», que s'emet el diumenge, a les 11 del matí, la Delegació grava cada mes imatges dels esdeveniments principals de la diòcesi. Aquestes imatges, no solament serveixen per al programa de TV3, sinó també com a material d'arxiu;

— *treballs monogràfics*. Des de l'any passat, la Delegació porta a terme un servei que en podríem dir de divulgació de temes afins a la comunicació. De moment, n'hem publicat dos, amb aquests títols: «Preparació i celebració de reunions» i «Els mitjans àudio-

visuals en la pastoral». En pensem publicar periòdicament.

Balanç i perspectives

Fem coses, i això ja és en certa manera positiu. No cal dir que en podríem fer més, però no les fem. A vegades, per manca de mitjans econòmics, i a vegades perquè tots anem carregats d'altres ocupacions que ens impedeixen de dedicar-nos-hi de ple. El cert és que tenim unes línies marcades i ens esforcem a seguir-les.

Quant a perspectives, volem potenciar al màxim aquests serveis que tenim entre mans i hi ha la intenció d'entrar més en contacte amb els mitjans de comunicació social no eclesials que hi ha en el bisbat, com és ara: rodes de premsa, col·laboració amb les televisions locals, presència en els actes organitzats pel col·legi de periodistes, etc.

Pere Casas i Font

BARCELONA-TORTOSA- URGELL

La història del «Full Dominical» de Barcelona es remunta a l'Advent de 1890, quan el doctor Josep Alfons Gatell, rector de la parròquia de Santa Anna de Barcelona, va crear el seu «Full Parroquial». Poc després, aquesta iniciativa es va estendre a la parròquia de la Concepció i, en pocs anys, es va adoptar aquest costum de publicacions setmanals a moltes parròquies arreu de Catalunya i de l'Estat espanyol. Encara més, mercès a la propaganda del sociòleg Lleó Harmel, el costum es va estendre a França, Bèlgica i Itàlia.

En un principi, l'entitat propietària de la «Fulla» (com era coneguda popularment aquesta publicació) era l'Obra de Bones Lectures, fundada per l'esmentat doctor Gatell el 1887; de la redacció, en tenia cura l'Associació d'Eclesiàstics per a l'Apostolat Popular, i Francisc Altés la impremia des del 1906.

De la guerra ençà

El 1938, a Donosti, ja zona franquista, al País basc, van reu-

nir-se diversos preveres de l'Associació d'Eclesiàstics amb el seu president, doctor Ramon Bauccells. Tots van coincidir en la necessitat de reprendre la publicació d'un full setmanal «de propaganda religiosa que suplís, d'una banda, l'escassetat de preveres que quedaven en vida» i «que aconseguís d'intensificar i estendre la instrucció religiosa a la nostra ciutat i a la nostra diòcesi», segons paraules del doctor Bauccells. Alhora es volia «que donés algun ajut als preveres, mancats dels llibres per a la seva predicació i el seu apostolat». Després de moltes dificultats es va aconseguir l'autorització civil i, atès que la supervivència del bisbe de Barcelona, doctor Manuel Irurita, era aleshores insegura, el mateix doctor Bauccells ho va comunicar al Nunci, el qual va donar l'autorització religiosa.

El segon diumenge d'abril de 1939, acabada la guerra, la «Fulla» va sortir amb el títol de «Hoja Diocesana» i, al cap de pocs mesos, es tornà a dir «Hoja Dominical», per qüestions burocràtiques de registre de marques. El 1973 es catalanitzà altra vegada amb el nom de «Full Dominical» i així ha continuat fins avui. Encara s'imprimeix a ca n'Altés.

La diòcesi de Tortosa se sumà a la iniciativa de fer un full inter-

diocesa conjunt amb Barcelona, amb comunicacions i notícies de la pròpia diòcesi. El primer número aparegué pel Nadal de 1971. Al cap d'un any la diòcesi d'Urgell se sumà a aquesta publicació. Més tard també ho feren Lleida (1973), Menorca i Mallorca, tot i que les dues diòcesis illenques aviat se n'independitzaren, Menorca per motius de rendibilitat i Mallorca perquè féu el seu propi Full.

Continguts i perspectives

El «Full Dominical» vol ser una publicació cristiana popular i equilibrada quant al contingut i la temàtica. Té un doble objectiu, informatiu i formatiu, que es concreten en aquests trets:

a) Difusió dels documents del *Magisteri* (missatges pontificis, glosses dels bisbes, etc.). Opinió cristiana autoritzada sobre alguna notícia o problemes d'actualitat (primera pàgina).

b) Atansament als *textos litúrgics* dominicals. Es publiquen els textos de les lectures del diumenge, amb dos comentaris, un d'exegètic (doctor Isidre Gomà) i un altre més de caire pastoral (rossèn Josep M. Aragonès). Es publiquen, també, les cites de les lectures de la missa diària i el santoral de la setmana (pàgines 2 i 3).

c) *Articles divulgatius* del pensament cristià. (J. M. Alimbau, J. Guiteras, J. Piquer, M. Tort, J. Alegre, matrimoni Ràfols-Sagués, etc.) (pàgina 3).

d) *Comunicacions i notícies* diocesanes, noticiari o crònica diocesana. Això ocupa l'última pàgina, que també és dedicada a notícies d'Església d'abast extra-diocesà.

El «Full Dominical» es *bilin-güe*, amb un esforç d'equilibri català-castellà i una voluntat decidida d'avançar cap a la normalització lingüística.

Com a *perspectives* cal assenyalar la voluntat que el «Full» esdevingui un instrument d'incidència en l'opinió pública sobre qüestions religioses o d'interès general, sobre les quals l'Església se sent obligada a dir una paraula. Hom desitjaria que les parròquies i comunitats cristianes col·laboressin més en la difusió d'aquest òrgan, modest i limitat, però ara per ara únic quant a les seves característiques i periodicitat.

Jaume Aymar

GIRONA

El full és un òrgan oficiós —no oficial— del bisbat que es distribueix a totes les parròquies i esglésies on se celebra habitualment el culte. Com a *objectius* primordials, assenyalem els següents:

— *formació* cristiana i *informació* diocesana —amb obertura a la vida de l'Església universal— posada a l'abast del poble fidel;

— ser una plataforma de *comunicació* del bisbe Jaume amb els diocesans, a través de la seva carta setmanal que mai no hem deixat de publicar;

— ajudar a viure el *moment litúrgic* per mitjà de la publicació de l'evangeli del diumenge, acompanyat d'un comentari de to homilètic;

— ajudar a reflexionar sobre la *vida de l'Església* i sobre el seu diàleg amb el món, a través d'articles, reportatges, entrevistes i textos diversos.

Els *destinatari*s primers del full són els fidels que participen a les eucaristies dominicals. Ara bé, tenim en compte que després el full entra a les cases, on poden «fullejar-lo» altres membres de la família no practicants.

L'evolució del full ha anat força a redós del mateix canvi polític cap a la democràcia. A partir de l'any 75 es canvia el format, que és l'actual, i s'observa una incidència marcada en temes fronterers d'acord amb la doctrina del Concili. Al llarg d'aquests anys hi han col·laborat molts preveres i laics de la diòcesi, ja que sempre s'ha procurat que el full tingués gust de casa. Sens dubte són les cartes del bisbe i la seva sintonia amb l'Església i amb el món actual allò que més ha destacat en aquest temps.

A partir de l'any vinent el Full serà imprès en offset; així millorarà la imatge.

Actualment se'n tiren uns 23.000 exemplars.

Arriba a les parròquies i centres de culte. Cal remarcar que bastants parròquies grans fan imprimir la seva informació parroquial a la quarta pàgina.

Des de fa deu anys és íntegrament en català. Abans era bilingüe, i anteriorment en castellà.

Puix que els objectius no són desorbitats, el *balanç* és optimista. Atès que a casa nostra la gent llegeix poc, el Full esdevé una eina lleugera, modesta, però eficaç.

El caràcter de diocesanitat no exclou els contactes i les col·laboracions amb altres Fulls, sobretot el de Vic-Solsona-Tarragona. Ens interessaria aconseguir major unitat amb els altres Fulls de Catalunya i les Illes pel que fa a editorials i treballs que puguin en certs moments donar al poble cristià una major consciència unitària d'Església catalana.

Miquel-Àngel Ferrés

VIC-SOLSONA-TARRAGONA

El FULL del bisbat de Vic té una llarga trajectòria. Des del seu començament, l'any 1907, passant per la fusió amb Solsona, l'any 1973, i amb Tarragona, l'any 1977, fins ara, ha passat per força vicissituds, que us fem conèixer tot seguit.

Amb el nom de «Fulla Dominical», el primer diumenge de ge-

ner de 1907 (s'esqueia el dia 6), començava el camí aquest mitjà de formació i informació religiosa més important i popular que té la diòcesi. El va fundar el bisbe Torras i Bages i costava un cèntim. Tenia quatre pàgines, grandària 16 × 25,5 cm., i contenia el santoral, una breu biografia del patró de la setmana, l'evangeli de la dominica i un comentari, explicació d'un punt de catequesi i una secció de pensaments, informacions i màximes profitoses per a «*la vida y perfeccionament cristià*». «*Ella —deia el prospecte de presentació— procurará parlar ab la sencillesa que es menester per que a tothom pugua ser útil y per tots entesa, y usará la llengua del poble perquè la séva influencia pugua arribar principalment al poble*».

A partir de 1907, la Fulla Dominical sortirà cada setmana fins al 26 de juliol de 1936, és a dir, durant vint-i-nou anys seguits. Si fa no fa, amb les mateixes característiques del començament: el mateix format, les mateixes seccions, i tot en català. Val la pena de remarcar que cada exemplar contenia un dibuix a la capçalera, que feia referència al misteri litúrgic que se celebrava, i un altre a les pàgines interiors, referit a la vida del sant-patró de la setmana. Segurament que deu ser degut al nom de «Fulla Dominical» que els nostres fidels —tant aleshores com ara— anomenin el nostre setmanari «La Fulla de missa».

Conseqüències de la guerra

La Fulla Dominical no es publica durant la guerra civil i la primera postguerra i no torna a la palestra fins al dia 5 d'abril de 1942. Això sí, amb uns quants canvis notoris. El primer que, en comptes de Fulla Dominical, es dirà Hoja Parroquial; i el segon que es farà tot en castellà. L'exemplar d'aquest dia porta un editorial que, entre altres coses, diu: «*Vuelve a aparecer la antigua Hoja Dominical de Vich. Salió por primera vez el 6 de enero de 1907 bajo el patronato de nuestro Santo y venerado Prelado el Obispo Torras y Bages... La Hoja Dominical de Vich fué víctima naturalmente de la última persecución religiosa. Su Director Dr. Alfonso Torrents y su Administrador Rdo. D. Eduardo Arumí fueron expresamente buscados y matados... Dos pequeñas modificaciones se han introducido. El cambio de título: *parroquial* en vez de *dominical*; y el emblema de Acción Católica pues la Hoja será el órgano de esta magna institución apostólica de la Iglesia moderna*». L'etapa de «Hoja Parroquial» durarà fins al dia 1 de novembre de 1960, en què, essent bisbe de Vic el Dr. Ramon Masnou, pren el nom de *Hoja Diocesana*. Seran divuit anys durant els quals, llevat d'alguns canvis de format, no hi ha gran cosa a remarcar.

L'arribada del Bisbe Masnou portarà canvis també en el full. No només canvia el nom; alguns ar-

ticles seran escrits en català; s'hi tractaran qüestions més compromeses, tant de signe social com eclesial; el mateix Bisbe hi escriurà freqüentment; i esdevindrà un mitjà més informatiu. A partir de l'1 de gener de 1972, prendrà el format que té ara; es farà a doble color; tindrà vuit pàgines i s'estructurarà en *seccions* molt ben pensades. I una cosa a remarcar: tot i el títol de «Hoja Diocesana», la major part d'articles seran escrits en català. El nom de «Full Diocesà» no apareixerà fins al 7 de gener de 1973.

El full actual

L'1 de juliol de 1973 es produeix l'agermanament amb Solsona. El nom serà Full Diocesà Vic-Solsona i, llevat de dues pàgines pròpies per a cada bisbat, tot serà comú. El 27 de novembre de 1977 s'afegeix a l'agermanament l'arxidiòcesi de Tarragona.

L'experiència pensem que ha estat molt enriquidora. Tant pel contingut del Full, com per la projecció que li han donat els seus responsables, que es reuneixen cada mes per a planificar-ne cada número.

Des de l'any 1982, es fa tot en català.

Concebem el Full, en primer lloc, com el mitjà ordinari d'informació del bisbat. Per tant, hauria de ser el portaveu del bisbe, de la pastoral diocesana i de tot allò

que, d'una manera o altra, afecta la diòcesi.

En segon lloc, el concebem com un mitjà, encara que senzill, de formació permanent. Per això, en la nostra publicació hi ha temes litúrgics, bíblics, socials, eclesiàstics, morals, etc.

En tercer lloc vol ser també una veu crítica de l'actualitat. Els editorials que gairebé cada setmana publiquem a la primera pàgina van per aquest cantó. No descuidem tampoc l'humor, que s'hi fa present de tant en tant.

Finalment, no perdem de vista la nostra sintonia amb l'Església universal. Per això hi incloem sempre notícies de fora de la diòcesi, fragments del papa i altres bisbes, etc.

Difusió

En general arriba a totes les parròquies del bisbat i es distribueix segons el criteri de cada rector. Alguns el tenen al cancell de l'església i els fidels l'agafen quan en surten. Altres el passen casa per casa per mitjà d'unes zeladores. Altres el porten a les pastisseries o tendes de queviures...

També alguns fulls s'envien, des de l'administració, a subscriptors que ho han demanat.

El més difícil de saber és qui el llegeix. El fet, però, que arribi a moltes de les nostres llars ja és positiu. Com creiem que també és positiu que alguns col·legis —ens ho han dit— el facin servir per a

algun treball de grup o amb motiu d'alguna efemèrides eclesial, social o cultural.

Alguna vegada hem estat temptats de fer una enquesta entre els lectors per tal de conèixer algunes dades sobre el Full, però encara no ho hem fet. I això que seria interessant.

Actualment, entre les tres diòcesis, es tiren 38.000 exemplars. En els últims anys ha baixat una mica el tiratge, potser perquè la nostra gent llegeix poc i, segurament, també perquè la gent que va a missa s'envelleix i es mor i no hi ha recanvi de gent jove. Per aquesta raó, alguns capellans porten el Full en alguns establiments o, si el poble és petit, el passen a cada una de les cases.

Hom ha comprovat que si el prevere el recomana des de l'altàr, aquell dia no en sobra cap.

Balanç

És molt difícil de fer un balanç de la nostra tasca. Per la nostra banda, no hi planyem esforços, iniciatives, reunions periòdiques amb els col·laboradors habituals, canvis de seccions, nous enfocaments i nous articulistes, etc. Però ens dol que, en general, no es llegeixi com voldríem, perquè creiem que és un mitjà —potser l'únic que tenim— molt apte per estar contínuament informat de la vida de l'Església diocesana.

Tot i aquestes pegues i d'altres, pensem que el balanç és força positiu. Un detall és que les delegacions diocesanes cada vegada hi volen ser més presents a través de comunicats o d'espais fixos.

Sigui com sigui, pensem que el Full, tot i la seva modèstia, porta a terme una tasca molt important.

Pere Casas i Font

CPL

El Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona va néixer el 1958 i precisament la seva aparició pública fou un llibre: «*Monicions i pregàries per a la santa missa*» (el llibre que feia servir mossèn Narcís Saguer a la parròquia de Sant Ildefons, a Barcelona, i que provocà el famós incident amb l'aleshores director de «La Vanguardia», Luis de Galinsoga, que protestava perquè es feia servir el català a missa!). Aquesta coincidència entre el naixement del CPL i l'inici de la seva activitat editorial, podria considerar-se com un signe del que serien aquests trenta anys de servei a la pastoral litúrgica per part del Centre. És a dir, el CPL no va néixer com una editorial i continua essent força més que una editorial —podem aduir aquí, a manera d'exemple, tota la vessant de les seves activitats docents, fins al punt de promoure un dels escassos Instituts de Litúrgia que a nivell superior existeixen al món—, però també és veritat que durant aquests trenta anys bona part de l'activitat del CPL ha coincidit, o s'ha identificat, amb la seva tasca editorial.

Activitat editorial

I potser aquesta explicació prèvia il·lumina també el caire o sentit que ha tingut l'activitat editorial del CPL. Aquesta activitat ha estat una resposta al propòsit de servei a la pastoral litúrgica —concretament realitzada a les comunitats cristianes—, que és el propi del CPL. Per exemple, la voluntat de respondre a la conveniència de subministrar material per a les monicions i pregàries que aleshores es començaven a fer en llengua «vulgar» a les nostres esglésies, fou el motiu d'aquell primer llibre abans esmentat..., i seria, anys després, un dels motius de l'inici de la publicació periòdica titulada «Missa dominical». La voluntat d'ajudar a la reflexió pastoral —especialment en el camp relacionat amb la celebració— féu néixer el 1961 el que seria la revista «Phase» i força anys després la col·lecció «Dossiers CPL». I semblantment podríem dir de les publicacions de cant litúrgic o de les més dirigides al servei de la Litúrgia de les Hores, etc. És a dir, gairebé sempre la tasca editorial, l'hem vista com una concreció del servei que el CPL volia fer a la pastoral i a la reflexió litúrgica.

És per això que la petita histò-

ria de l'activitat editorial del CPL ha anat sempre lligada a vicissituds de la nostra Església. Això explica que neixi amb certes dificultats —la litúrgia no era aleshores ben vista i tampoc no ho eren les publicacions en català— i que, en canvi, després experimenti un «boom» molt considerable gràcies a les expectatives i les necessitats que creà la reforma litúrgica fruit del Vaticà II. Com també aquesta petita història del CPL ha anat lligada a un fet que podríem denominar «geogràfic»: el CPL va néixer en bona part com una institució —no oficial— barcelonina, que aviat s'obrí a tot l'àmbit català, per fer després un salt a l'àmbit espanyol i àdhuc al llatinoamericà. La causa d'aquest «salt» no fou tant un fet voluntari —voluntari per part dels membres del CPL— com un fruit d'unes expectatives, gairebé podríem dir d'una «fama» que es va crear més o menys motivadament: coincidint amb el «boom» de la reforma conciliar, des de fora de Catalunya s'atribuí al que allà anomenaven «equip de Barcelona» —és a dir, el CPL— una preparació i unes capacitats de servei molt superiors a les d'altra gent i d'altres llocs d'Espanya. Això explica en bona part l'ús simultani del català i del castellà, que ha esdevingut habitual a les activitats editorials del CPL (i fins i tot, l'existència de publicacions només en castellà, quan per realisme econòmic no és possible fer edició en català).

Xifres

Bona part de l'activitat editorial del CPL se centra en les seves tres revistes (a les quals potser convindria afegir la recent col·lecció «Cuadernos Phase», que admet la subscripció). La més difosa de les revistes és «Missa dominical», amb uns 8.000 subscriptors (500 a Amèrica, sense comptar una edició que se'n fa a Mèxic, «Actualidad litúrgica»). Els 2.200 de l'edició en català fan que «Missa dominical» sigui present a gairebé totes les esglésies de l'àrea lingüística catalana. «Phase» i «Oración de las Horas» es mantenen en la franja dels 2.000/2.500 subscriptors (dividida, més o menys, en 1/4 a Catalunya, 2/4 a Espanya, 1/4 a Amèrica).

Pel que fa a la resta de publicacions del CPL, el «Cantoral de Missa Dominical» ocupa —amb molta diferència— el primer lloc en vendes. Del llibret amb la lletra dels cants se n'han venut uns 240.000 exemplars, i continuen exhaurint-se'n les edicions, fet que deu suposar que aquest «Cantoral de MD» ocupa un dels primers llocs en l'edició en català (però no ha rebut mai cap subvenció de ningú!). Del «Cantoral» amb notació musical se n'han venut més de 13.000 exemplars.

Pel que fa a les col·leccions «Dossiers CPL» i «Celebrar», acostumem a no fer edicions massa nombroses (en català, 1.000 i en castellà 2.000 exemplars), cosa que permet fer, quan cal, reedi-

cions revisades (en ocasions, ampliades). Però l'experiència ens diu que els «Dossiers CPL» —dirigits preferentment a pastors— tenen a l'edició en català un sostre situat entorn dels 2.000 exemplars (el màxim l'ha aconseguit el dedicat a la «Quaresma» amb 2.500 exemplars). Els llibrets de la col·lecció «Celebrar» —dirigits preferentment als fidels— tenen més difusió, però tampoc no és fàcil que passin dels 5.000 exemplars (el màxim, fins ara, l'ha aconseguit «L'Eucaristia dels infants», amb uns 12.000 exemplars venuts). Els marges reduïts de venda d'aquestes edicions en català imposen unes limitacions econòmiques, malgrat que en ocasions —i en el conjunt de l'activitat editorial del CPL— estiguin en part compensades per una explicable més àmplia difusió d'algunes edicions en castellà.

També per aquests motius —i per a no inflar més aquests aspectes editorials del CPL— sempre hem preferit no assumir directament l'edició de llibres (si no és el cas de llibres directament destinats a l'ús celebratiu, com el recent «Baptisme, matrimoni, exèquies», en els quals es poden reduir els marges editorials). Fa anys amb l'editorial Estela o l'Editorial Litúrgica, i després amb l'Editorial Regina, Balmesiana i la col·lecció Saurí, el CPL ha promogut diverses col·leccions de llibres. Entre els recents, recordem el volum de «Litúrgia de les Hores», conegut com a «Diürnal», editat per Regina.

* * *

Com a conclusió ràpida, podríem dir que el CPL se sent relativament satisfet del servei fet als pastors en aquest camp de la pastoral litúrgica. Però al mateix temps lamenta la migrada difusió aconseguida en les publicacions per als fidels, potser —en part— perquè la nostra Església, amb especial responsabilitat dels pastors, no té l'hàbit i l'interès necessaris per a difondre aquestes i altres publicacions semblants.

Joaquim Gomis

CLARET

Editorial Claret no ha tingut orígens gaire diferents de la majoria de les editorials de llibre religiós. Tot i que hi ha excepcions recents —i significatives—, normalment les editorials religioses no han planificat des del primer moment la forma i l'abast de la seva presència a l'interior d'un teòric mercat de llibre religiós. La raó última de la seva aparició pot haver estat qualsevol; de vegades, fins i tot, pot no haver-n'hi cap d'explícita com no sigui: «difondre el bon llibre», «fer apostolat mitjançant la premsa»... A mida que avança el temps les editorials van assumint, o en tot cas, tenen la possibilitat i el repte d'assumir,

un lloc i una funció a l'interior d'aquest mercat religiós, que més que com a mercat es veu com a Església, com a Poble de Déu.

Aquest ha estat el cas d'Editorial Claret, S. A. Perquè a la Claret, que aquest és el nom amb què ens coneixen els amics, la cosa ve de lluny. Quan ens demanen la data de constitució com a societat anònima editorial, ho tenim ben senzill: l'any 1978; però quan ens demanen quan va començar la nostra actuació editorial, ho tenim més difícil. Quan l'any 1978 es definia com a tal, portava ja una experiència prèvia, llarga, variada i heretada: una herència, que, fent cadena, enllaçava amb la tradició editora del mateix P. Claret amb la seva Llibreria Religiosa. A partir de 1970, aprofitant l'avinentsa d'un immoble nou i d'un espai adequat per a una llibreria, les coses es van definint i també es van explicitant (però de cap manera inventant) uns criteris d'actuació.

La llibreria ha estat en certa manera la visualització dels criteris bàsics que han orientat també l'editorial: servei al *poble*, al *poble de Déu* que és la nostra Església d'avui i d'aquí. Editorial Claret no seria allò que és sense la llibreria Claret. No sols perquè la llibreria és la via de sortida de bona part de la producció editorial pròpia, sinó també perquè és un punt estratègic per tal de conèixer els interessos i les necessitats del mercat del llibre religiós.

Publicacions

La nostra producció s'abasteix fonamentalment d'originals o traduccions que ens arriben per diversos camins: unes vegades és com a proposta espontània dels mateixos autors (és el cas dels «originals-inèdits»); altres vegades són amics i col·laboradors que han conegut una obra original estrangera que consideren interessant; hi ha també la petició explícita de la mateixa editorial a autors de casa o, tractant-se de traduccions, a editorials estrangeres.

A l'hora d'avaluar les propostes de publicació tenim present tant l'interès del *tema* en si mateix, com també *la forma* i *el nivell* de tractament. Hi ha temes en què sembla que hi hagi una sintonia entre allò que voldríem oferir i allò que els autors (persones o grups interessats) ens van presentant. Però en canvi, hi ha temes o materials que voldríem oferir... i, com que (gairebé) ningú no en presenta espontàniament materials adients, els hem de promoure pel nostre compte amb les dificultats que comporta això. Com a casos concrets tenim el del llibre religiós «infantil», destinat als pares perquè ajudin els fills en la seva primera iniciació cristiana; o el d'una Bíblia infantil diferent, que no es redueixi a mig quilo de paper il·lustrat per entretenir la canalla... Les dificultats d'aquest tipus de publicacions encarregades són les de sempre: trobar una

persona competent que pugui realitzar l'encàrrec en un temps determinat, etc...

Un criteri que tenim present a l'hora de seleccionar uns originals o de pensar en una traducció és que responguin a la necessitat o als interessos del que per a nosaltres és el nostre «lector mitjà» i que podríem definir així: gent d'Església (agents de pastoral), no especialista però amb inquietuds i amb el desig de donar consistència a la pròpia reflexió sobre la fe. No ens preocupa publicar obres punteres o llibres de biblioteca. Ens interessa més aviat fornir al cristià «mitjà» unes eines adequades perquè pugui renovar la seva manera de veure i de viure la fe.

Pel que fa al *nivell* (nivells de divulgació, de reciclatge o d'especialització), ens centrem clarament en els de divulgació i de reciclatge. Què més voldríem que poder oferir fins i tot obres d'especialització en català!, però s'imposa la realitat.

La tirada mitjana o, si més no, la tirada més freqüent de les nostres edicions de tema religiós és de 2.000 exemplars.

El fet de la *llengua* mai no s'ha ni plantejat pel que fa a les nostres edicions: la pràctica totalitat de la nostra producció ha estat de sempre en català, tot i que algunes obres (audio-visuales, sobretot) es fan també en castellà.

Pere Codina

MONTSERRAT

Les «Publicacions de l'Abadia de Montserrat» són una editorial que, d'una manera o l'altra, manté una continuïtat amb els monjos de l'Edat mitjana que escriviren a mà el *Llibre Vermell* de Montserrat, al segle XIV, o que muntaren una petita impremta durant els segles XV i XVI. En aquests moments, té una activitat molt considerable —si més no situada dins el petit món català— i tira endavant sis revistes i un bon nombre de col·leccions, no solament de temàtica religiosa, sinó també sobre tota mena de temes culturals —especialment llengua, literatura i història— i, d'altra banda, està especialitzada en literatura infantil i en llibres d'excursionisme.

Publicacions religioses

Pel que fa al llibre religiós —que ha estat sempre prioritari, per raons òbvies—, apareix fonamentalment a les col·leccions Saurí —en coedició amb la Facultat de Teologia de Catalunya, el Centre de Pastoral Litúrgica i l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona—, Gra de Blat, L'Espiga i Fer Camí, totes de caire fonamentalment divulgatiu («Fer camí», més en concret, és una sèrie dedicada a nois i noies, dirigida i redactada fins ara per mossèn Joan Guiteras). Més de tant en tant, han aparegut tesis doctorals de te-

màtica religiosa o obres similars (a les col·leccions Scripta et Documenta i Biblioteca Abat Oliba). I no podem oblidar tampoc els treballs sobre la Bíblia (traduccions o estudis) ni la tasca duta a terme pels músics de Montserrat, recollida en fitxes i llibres dedicats a les celebracions litúrgiques, a més de l'edició dels antics «Mestres de l'Escolania de Montserrat» i d'obres d'autors més actuals (com el pare Rodamilans o l'actual director de l'Escolania, Ireneu Segarra).

També pertanyen al camp de les publicacions religioses les revistes «Serra d'Or», «Qüestions de Vida Cristiana», «Documents d'Església», «Montserrat. Butlletí del Santuari» i «Studia Monastica».

Tots aquests llibres i revistes tenen una bona acollida i, pel resò que ens n'arriba, compleixen una funció, però —llevat de casos excepcionals— no aconseguen una difusió gaire considerable. Els tiratges habituals de llibres se situen entre els mil cinc-cents i dos mil exemplars i no és gaire freqüent que s'exhaureixin de seguida, bé que a la llarga sovint continuen tenint sortida, sobretot si es tracta d'obres pràctiques que puguin ser utilitzades a les escoles, a les parròquies, a la Facultat de Teologia, etc. No manquen, amb tot, alguns «best-sellers», que han anat aconseguint moltes reedicions.

Perspectives

Dissortadament, sembla que la tendència del llibre català —l'únic que nosaltres editem— sigui d'anar a la baixa. Les expectatives optimistes de fa uns quants anys s'han vist brutalment truncades per una baixa radical de les vendes —deguda als canvis de la societat, a la introducció de nous mitjans àudio-visuals, a l'ús i abús de les fotocòpies, a l'augment progressiu dels costos i, per tant, a l'encariment progressiu dels preus de venda al públic dels llibres, i a l'excessiva quantitat de llibres que apareixen cada mes al mercat, moltes vegades de temàtica idèntica i de qualitat dubtosa—. Aquesta baixa radical s'ha vist aguditzada per la política vacil·lant de les institucions públiques, que no es decideixen a donar al llibre català el suport sense el qual no pot subsistir en condicions d'igualtat amb el llibre castellà que li fa la competència.

Caldria que el Departament de Cultura de la Generalitat continués una ajuda constant i sostinguda, com la que s'havia donat en anys anteriors —ara posada en qüestió i dificultada per problemes de pressupost—, i que les diverses institucions que disposen de xarxes de biblioteques promoguessin l'adquisició de llibres en català. Si no, hi ha el perill que tornem a una situació crítica, com la que es va donar fa una vintena d'anys, i que es perdin uns esforços col·lectius i personals que

semblen d'una importància decisiva per al manteniment i la consolidació de la nostra cultura i de la nostra personalitat col·lectiva.

Malgrat tot, el balanç de conjunt de la nostra tasca és positiu i, dins les nostres possibilitats, treballarem per continuar-la i per millorar-la, amb l'ajuda dels escriptors del país i amb l'estímul i la crítica constructiva d'un públic lector que voldríem veure créixer i eixamplar-se a tots els indrets dels Països Catalans.

Josep Massot i Muntaner

MISSATGE HUMÀ I CRISTIÀ

Per decret de 3 de febrer de 1987 i en virtut de la sol·licitud presentada per un grup de persones, el Sr. cardenal-arquebisbe de Barcelona erigi la fundació pia autònoma *Missatge Humà i Cristià*, i aprovà els estatuts pels quals ha de regir-se. Les finalitats hi queden descrites així:

1. Promoure, fomentar i ajudar els MCS (periòdics, revistes, ràdio, TV, etc.) que difonen i defensen els principis cristians.

2. Sensibilitzar els fidels perquè col·laborin en el manteniment dels MCS d'inspiració cristiana.

3. Establir relació i col·laboració amb persones i institucions que treballen en els MCS.

4. Formar professionals de cara

a l'apostolat a través dels MCS.

La iniciativa de crear la Fundació ha sortit de diversos col·lectius de laics, preocupats per dotar l'Església de Barcelona de mitjans i de persones capaces de fer present l'Evangelí i la veu de l'Església en un àmbit on cada cop queda més arraconada, marginada i desacreditada.

Juntament amb el decret de constitució, l'arquebisbe de Barcelona nomenava com a patrons de la Fundació: Mn. Jaume Trasserra i Cunillera, (president), Mn. Joaquim M. Martínez Roura, (secretari), i els senyors Abel del Ruste i Ribera, Antoni de P. Escura i Viñuela, Jaume Iglesias i Sitjes, Pere Rovira i Solé, Joan Viñas i Bona, Enric Mañosas i Barrera, Jordi Segarra i Pijuan.

El Centre Pastoral del Vídeo

El primer objectiu que es va proposar el Patronat de la Fundació fou la creació del Centre Pastoral del Vídeo. Si acceptem com a fet inqüestionable la influència de la imatge televisiva en la nostra civilització, cal incorporar el vídeo en tots els àmbits de la pastoral.

Voldríem que les catequesis d'infants, d'adolescents i d'adults tinguessin al seu abast més informació sobre les tècniques videogràfiques, i més material de qualitat. Per aquest motiu, s'ha creat el Butlletí informatiu del C. P. Vídeo que es reparteix gratuïtament.

El C. P. Vídeo és dirigit actualment per Mn. Francesc Viñas i Rexach, que ha treballat més de quatre anys com a director del Servei de Ràdio i Televisió de la Conferència Episcopal de Llatino-Amèrica i darrerament ha estat nomenat membre assessor de la Pontifícia Comissió de MCS de la Santa Seu.

El C. P. Vídeo està fent una tasca de recopilació de dades de produccions videogràfiques, i ha aconseguit l'exclusiva de les millors sèries de vídeo religió de l'estranger. Actualment s'estan doblant al català i al castellà les millors produccions d'aquestes sèries. També organitza cursets. Està obert al públic, de moment, els dimecres i els divendres de 10 a 13 hores, a la seu de la Fundació: Llúria, 126, 3r; 1a. 08037-Barcelona. Tel. 258 97 98

Projectes

La Fundació ha sol·licitat a la Generalitat de Catalunya la concessió d'una llicència de freqüència modulada, amb cobertura de tot el territori de l'arxidiòcesi barcelonina per a fer una ràdio de qualitat, promoure els valors culturals i cristians, oferir bona música, o presentar temes d'actualitat i fer programes formatius. I tot sense publicitat.

Ràdio Estel serà «l'altra ràdio». I esperem que ben aviat arribarà a totes les llars cristianes.

A més llarg termini la Fundació no exclou la distribució de programes d'interès humanístic i religiós per la xarxa de Televisió per cable de fibra òptica que sembla que s'instal·larà a Barcelona de cara l'any 1992. Pot ser una oportunitat per a l'Església de Barcelona optar a l'explotació parcial o total d'un dels vint canals que es rebran mitjançant l'abonament mensual d'una quantitat mòdica i una taxa d'enllaç també assequible a molta gent.

No ens fa por apuntar molt alt en l'inici d'aquesta experiència en la qual els laics tindran el seu més pregon protagonisme.

La Fundació no pretén cap afany de lucre, sinó millorar i ampliar l'oferta en aquest camp de les comunicacions socials. D'altra banda, els possibles beneficis econòmics no es tanquen en ells mateixos: està previst un suport a la premsa catòlica, per tal d'ajudar tantes i tantes publicacions que passen per estretors angoixants. També restarem oberts a noves publicacions que puguin fer falta en l'esdevenidor.

La Fundació Missatge Humà i Cristià, s'adona també de la necessitat urgent de comptar amb professionals qualificats. La concessió de beques, i el concert amb escoles de prestigi en aquest àmbit poden arrodonir tot el cabal d'il·lusió i esperança amb què hem començat la nostra tasca.

Joaquim M. Martínez Roura

CATALUNYA CRISTIANA

El setmanari «Catalunya Cristiana» va sortir al carrer per primera vegada el mes de setembre de 1979 —aquest any celebrarem el desè aniversari—, amb la finalitat primordial de proporcionar a les famílies cristianes del nostre país un mitjà d'informació pràctic i a l'abast de tothom sobre la realitat i la dinàmica religioses. Alhora vol ser una eina senzilla però útil per al seguiment i la comprensió de la litúrgia de cada festa durant tot l'any, amb el complement d'una constant formació en la fe i la moral cristianes.

A més d'aquests objectius principals, el setmanari en té uns altres, que no per secundaris deixen de ser importants, com són: oferir al poble cristià notícies culturals de tota mena amb alguna connexió amb el fet religiós o comentaris sobre esdeveniments de qualsevol naturalesa que requereixin ser contemplats des d'una òptica cristiana.

CC és un setmanari d'estil periòdic, força desmarcat del que seria una revista i més aproximat al que seria un diari, però té elements comuns d'ambdós, en el sentit que en les seves pàgines hi és present la dinàmica de la premsa diària fins on permet la perio-

dicitat setmanal, conservant tanmateix la reflexió en profunditat pròpia d'una revista.

CC pretén presentar al gran públic un estil de vida cristià pràctic, això és, engatjat activament dins de la problemàtica social del món d'avui i, a la vegada, d'acord amb la doctrina de l'Església.

La *tirada* habitual oscil·la a l'entorn dels 13.000 exemplars amb lleugeres fluctuacions, però amb una clara tendència alcista. La resultant d'aquesta tendència dona un augment en números concrets dins de l'any 1988 de gairebé cinc-cents exemplars setmanals.

Dins d'aquest tiratge global, l'edició en llengua catalana representa el 82 % i l'edició en castellà representa el 18 %. L'esmentada proporció es manté en el transcurs del temps gairebé com una constant, malgrat les variacions progressives de tiratge.

Cal esmentar, també, que la tirada del setmanari coincideix a grans trets amb la difusió real, ja que es distribueix per subscripció o per quantitats que poden ser variables a parròquies i altres llocs de culte, on es procura que el subministre s'adapti a la demanda real del públic lector.

Tant el tiratge brut com la difusió real estan sotmesos al control d'O.J.D.

Destinatari i criteri lingüístic

CC té un ventall molt ampli de públic dins del poble cristià, limitat, com és lògic en un mitjà de lletra impresa, per la cultura mínima necessària per a la lectura i la comprensió de la premsa escrita. En aquest sentit es procura emprar sempre un llenguatge i un estil senzills però mantenint alhora la dignitat i la correcció pròpies de qualsevol idioma culte.

El setmanari va dirigit principalment a les famílies interessades a viure el cristianisme i a estar al corrent dels principals esdeveniments de l'Església al nostre país i arreu del món i que desitgen aconseguir una formació constant en la fe i la moral cristianes.

La nostra publicació compta amb lectors situats en totes les capes socials, pel fet que l'única premissa necessària per acceptar-la com a mitjà de formació i d'informació és la fe religiosa i la voluntat de practicar-la.

Reben també CC més de 450 missioners a tot el món i una multitud de preveres del nostre país. Pels primers, representa un nexe d'unió amb la seva terra. Per a tots, a més de contribuir a estar al corrent de les publicacions religioses, és una font més d'idees útils per a l'activitat pastoral.

Tant en l'edició catalana com en la castellana s'utilitza un estil suficientment planer per fer els escrits comprensibles a qualsevol persona, sense l'exigència de nivells culturals elevats. Els qui con-

fegeixen el setmanari desitgen que el missatge cristià pugui arribar a tothom sense limitacions de formació intel·lectual.

Aquest mateix criteri va ser el que va fer prendre la decisió, ja des de l'inici de la publicació, de fer l'edició en castellà. No volíem que, per qüestions de comprensió idiomàtica, una part dels cristians afincats a casa nostra en quedés al marge, tot i que la doble edició dobla els costos.

La redacció s'esforça a utilitzar un model d'idioma al més pur possible dins les normes admeses en cada moment. Aquest criteri, és especialment vàlid referit a la llengua catalana.

Balanç

Després de deu anys de presència ininterrompuda, sembla legítima una interpretació positiva. Amb tot, pensem que és molt més gran el camp potencial d'actuació que ens queda per explorar que el que realment hem abastat fins avui.

Tot i amb això, les nombroses cartes que rebem dels lectors críticament, positivament o negativament, escrits publicats al setmanari, ens donen a entendre que existeix un interès real i important pel contingut de les nostres pàgines. Això fa suposar que Catalunya Cristiana» s'ha convertit per a molts cristians en un veritable mitjà de formació i d'informació. En aquest sentit, sí que conside-

rem que s'acompleixen els objectius que motiven l'existència del setmanari.

Jaume Roigé

FOC NOU

En els orígens de «Foc Nou» trobem una revista que editava el Centre de Pastoral Litúrgica, *Circular Informativa*, que es va iniciar l'any 1964. Donava notícia del moviment litúrgic en les diverses diòcesis. L'any 1972 passa a dir-se simplement *Circular* i la temàtica s'amplia. S'hi tracten ja altres qüestions no tan centrades en temes de litúrgia. L'any 1974 s'inscriu com a «Foc Nou». Encara depèn del Centre de Pastoral Litúrgica però la direcció és a càrrec d'un periodista —tal com prescrivia la Llei de Premsa—. Des d'aleshores n'és directora Roser Bofill. En anar-se diversificant el contingut no sembla ja tan adient que el Centre editi la revista i l'any 1974, Publicacions de El Ciervo (que edita en castellà «El Ciervo») es fa càrrec de «Foc Nou». Des del 1974, amb un parèntesi en què serà propietari de la revista Editorial Estela, (1979-1981), és editada per Publicasa (Publicacions de El Ciervo S. A.).

Temàtica i objectius

La revista «Foc Nou» vol ser el que diu el seu subtítol: revista al servei dels cristians.

A cada número s'hi troba un *dossier* dedicat a temes d'actualitat o també a temes històrics.

En aquest darrer aspecte un dels temes que més ressonància va tenir fou la publicació de la història de l'Església universal i de l'Església de Catalunya —en números successius— presentada per Antoni Pladevall. O també una sèrie sobre l'art religiós. Aquests són temes històrics als quals hem dedicat una atenció especial.

Pel que fa als temes actuals n'hi ha un reguitzell: resposta a una carta (Mulieris dignitatem), teologia i magisteri, viure de cara als altres (el voluntariat)... per citar els més recents. Sempre sol ser un tema d'actualitat que es tracta amb amplitud i des de diferents punts de vista.

El tema més viu i més comentat l'any 1988 va ser l'enquesta que «Foc Nou» va fer als lectors sobre: «Qui triaria per bisbe?» Era una manera modesta d'exercir el dret d'opinió pública a l'Església davant la imminent renúncia del nostre cardenal, Narcís Jubany, i la seva substitució.

Cada any, en un número especial, es publiquen els materials (ponències i treballs) del Fòrum «Home i Evangeli», ja que els seus propòsits i les seves inquietuts responen als mateixos que es planteja «Foc Nou».

A part del tema central, cada més hi ha un recull de notícies sobre fets diversos de l'Església: comentaris del moment, una pàgina d'espiritualitat, llibres, cinema i altres activitats.

«Foc Nou» intenta, doncs, amb la seva temàtica, no sols abastar fets religiosos i eclesials sinó també tenir informats els lectors en l'aspecte cultural.

Un cartell de publicitat de «Foc Nou» diu: «Una mirada viva al cristianisme d'avui». Crec que «Foc Nou» vol oferir als lectors essencialment això.

Els destinataris

Sincerament creiem que la nostra publicació, amb una tirada de 3.000 exemplars, és una publicació absolutament necessària avui.

Els nostres destinataris solen ser creients preocupats, inquiets i interessats per les qüestions religioses i eclesials. Hereus del Vaticà II i fidels al tarannà de Joan XXIII, volen un cristianisme encarnat en el món d'avui. Volen que el diàleg que inicià el Vaticà II amb el món no es trenqui. Perquè si no hi ha diàleg, ¿com pot haver-hi evangelització?

Intentem fer una revista a l'abast de tothom qui estigui interessat pel fet religiós, perquè en les pàgines de la revista trobi criteris, informacions i reflexions que el facin viure amb fe i esperança tot i que els moments siguin difícils i potser, fins i tot, una mica

obscur. És un intent, un desig potser massa ambiciós. Es fa, però, amb molta il·lusió, planerament i certament amb pocs mitjans.

Qui fa «Foc Nou»

Un altre punt que em sembla molt important a destacar és: 'qui fa «Foc Nou»? La nostra revista és feta per un grup independent que no pertany a cap institució ni a cap entitat. Hi ha moltes revistes al nostre país, però poques de totalment independents. Per a nosaltres la independència és garantia de llibertat, més encara en els moments actuals.

Els qui fem la revista som un grup de cristians i cristianes entre els que hi ha capellans i laics preocupats pel nostre cristianisme i per la nostra fe, preocupats per la vida dels homes que viuen aquesta fe i pels que no la viuen. Ens sabem i en sentim Església i reflexionem, pensem i escrivim i àdhuc som crítics quan cal.

En l'actualitat formen el Consell de redacció de la revista: Joaquim Cervera, Maria Colom, Josep Maria Domingo, Joaquim Gomis, Jordi López Camps, Josep Lligadas, Glòria Olivé, Francesc Romeu, Montse Subirana, Josep Urdeix i darrerament s'hi han incorporat Montserrat Camps i Joan Llopis.

Roser Bofill

QÜESTIONS

ESGLÉSIA I MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIAL

JOAN GOMIS

Acostuma a ser ben útil, per tractar d'un problema, situar-lo en el temps i l'espai. Dit d'una altra manera, donar un cop d'ull a la història. En aquest cas, la ullada a la història dels mitjans de comunicació i l'Església em sembla fins i tot indispensable.

Els mitjans de comunicació social tenen pares coneguts. Van néixer de la unió entre la reivindicació dels drets i les llibertats de pensament i d'expressió, i uns certs progressos tècnics. El pare és prou conegut, fins i tot pels qui només sàpiguen les beceroles de la història. Va ser la reivindicació d'allò que avui anomenem els drets civils i po-

lítics que portà a la Revolució Francesa i a la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà, fets dels quals commemorarem enguany el dos-centè aniversari.

Aquell esclat reivindicatiu de pensar, parlar i fer-ho saber, que ja havia arribat a les terres que avui anomenem els Estats Units i que s'estendria aviat per tot Europa, amb alternatives de victòria i de fracàs, i sovint amb l'acompanyament violent de lluites armades, portaria també al món de la tècnica l'impuls que donen sovint les formulacions filosòfiques. Sigui com sigui, el segle dinou coneixeria a Occident l'aparició de la premsa periòdica, especialment la diària, amb una força que no tenien les primeres publicacions del segle XVIII.

Una mica més d'història, encara que també sigui coneguda. La reivindicació dels drets civils i polítics es va fer en un context econòmic, social i polític en el qual l'Església estava en conjunt en el camp de l'absolutisme, de l'*ancien régime*, de les forces amenaçades per les noves idees que volien expressar-se. És un llarg contenciós, evidentment lamentable per a qualsevol cristià partidari de la defensa dels drets humans, que no acabarà en línies generals fins gairebé els nostres dies. Fins entrat el segle XX, en tot cas.

L'itinerari

No cal, doncs, estranyar-se que el primer dels mitjans de comunicació social, la premsa, i l'Església no vagin viure precisament, durant llargs decennis, una lluna de mel. Bona part de la premsa era sovint vehicle de les noves idees. Ben segur que amplis sectors de l'Església i dels fidels d'aquell temps haurien esborrat l'existència d'aquells fulls impresos com a novetat diabòlica des de la qual moltes vegades s'atacava l'Església o la seva gent.

Però, com que malgrat les temptatives no era possible esborrar la nova realitat, en conjunt l'Església reaccionà finalment de manera semblant a com va reaccionar davant la democràcia política. Si els partits polítics són sovint contraris a l'Església i no podem tornar al règim absolutista, fem partits polítics catòlics. Tot i que els peoners de la reconciliació amb la democràcia política van ser a vegades víctimes de condemnes eclesiàstiques o si més no d'advertiments, finalment es van formar a molts països europeus els partits catòlics, fórmula amb la qual molts fidels participaren en la lluita política democràtica.

Amb la premsa passà alguna cosa semblant. Si no podem esborrar la premsa i tornar als bons vells temps, fem diaris catòlics. Una premsa generalment combativa en la defensa de l'Església i en l'atac de l'ampli ventall de republicans, lliurepensadors, socialistes, comunistes, cris-

tians d'altres Esglésies... A bastants països europeus hi hagué una premsa alhora a la defensiva i que atacava, una premsa que tractava de mantenir la presència i els interessos de l'Església —fossin aquests legítims o ben discutibles.

Però si els partits demòcrata-cristians —amb aquest nom o un altre— es mantenen en línies generals a diversos països europeus de tradició catòlica, tot i les transformacions i desaparicions que sempre porta el temps, la premsa catòlica no arriba a conèixer l'èxit d'aquests partits i més aviat és una realitat que baixa. Diaris catòlics que van ser importants a diversos països europeus han desaparegut, s'han reconvertit o han passat a periodicitats més espaiades. Encara que amb algunes sòlides excepcions que confirmen la regla, la premsa diària catòlica no és pas una realitat de primera magnitud als mitjans de comunicació social d'avui a Occident. Una mica com no ho són els diaris de partit. La premsa que s'ha imposat ha estat la premsa comercial, privada, d'un ampli ventall de tendències.

S'ha mantingut millor la premsa no diària, i en alguns països hi ha setmanaris catòlics d'amplis tiratges, però que, lògicament, han renunciat a anar fora de l'àmbit dels creients. I no cal dir que hi ha una multitud de revistes i revistetes, de periodicitat encara més espaiada, sovint d'ordes religiosos, però també d'entitats catòliques ben diverses, especialitzades o genèriques, i amb nivells de qualitat lògicament molt diferents. Però tot això no són els grans mitjans escrits de comunicació social.

Què passa amb el segon, cronològicament, dels mitjans de comunicació social, la ràdio? Aquesta va aparèixer amb força del 1920 al 1930. Quan les baralles entre els defensors dels drets civils i polítics i l'Església ja s'havien apaivagat força. Quan la societat europea ja començava a instal·lar-se en la secularització. També en aquest terreny hi va haver, però, la traducció dels partits catòlics, la premsa catòlica... i es van fundar, i encara en subsisteixen, ràdios catòliques. I les que subsisteixen ho fan en bona part perquè els diaris moderns necessiten uns coixins econòmics d'inversió i de manteniment que poden ser molt més petits en el cas d'una ràdio. Però la realitat de la secularització no afavoreix tampoc la ràdio catòlica, encara que les circumstàncies li permeten una vida que ja no és possible o que és gairebé impossible al diari catòlic.

I arriba, alguns anys més tard, el tercer gran mitjà de comunicació social que s'ha anat convertint en molts aspectes en el primer: la televisió. Mentre als països democràtics tota la premsa diària és privada, la ràdio a vegades és de titularitat pública i a vegades de titularitat privada, i semblantment passa amb la televisió. Aquest fet, i les inversions encara molt més grans que es necessiten per a la televisió des-

carten la possibilitat d'aquella fórmula: mitjà de comunicació social catòlic, en aquest cas televisió catòlica. Com ho han anat descartant en el cas d'un altre mitjà de comunicació social decisiu, les agències de notícies; de fet la majoria de les agències catòliques que van arribar a existir han desaparegut o porten una vida confidencial per no dir abocada a l'agonia.

El pluralisme

Tot aquest seguit de factors fa que a la premsa diària, a la televisió o a les agències de notícies no existeixi pràcticament la fórmula de mitjans de comunicació social catòlics. En subsisteix alguna cosa més o menys secundària a la ràdio, i es manté més o menys dignament als mitjans de comunicació social no diaris limitats a un públic determinat, al catòlic. Què ha passat en línies generals? Ha passat la mateixa cosa que en la política. Així com força sovint, si més no a bon nombre de països, s'ha escollit la fórmula de cristians en els partits i s'ha renunciat a la fórmula de partits cristians —fórmula que, sense arribar a aconseguir l'antiga aspiració d'unir tots els catòlics en un sol partit, subsisteix fins i tot amb força relleu, com ja recordàvem, a diversos països.

Ara bé, cristians en els partits, o cristians en els mitjans de comunicació, vol dir acceptar el pluralisme. El pluralisme de la societat, i el dels cristians. Dificilment hi haurà una «veu de l'Església» entre els cristians que treballen en els mitjans de comunicació social. Hi haurà, com a màxim, veus de l'Església, unes considerades més autoritzades que altres. Però las veus de l'Església considerades més autoritzades per la jerarquia poden topar amb dificultats als mitjans de comunicació social d'una societat secularitzada. Em sembla, doncs, difícil en tots sentits que la jerarquia prepari fornades de periodistes cristians que vagin a complir la fórmula de cristians en els mitjans de comunicació social. Més aviat serà cosa personal, d'individus cristians atrets pel periodisme. I de talent personal, que és impossible de planificar. La gent gran podem recordar l'impacte dels articles d'un François Mauriac, per exemple, durant força anys, després de la Segona Guerra Mundial. Els seus articles setmanals tenien més impacte entre creients i incrèduls que totes les edicions diàries de l'*Osservatore Romano*. Però el talent no es pot pas programar. Un periodista cristià com Mauriac surt quan surt, que naturalment no és pas sovint.

Cap al futur

I doncs, què fer? A la situació actual, i parlant sobretot de la nostra situació actual, sembla oportú de mantenir i tractar de millorar tot aquest estol de publicacions catòliques escrites no diàries, i si alguna d'elles arriba més enllà de les fronteres del poble fidel, encara millor. I de mantenir i millorar programes específics a la televisió i a la ràdio. Pel que fa a la premsa diària i a la televisió, és adequat de procurar que hi hagi periodistes que coneguin el tema —puix que és veritat que la cultura religiosa ha baixat força i a vegades hi ha periodistes que tracten temes religiosos sense un elemental context de coneixements específics. Periodistes, laics o clergues, que mantinguin el tractament d'aquestes qüestions amb competència, seriositat i, naturalment, amb tota la independència de criteri que permeten els actuals mitjans de comunicació social. Existeixen alguns d'aquests periodistes. També hi ha alguns pocs periodistes d'opinió que a vegades tracten de manera interessant aquesta temàtica a les columnes o als articles d'opinió.

És un panorama només discret. Però em sembla que és més aviat difícil de planificar des de l'Església una millora notable d'aquest panorama de cristians en el mitjans de comunicació social, passada l'etapa de mitjans de comunicació social catòlics. No crec que es tracti pròpiament d'afavorir entre els cristians vocacions periodístiques. Sinó que el conjunt de la comunitat cristiana sigui més viva, més arriscada, més imaginativa, més apassionada per la veritat, la justícia, la pau, els drets humans, la solidaritat... les bones notícies de l'Evangeli, al cap i a la fi, per Déu.

Aleshores, i amb els alts i baixos que a cada moment del conjunt de la societat tinguin les vocacions periodístiques, i tot el món dels mitjans de comunicació social, serà més possible que aquells cristians que se sentin cridats a aquesta feina, que em sembla força vocacional i per tant no gaire estrictament programable, siguin més això que gosem dir agents d'evangelització.

Sens dubte no és cap fórmula màgica, però una Església més viva, una Església més evangèlica, tindria així una presència més viva i més evangelitzadora en aquest gran món dels mitjans de comunicació social.

LA RELIGIÓ A LA PREMSA DIÀRIA

JORDI PIQUER

Intentaré respondre a aquesta qüestió tenint en compte el que s'ha publicat darrerament entre nosaltres. Es tracta d'escrits força bons que ens donen una descripció, al meu entendre, força aproximada, encara que aquesta és una realitat eminentment evolutiva i, per aquesta raó, els judicis envelleixen aviat.¹

Dividiré el tema en quatre punts: presència del tema religiós a la premsa; tractaments que se li dóna; situació de l'encarregat de les notícies religioses; i perspectives: em reduiré a una, el diàleg i l'estímul entre els mitjans laics i els mitjans confessionals.

Presència del tema religiós

La revista *Foc Nou* (gener de 1988, núm. 165) dedicà un bon dossier a aquesta qüestió amb articles de Llorenç Gomis, José María Martín Patino, Joan Llopis i Joaquim Gomis. Aquest darrer en el seu article «Cop d'ull a la informació religiosa en els diaris (assaig d'informe)» planteja l'evolució històrica del tema (pp. 11-13). Es podria resumir així: «El Concili provocà un boom de la informació religiosa. Es trencaren aquells estrets marges de la «secció religiosa» i esdevingué notícia d'ampli ressò... Però després del primer postconcili, aquest ampli espai s'ha vist progressivament reduït».

Joaquim Gomis, antic redactor religiós de l'*Avui*, posa com a exemple el cas d'aquest diari, que «de dedicar una pàgina diària a la informa-

1. He tingut presents sobretot aquests treballs: «*La información religiosa en la prensa diaria. Análisis de contenido*», fet per l'Institut de Sociologia Aplicada, Madrid 1988, 100 pàgs. (ciclostilat); el núm. 143 de *Qüestions de Vida Cristiana*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, octubre 1988, dedicat a «L'Església a través dels mitjans de comunicació»; i el núm. 165 de *Foc Nou*, gener de 1988, dossier sobre «El fet religiós i els periodistes».

ció/opinió religiosa ha passat a incloure només informacions esporàdiques». En general, la «plana religiosa» diària ha desaparegut de la premsa. En rigor, en aquest moment no hi cap diari que la mantingui, encara que alguns, com l'*ABC* i el *Ya*, s'hi aproximen molt: gairebé la publiquen cada dia, però no rigorosament; hi ha dies que hi manca. I l'espai tipogràfic d'una *pàgina sencera* ha donat pas a *menys espai* (una part d'una pàgina), com és el cas del *Ya* (a l'*ABC*, per raó del seu format —pàgina petita—, es manté la pàgina o pàgines diàries).

Quant a la *ubicació del tema religiós* dins l'estructura general dels diaris, s'ha produït una evolució ben clara: de la secció pròpia dels anys conciliars/postconciliars s'ha passat a *una subsecció dins la secció de Societat*, subsecció, però, que porta l'epígraf de «Religió». Aquest és el cas de diaris com *El País*, *La Vanguardia*, *el Periódico* i el mateix *Ya*.

Aquesta manera de fer és molt més funcional que l'anterior, ja que tendeix no a donar un determinat espai en funció de les diverses seccions, sinó que tendeix a repartir l'espai en funció de l'interès de les notícies del dia. I en aquest sentit un dia el tema religiós pot tenir una pàgina sencera (o dues fins i tot) i, en canvi, altres dies pot no disposar de cap espai. Aquest fet privilegia la notícia grossa però tendeix a menysvalorar (i fins i tot a oblidar, és a dir, a no publicar) la notícia petita, i es produeix allò que «el peix gros es menja el petit»... La petita o mitjana notícia religiosa local —a vegades ben significativa per a conèixer la realitat de l'Església local— hi surt perdent...

Amb tot, la premsa diària és potser el mitjà que cuida encara més la notícia religiosa; *aquesta està molt més present a la premsa que a la ràdio i a la televisió*, i també molt més que als setmanaris d'informació general. Això pot tenir una explicació: la ràdio i la televisió necessiten donar la notícia, en general, d'una forma molt breu i simplificada, i la notícia religiosa fàcilment esdevé una notícia de matisos, que exigeix una certa interpretació o ampliació.

Tractaments predominants

L'Institut de Sociologia Aplicada, que dirigeix el dominic Jesús María Vázquez, catedràtic de la Universitat Complutense de Madrid, ha realitzat un estudi de caràcter reservat sobre la informació religiosa a la premsa de Madrid i en part a la de Barcelona. L'estudi fou encarregat per la Comissió Episcopal de Mitjans de Comunicació Social i no s'ha publicat íntegrament, almenys per ara. La revista *Vida Nueva* del 10 de desembre de 1988, núm. 1663, pp. 2723-2730, en publicà un ampli resum que tenim davant. Els periòdics examinats foren *ABC*, *Diario 16*, *El País*, *Ya*, de Madrid, i *La Vanguardia*, de Barcelona, en

el període comprès entre el 15 d'abril i el 15 de juliol de 1988. Ja comprendrà el lector la notable limitació de títols i d'espai analitzats, com ja reconeixen els autors de l'estudi. Amb tot, és una aproximació científica interessant en el camp tan desconegut encara entre nosaltres de l'*anàlisi de continguts* (criteri evidentment molt més important que el de la *distribució d'espais informatius*); és a dir, més la qualitat o l'orientació dels treballs publicats que la seva quantitat.

L'estudi en l'aspecte de continguts/orientació divideix les 87 «unitats informatives» publicades pels cinc diaris estudiats i en el període indicat en *positives* o favorables, *negatives* o desfavorables, *mixtes* o d'orientació ambivalent (contenen a la vegada elements positius i negatius) i *neutres* o que no adopten cap actitud opinativa, sinó que es limiten al relat escuet d'alguns esdeveniments.

Així, del total de la informació religiosa (inclosos tots els gèneres periodístics) dona aquests percentatges sobre els continguts:

<i>Diari</i>	<i>informacions positivies</i>	<i>informacions negatives</i>	<i>informacions mixtes</i>	<i>informacions neutres</i>
<i>Ya</i>	42,8 %	—	2,4 %	31,4 %
<i>ABC</i>	39,2 %	—	4,0 %	23,6 %
<i>La Vanguardia</i>	14,6 %	—	24,2 %	21,8 %
<i>Diario 16</i>	0,7 %	17,9 %	17,7 %	5,2 %
<i>El País</i>	2,7 %	82,1 %	51,6 %	17,9 %
Totals	50,9 %	8,9 %	14,1 %	26,1 %

Podem establir unes consideracions a la llum d'aquestes xifres:

1. Globalment, el judici en els cinc diaris sobre els fets religiosos és bastant bo, ja que els judicis són positius en un 50 %, negatius en un 8,9 %, mixtos en un 14,1 % i neutres en un 26,1 %.

2. Aquesta classificació general està molt desigualment repartida entre aquests periòdics, la qual cosa indica que hi ha tendències o actituds molt definides en relació amb la religió en general o amb l'Església catòlica en particular. *Aquesta és, segurament, la conclusió més important de l'estudi.* En aquest sentit, les xifres donen dos diaris eminentment positius (*Ya* i *ABC*), un de mixt o neutre (*La Vanguardia*) i dos d'eminentment negatius (*Diario 16* i *El País*). (Respecte a *La Vanguardia*, l'estudi diu que els mesos estudiats no es poden considerar enterament com a definatoris de la seva tendència).

3. Cal aclarir que els percentatges anteriors no es refereixen a la proporció dins de cada diari, ja que en aquest cas, els d'«*El País*»,

per exemple, excedirien en molt el cent per cent de la seva informació religiosa, i el *Diario 16*, en canvi, no arribaria ni a la tercera part de la seva ja reduïda informació religiosa. Els percentatges es refereixen al total de les 877 unitats informatives avaluades. *El País* s'emporta, amb molt, la palma de la informació negativa, amb un molt destacat 82,1 %. També és el primer en les informacions mixtes, amb un 51,6 % seguit de *Diario 16*, amb un 17,7 %.

L'encarregat de les notícies religioses

Molt breument, diré que sembla que cal anar cap a redactors especialitzats: temàtica religiosa com en qualsevol altra. Ho demana la complexitat del món modern i els diaris tendeixen cada vegada més a tenir redactors especialitzats. Això planteja un problema greu: preparar aquests redactors entre les joves generacions de periodistes d'aquest país que —com diu Joaquim Gomis, a *Foc Nou* (núm. citat)— «tenen una notable incultura religiosa, però sovint no en són conscients, com si aquí de l'Església tothom hi entengués».

La presència de sacerdots entre aquests informadors és un fet; si és un fet positiu o negatiu s'ha d'analitzar pels resultats, vull dir per la qualitat de les informacions, no pel fet que l'autor sigui o no sigui sacerdot. Aquest fet, per al mateix periodista, pot tenir avantatges (formació en les qüestions, sintonia en la interpretació, accés als ambients eclesials...) i desavantatges (poca neutralitat, condicionaments a l'hora de fer judicis negatius o de publicar notícies poc positives...). És significatiu el judici de Josep Faulí (a *Qüestions de Vida Cristiana*, núm. 143, pàg. 29): «La presència de sacerdots entre aquests informadors (els de religió) és, en principi, positiva. Sovint, però, no fan altra cosa que dur a les pàgines del diari la seva lluita personal, i això és la darrera cosa que ha de fer un bon informador».

Mitjans laics i mitjans confessionals: diàleg i estímul

Només apunto aquesta perspectiva, que em sembla molt necessària i plena de possibilitats per a tots: el diàleg i el mutu estímul entre mitjans laics i mitjans confessionals (amb totes les situacions extremes i intermèdies, tant pel que fa als diaris com a les persones dels informadors). Amb un objectiu: no fer dos fronts en conflicte, sinó dues opcions legítimes en diàleg i en situació de mutu estímul en ordre a una feina més ben feta. El professional d'un òrgan confessional pot aprendre dels professionals laics el respecte a les realitats temporals i als fets; els professionals laics poden aprendre dels catòlics que, si cal interpretar els fets religiosos, s'ha de fer des de criteris religiosos i no només polítics, per exemple.

LA TELEVISIÓ: UNA NOVA TERRASSA?

ALBERT SÀEZ I FRANCESC ROMERO

La presència del fet religiós en el gran mitjà de comunicació de masses que és la televisió en aquest segle XX té una doble dimensió: d'una banda, la religió com a matèria d'informació i, en segon lloc, la presència institucional que tenen en aquest mitjà les diferents confessions religioses.

L'aparició de notícies religioses en el medi televisiu —com en d'altres àmbits de la informació— no és avui gaire reeixida. Molt resumidament, podem dir que es donen poques notícies de tema religiós, i que entre les que es donen encara predominen les de caire anecdòtic, les de caràcter espectacular o les d'interès polític.

Aquestes tres dimensions defineixen sovint, però no exclusivament, el fet religiós a través de la televisió, i s'oblida —no sempre inconscientment— el missatge humanista i humanitzador dels diferents sistemes religiosos, la seva activitat pastoral i assistencial o les seves diverses respostes davant els problemes de l'home d'avui.

De manera breu es pot dir que les explicacions d'aquest fet es troben en àmbits ben diferents: la davallada de la rellevància del fet religiós a la nostra societat, la presència insuficient en el medi televisiu de professionals especialitzats o la sensibilitat divergent amb què des de la televisió —sovint subordinada als interessos polítics— s'afronten qüestions que afecten les conviccions religioses de l'espectador. Però no es pot negar que no hi és aliè el desconeixement de les mediacions de la informació televisiva per part dels ambients eclesials.

Presència institucional

Però el que tal vegada interessa més des d'una tribuna com aquesta, és aprofundir la presència, amb caràcter institucional, de l'Església catòlica a la televisió.

En primer lloc, pel que fa a Catalunya es reben en aquest moment sis emissions d'aquest tipus: quatre programes a través de TVE-1 (*El día del Señor*, *Pueblo de Dios*, *Últimas preguntas* i *Testimonio*), un a través del circuit català de TVE (*Missa*) i un per TV3 (*Signes dels*

Temps). Aquestes emissions s'emparen en l'article 20 de la Constitució del 1978, que garanteix l'accés dels grups socials i polítics significatius als mitjans de comunicació públics.

Sota aquest marc jurídic, s'han produït diversos acords entre els episcopats i les empreses públiques de comunicació, els quals s'han basat en la composició d'uns equips paritaris, que són nomenats per l'Església pel que fa a l'àmbit dels continguts i que pertanyen als ens públics pel que fa a la realització i la producció. Alhora els programes de l'Església catòlica a les televisions públiques espanyoles es produeixen amb els pressupostos de les diferents televisions, les quals aporten també els mitjans tècnics i humans per a la realització. Programes semblants han començat a funcionar, o s'estan gestant, a Euskal Telebista, Televisión Galega i Canal Sur.

Com a valoració general dels resultats, podem dir que tots aquests programes afronten —parcialment o totalment— una triple dimensió: la litúrgica, l'evangelitzadora i la informativa. Des del punt de vista televisiu, hem de dir que aquests programes pateixen, en general, un dèficit de mitjans tant tècnics com econòmics, fet que dificulta uns resultats òptims d'acord amb el medi. Per aquests motius —i per la seva col·locació horària— alguns d'aquests programes tenen una audiència limitada.

Autonomia o espectacle?

Per analitzar el problema no podem perdre de vista el referent exterior. Ens centrarem en dos exemples: França, dins l'òrbita europea, i els Estats Units, en el continent americà.

L'emissió catòlica francesa *Le Jour du Seigneur* abasta una doble dimensió: la retransmissió de la missa i un programa-magazine, de caire informatiu, formatiu, testimonial i de debat. La primera diferència que trobem respecte a l'Estat espanyol és la seva organització. La producció i l'elaboració del programa no estan totalment supeditades al pressupost i als mitjans tècnics i humans de la cadena que l'emet (Antenne 2), sinó que depenen d'un ens autònom, el Comitè Francès de Ràdio i Televisió, finançat, mitjançant subscripcions i donacions, pels catòlics francesos. Això permet una major autonomia del programa, cosa que afavoreix una millora sensible del producte final gràcies a l'augment dels recursos tècnics i econòmics i a l'especialització de l'equip humà. Els resultats són aquests: una més gran qualitat televisiva i una més gran embranzida pastoral des d'un mitjà de comunicació de masses.

L'altre exemple són els Estats Units. A partir de les esglésies evan-

gèliques ha sorgit en aquest país un fenomen que ha condicionat la presència catòlica a la televisió. Ens referim a l'Església *electrònica*, al *teleevangelisme* o, emprant un terme recent, a l'Església *catòdica*, que molt ràpidament podem definir com una manera de fer proselitisme a través de la televisió. Es tracta d'assolir l'aparició davant les càmeres d'un líder carismàtic que, amb el rostre, la paraula i l'hàbil utilització de tota mena de tècniques de persuasió, construeix un missatge senzill, fàcil d'entendre i que estimuli una resposta immediata entre l'audiència en forma de donacions econòmiques o conversions multitudinàries. Aquest fenomen ha tingut un tímid efecte dintre del catolicisme nord-americà; alguns sacerdots i religiosos han entrat en el mercat televisiu per aquesta via, però mai no ho han fet com a representants institucionals de l'Església. El fenomen va plantejar ràpidament la pregunta: és aquest el camí a seguir?; és òptima l'opció de l'Església *electrònica*, que converteix el fet religiós en un espectacle exitós entre la massa, més o menys acrítica, dels espectadors?

La resposta europea a aquest fenomen ha estat negativa, tal com van constatar els responsables de les emissions religioses cristianes de les televisions europees durant el Seminari Farel celebrat a Neuchatel (Suïssa), l'octubre de l'any passat. En primer lloc, perquè el teleevangelisme no és exportable fora dels Estats Units per motius culturals; en segon lloc, perquè el missatge cristià no pot reduir-se així amb la sola intenció d'augmentar l'audiència televisiva o el nombre de fidels; i en tercer lloc, perquè l'*star-system* i el vedettisme són vehicles molt ràpids, però massa arriscats per arribar a la consciència de l'espectador.

I el futur?

Tal vegada la línia a seguir en el nostre país es troba més per la banda francesa que per la nord-americana. Si l'Església catòlica vol realitzar una tasca autènticament pastoral, evangelitzadora i missionera a través de la televisió, només ho pot fer des de la ferma convicció que les terrasses des d'on cal anunciar l'evangeli, són també i particularment avui, aquestes.

Si aquest sentiment penetra tot el teixit eclesial, serà possible, també a casa nostra, aconseguir una major capacitat de renovació de les emissions religioses en l'aspecte tècnic, de recursos humans i econòmics. I això no sols per millorar la qualitat dels seus productes des del punt de vista formal, sinó per treure el màxim partit al llenguatge televisiu i arribar, sense traïr el seu missatge, als milions de persones que segueixen la televisió.

La proximitat de la televisió privada és la urgència més propera, però el camí és molt llarg i no podem oblidar que d'altres porten quaranta anys treballant-hi i encara no han arribat a la meta.

QUATRE REFLEXIONS CONCLUSIVES

JOAN LLOPIS

Davant del panorama de la situació de la pastoral dels mitjans de comunicació social (MCS) —tal com ha quedat reflectida en les diverses col·laboracions d'aquest número de QUADERNS— es poden fer diverses reflexions, cap de les quals, tanmateix, no hauria de tenir la pretensió d'oferir la perspectiva més adequada. Personalment, crec que val la pena de destacar quatre, diguem-ne, «conclusions».

Sobre la importància dels MCS

Els cristians hem descobert la importància dels MCS per a la pastoral, però encara no sabem ben bé què fer-ne.

Un símptoma força clar de la conclusió que acabo de formular és que el tema dels MCS va merèixer els honors de tot un document del Concili Vaticà II —el decret *Inter mirifica* de 5 de desembre de 1963— però, malauradament, tothom està d'acord que es tracta de l'escrit més fluix de tots els produïts pel Concili. De tal manera que, així com molts altres documents conciliars han aguantat força bé el pas dels temps, el decret sobre els MCS, llegit avui, gairebé cau de les mans.

Textos més recents, emanats de diverses instàncies magisterials i disciplinàries de l'Església, tampoc no acaben de satisfer. Així, per exemple, la instrucció *Communio et progressio*, publicada l'any 1971 per la Comissió pontifícia per als MCS, plena de generalitats i llocs comuns; o bé tot el que es diu en els canons 822-832 del Codi de Dret Canònic, pràcticament dedicats a assegurar el control de la jerarquia sobre l'ús que els catòlics puguin fer dels MCS; o, encara en una perspectiva més negativa, el que acaba de dir un recent document del Vaticà —fet públic a mitjan maig de 1989— contra la violència i la pornografia en els MCS.

Si a escala d'Església universal, el panorama no és gaire gratificant, tampoc no ho és a escala d'esglésies locals o particulars, a desgrat que en teoria cada vegada hi hagi més bisbes, capellans i fidels que estiguin convençuts de la importància dels MCS en la nostra civilització i, per tant, també en el camp de la transmissió de la fe. A l'hora de

la pràctica, sembla que hi hagi com una mena d'incapacitat o d'impotència per a dur a terme allò que certament caldria fer amb decisió i valentia. D'una manera gràfica, ho diu un dels col·laboradors d'aquest número, Joan Carreras i Péra, en assegurar: «Mentre el pressupost dels nostres bisbats per a la informació i la comunicació no arribi al deu per cent del que es destina a apedaçar cases rectorals, continuarem amagant-nos l'ou a nosaltres mateixos».

Sobre la competència tècnica

L'ús pastoral dels MCS suposa una utilització adequada d'aquests mitjans des del punt de vista tècnic.

Aquesta és una convicció que sembla que també està força consolidada, gràcies a Déu. I potser és la que provoca la sensació de no saber què fer amb els MCS, de què hem parlat abans, ja que a molts llocs se sap que de fet no hi ha ni les persones ni els mitjans mínimament necessaris perquè la utilització dels MCS per part de l'Església sigui operativa i, per dir-ho en termes comercials, «competitiva».

És veritat que hi ha força publicacions de l'Església oficial o de grups eclesials no oficials que s'han preocupat d'assegurar-se un mínim d'eficàcia tècnica i de professionalitat personal. Però encara n'hi ha moltes que pateixen de greus deficiències, tant pel que fa als mitjans materials com a la preparació i competència de les persones responsables, de manera que la imatge que se'n veu des de l'exterior és més aviat la que acostumen a oferir la improvisació i l'amateurisme.

Si en el camp dels mitjans escrits —potser per una tradició eclesialística que ve de lluny— el panorama encara resulta acceptable, en els altres mitjans més moderns i vinculats amb l'electrònica, com la ràdio i la televisió, certament es constaten moltíssimes deficiències. Hi ha poquíssima gent preparada: hi ha molt poques realitzacions eficaces; no hi ha gaires perspectives que en un futur més o menys llunyà el panorama canviï substancialment.

És veritat que, d'acord amb l'informe que apareix en aquest número de QUADERNS, la Fundació Missatge Humà i Cristià, creada recentment a l'arquebisbat de Barcelona, treballa activament en la creació d'una emissora de ràdio «per promoure els valors culturals i cristians, oferir bona música, presentar temes d'actualitat i fer programes formatius». Però, ara com ara, aquesta intenció encara no es duu a la pràctica i, un cop s'hi dugui, potser es trobarà amb les dificultats amb què es troba, per exemple, la cadena COPE i que tenen a veure amb la tercera de les reflexions conclusives que estic presentant.

Sobre la coherència evangèlica

Els cristians hem d'usar els MCS d'una manera coherent amb l'estil evangèlic.

Dit d'una altra manera, no es pot difondre l'Evangeli amb procediments antievangèlics. Però el problema sorgeix quan, ateses les circumstàncies pràcticament inevitables que converteixen els MCS cada cop més en instruments de domini, riquesa i poder, els cristians ens trobem amb el dilema d'usar aquests mitjans tal com són (i aleshores posem obstacles a la transparència de l'Evangeli) o d'haver-ne de prescindir (i aleshores ens barrem el pas a la difusió de l'Evangeli).

Cal ser realistes i adonar-se que, actualment, disposar de premsa pròpia, de ràdio pròpia, de televisió pròpia, per part de l'Església, representa un risc enorme de veure's embolicada en els jocs d'influència, de diner, de poder que tots aquests mitjans suposen i provoquen. En aquest sentit, són ben conegudes les dificultats i els inconvenients que ha suposat —i suposa encara— per a la Conferència episcopal espanyola el fet de ser propietària de diaris o de cadenes de ràdio.

En parlar així, és necessari fer alguna matisació. Em sembla que s'ha d'admetre que l'Església pugui tenir —i fins i tot que hagi de tenir— uns MCS propis que podríem denominar d'ús intern: fulls parroquials o diocesans, butlletins oficials, circulars dels moviments apostòlics, etc., tal com hem vist en els informes d'aquest número. El que caldria demanar, com he insinuat abans, és que sempre tinguessin la suficient qualitat perquè la seva difusió contribuís realment al diàleg intern de l'Església i a la creació d'una veritable opinió pública dintre de la comunitat cristiana.

Ja presenta més ambigüitat el desig de posseir MCS d'informació general de tipus confessional. Aquí es pot fer una distinció: no hi ha inconvenient a admetre l'existència de publicacions confessionals orientades a la informació preferentment religiosa (tipus «Catalunya Cristiana»), però, en canvi, cal veure amb més recel que l'Església com a tal sigui propietària de publicacions periòdiques d'informació general o d'emissores de ràdio o de televisió. A més de les raons de tipus econòmic, que en dificulten la gestió, hi juguen les motivacions de caire més evangèlic que acabem d'insinuar: els MCS cada cop més són signes i instruments de poder, i l'Església ha de presentar-se cada cop més allunyada d'aquests mitjans poderosos, que inevitablement tendeixen a la dominació i no pas al servei.

Aquesta consideració ens introdueix a la darrera conclusió.

Sobre el tipus de presència

La presència de l'Església en els MCS ha de ser més una presència-llevat que no pas una presència institucional.

Es tracta d'una convicció que em sembla que es va fent cada cop més viva entre els cristians més compromesos. En el III Fòrum «Home i Evangeli», celebrat a Barcelona el març del 1987, una de les conclusions de l'àmbit sobre els MCS va ser aquesta: «L'Església no hauria de tenir MCS propis, sinó que hauria de procurar que, com en tants altres camps, els cristians hi fossin presents». Cal entendre aquesta presència dels cristians en els MCS com una presència-llevat, a través de professionals creients que, des de dintre, procuren infondre un veritable esperit evangèlic —és a dir, humanitzador o rehumanitzador— a les tasques informatives i comunicatives. Algú ha dit que fa més per l'Evangeli aquell professional dels MCS que procura millorar l'objectivitat informativa d'un telediari o que procura eliminar els elements alienants de la publicitat, que no pas l'Església institucional imposant programes directament religiosos.

Com diu Joan Gomis en la seva col·laboració en aquest número, no es tracta «pròpiament d'afavorir entre els cristians vocacions periodístiques. Sinó que la comunitat cristiana en conjunt sigui més viva, més arriscada, més imaginativa, més apassionada per la veritat, la justícia, la pau, els drets humans, la solidaritat... les bones notícies de l'Evangeli...»

Em sembla molt significatiu que en l'exhortació apostòlica *Christifideles laici*, fruit dels treballs del Sínode sobre els laics de l'any 1987 i que fa poc ha estat feta pública, s'insisteixi que una de les actuacions més fecundes dels laics és precisament la que duen a terme en el camp dels MCS: «La responsabilitat professional dels fidels laics en el camp dels MCS, exercida a títol personal o mitjançant iniciatives i institucions comunitàries, exigeix de ser reconeguda en tot el seu valor i sostinguda amb els més apropiats recursos materials, intel·lectuals i pastorals. En l'ús i en la recepció dels instruments de comunicació, urgeix tant una obra educativa del sentit crític animat per la passió de la veritat, com una tasca de defensa de la llibertat, del respecte a la dignitat personal, de l'elevació de l'autèntica cultura dels pobles, mitjançant el refús ferm i valent de tota mena de monopolització i manipulació.»

Aquesta és la manera adequada d'actuar en els MCS, que han estat definits pel document esmentat com «una nova frontera de la missió de l'Església». Així, per mitjà de la tasca de la humanització d'aquests mitjans, hi ha la gran oportunitat d'anunciar l'Evangeli a tothom.

ESGLÉSIA (POC) VALENCIANA EN UN PAÍS (POC) VALENCIÀ

ANTONI LÓPEZ QUILES

No fa gaire, en un article publicat a «*Serra d'Or*», vaig protestar de l'escàs ressò que la commemoració del naixement del Regne de València havia merescut entre els catalans; em féu la impressió que es tractava d'un problema pel qual no se sentien concernits, com si no fos la prolongació «natural» del famós Mil·lenari de Catalunya (que és tal com jo ho veig, si hi treiem «naturalitats», és clar). Ara m'he trobat gratament sorprès: el número 111 de QUADERNS DE PASTORAL, dedicat a considerar el paper de l'Església en aquest Mil·lenari, destina unes quantes pàgines a recordar que també les Illes Balears i el País Valencià mereixen atenció des de Catalunya. I em congratula més encara que aquest record, curiosament negligit pels polítics, ens haja estat proporcionat des de l'Església.

L'efecte que m'han produït les pàgines corresponents al País Valencià, però, no pot ser més negatiu; em demane si l'habitual lector de QUADERNS hi pot haver tret cinc cèntims de trellat (modalitat valenciana del seny català) per la lectura d'un article que reproduïx només els deficiències del doctor Riutort, però que explica ben poca cosa de la situació de l'Església valentina, situació que és vista i analitzada per ell, exclusivament, des del costat més fosc i, doncs, amb una escassa possibilitat de futur. Fet i fet, només hi dóna una eixida —això sí, amb adreça i tot— cosa que demostra, efectivament, que s'hi pot fer ben poc. O no res.

Ombres, sobretot

La veritat és que la situació de la nostra Església no és gens afalagadora, no solament en termes d'identitat nacional, és clar; ara, també és veritat que, en conseqüència, hi calen grans dosis d'esperança, de pregària i de treball solidari si és que aspirem a aconseguir que el nostre país esdevinga normal i que la nostra Església en siga capdavantera. Escric aquestes reflexions sense voluntat de fer volar coloms,

sinó com a formulació d'un desig per la consecució del qual tants esforços s'han esmerçat per part de tanta gent, i també de mossèn Riutort.

Salvador Bardulet i Josep M. Totosaus, en un altre article del mateix número de QUADERNS —que és intens i excel·lent—, hi constaten que la situació de Catalunya, que el seu procés cap a la llibertat, no ha arribat ni a la meitat del camí i que l'Església encara està més endarrerida, però quan el llegia, hi sentia una forta enveja —permeteu-me'n la confessió— perquè el País Valencià —la societat civil— està més endarrerit que l'Església catalana i, en lògica conseqüència, l'Església valenciana (parle, és clar, de la del «primer estadi» a què es refereixen Bardulet i Totosaus) està en condicions de poder donar lliçons d'espanyolitat a la mateixa Conferència Episcopal Espanyola. I, sovint, li'n dóna.

Aquesta esgarriposa situació, però, que esquinça el cor de tants bons cristians valencians —entre els quals, el del doctor Riutort— no és, ni de lluny, *tota* la situació i, a més si volem continuar així i no en modifiquem l'anàlisi, ens hi podem recrear tota la vida, permanentment autocompadits i sense portes obertes a futures solucions. Per entendre-ho, lògicament, haurem d'escorcollar-ne les causes en la història, en el nostre passat, on trobarem una Església valentina que ha estat sempre un eficaç instrument d'espanyolització, sobretot des de finals del segle XVI i començaments del XVII, amb la presència de l'arquebisbe i virrei Sant Joan de Ribera; a partir d'ell, la quantitat dels exemples del que dic s'envola.

D'altra banda, al País Valencià no hem tingut —no hi podíem tenir de cap manera— un vigatanisme, amb un bisbe com Torras i Bages, o clergues de l'alçada de Verdaguer, Collell, ni tampoc cap Vives i Tutó a Roma... i és que ni tan sols no hi hem pogut viure cap renovadora Renaixença, fora dels raquítics efluvis lírics d'en Llorente que, com a bon conservador valencià, era profundament espanyol. Nogensmenys, no cal dir que, per providencial que siga el vigatanisme o un altre qualsevol motiu reivindicable, i, contràriament, per erosió que haja resultat per al País Valencià el treball espanyolitzador de la nostra Església, no es tracta de casualitats, sinó de resultats de processos ben explicables per la història.

Però també llums

Aquest inevitablement apressat esbós sembla donar la raó al P. Riutort en la seua visió de país d'enderrocs, de saldos a malbaratar per no res, però la història és molt més rica que no els fragments —correctes, tot i que amb un to marcadament fusterià— que he consignat,

perquè si és cert que l'Església ha contribuït poderosament a desnacionalitzar, com ja he indicat, també ho és que qualsevol intent de buscar les arrels històriques sobre les quals posar en marxa un projecte de futur nacional haurà de travessar els encara desconeguts passadissos històrics de l'Església, com no podia ser altrament, si parlem del passat. Però fins i tot si ens referim al present més pròxim, haurem de recordar que la major part de les iniciatives de represa nacional han sorgit de la mà de l'Església (la del «segon estadi»), i els exemples ací es multiplicarien d'una manera sorprenent.

Tanmateix, no vull parlar només del passat, atès que el P. Riutort no el té gaire en compte. De la lectura del seu article es desprèn que després de la meritòria aprovació del *Llibre del Poble de Déu* no s'ha produït cap altra iniciativa digna de ser tinguda en compte, i amb la seua afirmació es mostra injust i no gens solidari. A més dels seus benefactors precedents, el P. Riutort omet, jo pense que deliberadament, qualsevol referència a la revista «*Saó*», segurament perquè li deu semblar que catorze anys de presència ininterrompuda, amb quatre mil exemplars mensuals i constants millores, no mereixen la seua consideració. No hi podreu trobar ni una sola referència a la més que benèfica tradició de l'associació «*La Paraula Cristiana*», que encara vigeix, tot i que més decaiguda, però gràcies a la qual es fan moltes misses en català al País Valencià amb un procés força creixent, procés la referència al qual oblida misteriosament. No es recorda del «*Centre Newman*», que, entre altres activitats pregonament nacionals, publica una digníssima revista; també hi eludeix els notabilíssims progressos que s'han fet darrerament a la diòcesi de Castelló —del Seminari de la qual, per cert, ell ha estat professor—; no esmenta els nombrosos grups especialitzats que malden per introduir el català en les seues activitats —com ara, Càritas—, en contra no ja de la voluntat d'una diòcesi, sinó de la d'una societat que és hostil a si mateixa i té l'aufodi profundament arrelat... I me'n deixe; no consigne moltes altres activitats que es fan a les nostres diòcesis en benefici de la brevetat.

Se'm podrà adduir que tot el que he enumerat i el que m'he deixat no arriba ni a ser significatiu i, amb reserves, ho podria admetre, però el que no té justificació és la pràctica general de silenciar-ho tot sistemàticament, metòdicament, mentre es mostra una imatge, incorrecta, d'Església letal i es proporcionen tota mena d'arguments a aquells que volen negar qualsevol possibilitat d'una Església incardinada en un País normalitzat, perquè de les reflexions del P. Riutort s'infereix que no hi ha res a fer, atès que només ens és donat d'anar a l'adreça que ell publicita en l'article citat a rebre-hi la informació que ell selecciona. Poca cosa, doncs, si jutgem pels resultats que ell mateix afirma que hem assolit fins ara en el camí de redreçament nacional.

També en una visió de la història

D'altra banda, els —pocs, diu ell— cristians-valencians (i els altres cristians i els altres valencians, hi afegiré jo) encara no hem tingut ocasió de saber que els que hi som, ho som com a resultat d'un procés històric ben complex, que també ha tingut alguns aspectes positius. Repetiré novament que no podem fer trampa i amagar les qüestions negatives, aclaparadorament majoritàries, però viure-hi *només*, i, encara, adeltar-se'n, no sembla que siga un comportament aconsellable. Aquest comportament, fins ara, ha manifestat unes conseqüències poc encoratjadores i em fa l'efecte que hem estat formulant, doncs, reiterades invitacions al desànim, perquè, contràriament a les afirmacions del P. Riutort, val a dir que els mil anys de Catalunya i els set-cents cinquanta del País Valencià, per si sols, no ens esperonen a «seguir endavant»; no ho han fet, *quod erat demonstrandum*.

El doctor Riutort té raó quan afirma que hem aconseguit molt poc, però no es pot negar que encara no s'ha elaborat una història de l'Església com cal, desprejudada, no feta des de criteris espanyolitzadors i, en conseqüència, avaladora de les tesis *ad usum*, filles de la tradició fusteriana, que és lectora, al seu torn —i, per tant, deutora—, de la producció oficial. Com que l'Església oficial s'entesta a fer històries a mida de bons espanyols, és lògic que la interpretació de Joan Fuster hi corresponga. Algú, algun dia, tanmateix, restaurarà el paper que l'Església hi ha jugat en sentit positiu i el posarà al costat del negatiu que ja coneixem. Si ens deixem guiar pels indicis i algunes recerques en curs o publicades, els resultats ens sorprendran. M'agradaria que el lector encuriósit llegís el premi de temàtica religiosa que va concedir la revista «Saó» l'any passat —les idees del qual he seguit jo ací— perquè hi trobarà reflexions innovadores i ben refrescants, que tenen capacitat d'estimular a continuar —sense negar les rebregades malifetes eclesiàstiques— perquè hi compila una quantitat tan elevada de proves del compromís d'alguns sectors de l'Església Valenciana amb el País que no s'acaba de comprendre com poden passar desapercebudes, atès que arriben a constituir el fonament vindicable de la història del nacionalisme valencià.

No puc ni és la meua intenció, però, donar lliçons de conducta, i menys encara a qui tant ha lluitat per una Església arreladament valenciana; així i tot m'arrisque a dir-hi la meua, convençut que segurament fóra més caritatiu i eficaç postular que es done suport a *totes* les iniciatives que hi ha —totes, les d'ell també— que no pas ocultar-les per un interès publicístic propi. Però, sobretot, crec que ens hem de mirar el País i l'Església amb una miqueta més d'entusiasme i esperança. Altrament, què hi fem, ací?

OPINIONS

ESGLÉSIA I MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIAL

Quina és la presència actual de l'Església en els mitjans de comunicació de masses de casa nostra? Quina és la presència que fóra desitjable? Aquesta és la pregunta que vam fer a una llista de persones que estan atentes als mèdia per tal que ens fessin arribar el seu punt de vista d'una manera breu. Les respostes que ens han arribat són les que trobareu a continuació. En el benentès que, com acostuma a passar en casos com aquest, no arriben, ni de bon tros, totes les que havien estat demanades.—Red.

NORMALITZACIÓ

La qüestió de la presència actual de l'Església en els mitjans de comunicació és difícil i complexa, car ateny una realitat mundial, i crec que no es pot tractar de manera generalitzada. Amb tot, penso que a l'Església hi ha una consciència creixent de la importància dels *mass media* en la configuració del nostre món, i una voluntat també creixent de fer-s'hi present a diversos nivells

i amb una pluralitat d'accents.

N'hi ha prou, per exemple, amb repassar els diversos missatges pontificis amb motiu de la Jornada Mundial dels Mitjans de Comunicació, promoguda pel Concili, per adonar-se que la recta utilització dels mitjans de comunicació social preocupa el magisteri, i el preocupa perquè respon a un anhel àmpliament sentit en tot el Poble de Déu.

D'altra banda, és molt el que ja s'està fent —i es pot fer— a través d'organismes internacionals com ara la UCIP (Unió Catòlica Internacional de Periodistes), UNDA (Organització Catòlica de Ràdio i Televisió) OCIC (Organització Catòlica Internacional del Cinema)... És cert que aquests organismes pateixen dificultats notables, però són vehicles aptes d'aquesta voluntat de presència.

També a nivell internacional i en l'àmbit de les iniciatives concretes, cal no oblidar que hi ha un projecte d'evangelització via satèl·lit que, amb totes les ambigüitats que es vulgui, és una nova presència d'Església en aquest món de la comunicació.

En un altre capítol, la recent Assemblea de delegats de Mitjans de Comunicació de l'Estat espanyol aplegà representants d'una quarantena de diòcesis al voltant de grans especialistes en comunicació, quan fa pocs anys amb prou feines s'arribava a la meitat de participants. Alguna cosa està canviant.

Certament, avui, a molts llocs

la presència de l'Església en els mitjans de comunicació és encara insuficient, però hi ha indicis prou significatius per creure que aquesta situació pot variar en pocs anys.

Normalitzar la presència

Crec que caldria intensificar aquesta presència a diversos nivells:

a) Cal créixer la formació dels agents de pastoral en els *mass media*. Cal suscitar, promoure i formar laics que, impregnats d'un sa humanisme transcendent, treballin en els MCS.

Aquesta formació s'hauria de poder anar integrant, també, en els plans d'estudis dels seminaris, les facultats i els instituts de teologia. Els rectors dels seminaris haurien de ser prou sensibles (i ja comencen a ser-ho) per adonar-se que la formació en els MCS no és una qüestió perifèrica, i que calen preveres que hagin integrat la comunicació en la seva formació global. Han de poder detectar els possibles candidats a l'orde que també són vocacionats d'una manera específica als *mass media*, i promoure'ls amb els ajuts oportuns.

b) Cal intensificar el coneixement dels òrgans de comunicació propis de l'Església (programes de ràdio i televisió, revistes, fulls diocesans, zonals, arxiprestals, parroquials, etc.). Crec que a Catalunya hi ha encara un desconeixement

massa gran dels MCS i, en alguns casos, una crítica indiscriminada i, per tant, injusta.

c) Cal perdre la por i usar amb més fruit els MCS, en tota la seva àmplia gamma de possibilitats, com per exemple, la utilització pastoral del vídeo a la família, a la parròquia, a la catequesi, als moviments de joves, d'adults, d'ancians, etc. D'altra banda, com va recordar el cardenal Jubany davant el Consell pastoral diocesà, no podem ser ingenus davant els MCS i hem de ser crítics a l'hora d'usar-los i de descobrir les seves motivacions.

Crec que, a partir d'aquestes i altres línies d'acció, es podrà assolir la normalització d'«un nou estil comunicatiu» a les nostres comunitats.

Jaume Aymar

AVUI/DEMA

La presència actual de l'Església als mitjans de comunicació és, per dir-ho breument, escassa, desigual, intermitent, tendenciosa, i, generalment, de poca qualitat. I això, valdria tant pel que fa a la informació estricta, com pel que fa a les seccions d'opinió.

És *escassa* en relació a la importància objectiva de la institució, i suposo que tant per causa d'una evident al·lèrgia a tractar temes es-

trictament eclesiàstics, com per la mateixa política informativa de la institució, que es troba més còmoda, sembla, en aquesta grisor informativa.

És *desigual*, perquè no hi ha periodistes especialitzats independents que segueixin, amb regularitat, la vida eclesiàstica.

És *intermitent*, perquè només se segueix la vessant política de la informació eclesiàstica, especialment si es presenta alguna mena de col·lisió d'interessos amb el poder polític, o bé quan l'Església s'expressa en uns valors de difícil intel·ligibilitat en temes com la moral sexual.

És *tendenciosa*, perquè poques vegades es busca el contrast d'opinions i tampoc no és obra de periodistes especialitzats independents, com deia abans. En canvi, és controlada per persones que tenen una relació específica i interessada amb la mateixa institució. Molt poques persones, i totes de sectors ideològics propers, controlen la informació eclesiàstica en els mitjans de comunicació laics.

És, finalment, de *poca qualitat*, gairebé com a conseqüència de les característiques anteriors. En general, la unanimitat de perspectiva de la informació actual ja delata l'escassa diversitat que, en canvi, es trobaria entre els mateixos sectors eclesiàstics. La discrepància no es manifesta, si no és en veu baixa, però poc per escrit. El llenguatge habitual de la informació eclesiàstica parteix d'una presa de posició prèvia, que és he-

reva d'una evolució postconciliar molt traumàtica i poc païda. La informació i l'opinió eclesiàstica, doncs, és presentada a través d'aquest filtre deformador d'una generació molt determinada de clergues i creients, que sembla que exorcitzin el seu patiment interior —i ho dic amb tot el respecte— a través d'una perspectiva encara massa sovint crispada, del món eclesiàstic.

Quatre eixos

La presència de l'Església, a parer meu, hauria de partir dels eixos següents:

— l'existència d'una política informativa institucional transparent, desacomplexada i continuada;

— la presència a les redaccions dels mitjans de comunicació d'especialistes en informació religiosa independents de la institució eclesiàstica, però amb un bon coneixement de les característiques diferencials d'altres institucions modernes;

— el foment de la pluralitat en els creadors d'opinió pública, incorporant sobretot sectors no traumatitzats pel postconcili, ni per conflictes personals amb la institució. És a dir, d'un tram d'edat inferior als 35-40 anys, i —si se'm permet la broma— que no siguin ni tan sols ex-seminaristes;

— l'obertura a la informació internacional i als creadors d'opi-

nió europeus. Tinc prou dades per a sospitar que, en informació religiosa, vivim en una situació d'aïllament i tancament, que ha creat una imatge de la mateixa Església no gens homologable a Europa.

Salvador Cardús i Ros

UN REPTE DELS '90

La presència actual de l'Església en els mitjans de comunicació, la veig en regressió. En bona part, per culpa nostra —com a cristià em sento plenament Església. Diria que l'esperit del Vaticà II no ha entrat encara en aquest sector i que o bé vivim una etapa elegíaca (allò de «cualquier tiempo pasado fue mejor») o en una utopia permanent, amb el cap ple de pensaments lluminosos que no arriben gairebé mai a una concreció. I quan hi arriben, es converteixen en una mena de portaveu oficiosos de la jerarquia, perden trempera i acaben essent un mitjà que únicament llegeixen els convençuts. Parlo, en aquest cas de la premsa, perquè d'emissores de ràdio, dissortadament, l'Església catalana no en té i la COPE actua encara amb la mentalitat de la Acción Católica dels anys cinquanta. Pel que fa a televisió, diria que la presència de l'Església una mica hi és com les sardanes: en espais

tancats, molt cenyits a horaris in-tempestius i també amb una pobresa de recursos que contrasta indefectiblement amb d'altres espais televisius amb més aspiracions d'audiència.

No voldria semblar pessimista; simplement realista. Els que fan avui els mitjans de comunicació són d'un criticisme —jo diria, plausible criticisme— enfront no tan sols de l'Església, sinó de tota mena de poder. Els poders econòmics i polítics poden neutralitzar aquesta base crítica a partir de la contraoferta, la persuasió i, quan convé, la sanció. L'Església —com a força social, «instal·lada» en un país de tradició cristiana— rep en aquests moments totes les crítiques que li vénen des del mitjà de comunicació i ha renunciat des de fa ja alguns anys —gràcies a Déu— a la bel·ligerància d'unes determinades «sancions» espirituals emmarcades en qualsevol tipus de condemna. Aquí hi ha la nostra misèria, i també la nostra grandesa.

Jo diria que avui, en els mitjans no eclesials, l'Església hi és «tolerada» en virtut de la llibertat d'expressió i del testimoniatge personal dels creients —molt minoritaris, no ens enganyéssim pas—, però que no hi ha *receptibilitat*. El periodisme d'avui és agressiu, mordaç, «estripat», en el bon sentit de la paraula. Es valora la notícia flash, l'escàndol, la violència, la «contestació» a un «statu quo» en totes les seves formes. Se sobrevalora el cos jove, sexuat i se-

xual fins a graus absoluts; si hom parla amb conceptes de «sensibilitat», en el camp de la moral o la teologia, aflora de seguida un somriure per sota el nas, irònic i condescendent.

La notícia eclesial que hi apareix no és la quotidiana; no és el treball catequètic, missioner, derivat dels diferents serveis de caritat, i molt menys els aspectes litúrgics, pastorals o doctrinals. En tot cas, els temes apareixeran indirectament en relació amb la història del país, o amb la cultura popular. No. La notícia que apareix més sovint és la derivada del conflicte permanent —i jo diria que secular— entre Església i món, en relació amb la disciplina interna eclesial; es banalitzen i se superficialitzen les notícies que es refereixen al magisteri eclesial quant a sexe, moral, sistemes educatius, relació amb determinats «poders» fàctics i règim intern de la mateixa Església. La crítica no és dolenta en si, però si davant una notícia tendenciosa no hi ha unes possibilitats informatives equivalents, des d'una òptica cristiana, s'acaba erosionant la imatge i es generen actituds «a la defensiva» que ens introdueixen en un cercle viciós, pessimista i estàtic, quan no involucionista.

A l'Estat espanyol la situació és molt més crua i delicada, no sols per les noves relacions Església-societat que han sorgit de la construcció democràtica, sinó perquè la formació del periodista catòlic fou encomanada a grups que te-

nien una concepció de l'Església i el món molt jerarquitzada, malgrat el vernís superficial de modernitat amb què s'envoltaren.

Un repte dels anys noranta

Crec que, en primer lloc, la presència de l'Església en aquests mitjans s'hauria d'orientar a crear consciència de la importància dels *mass media* dins la mateixa Església. Quan hom parla de la comunicació com a *quart poder*, no fa pas volar coloms. I aquí, la màxima evangèlica de «càndids com els coloms i astuts com les serps», ha restat en la primera part de la frase. Exclamar-se, fer magarrufes o arronsar les espatlles amb un gest d'impotència, no duu enlloc. Cal discernir les persones que tenen el «carisma» —que n'hi ha— de la proclamació de la Paraula en la tribuna pública (què són la «trona», i l'«oratori sagrada» tradicionals?) i oferir-los mitjans. Que es vegi com una especificitat vocacional —i no pas la més petita— i que no s'hi planyïn mitjans. Mentre el pressupost dels nostres bisbats per a la informació i la comunicació no arribi al 10 per cent del que es destina a apedegar cases rectorals, continuarem amagant-nos l'ou a nosaltres mateixos.

L'«aggiornamento» propugnat pel papa del Concili no ha arribat encara a la «propaganda fide» diocesana, ni parroquial; a les pantalles de l'ordinador hi opo-

sem una Underwood obsoleta i ens ha entrat un complex d'inferioritat tan acusat que no tenim ni esma de sortir de casa.

Acabo: tancar-nos en «publicacions catòliques» em sembla un disbarat. Són necessàries com ho són les publicacions d'ordre intern de qualsevol grup humà; però totes acaben essent un «mur de lamentacions», o una fàbrica d'anatemes gratuïts. Ens cal intensificar la presència als mitjans de comunicació a través del testimoniatge, sí, però vetllant perquè aquesta presència tingui la solidesa professional, dinamitzada des de la mateixa diòcesi. Avui, ara i aquí, a Catalunya: ¿a quantes diòcesis es disposa, mínimament, d'un Secretariat de Mitjans de Comunicació Social dotat d'autonomia econòmica i de gent competent, a semblança del que puguin ser Càritas, missions, pastoral litúrgica pastoral familiar o ensenyament? ¿Què s'ha fet per adquirir un espai televisiu, per emancipar-se de la tutela de la COPE o per crear un servei de publicacions interdiocesà? ¿Quin és el pressupost *real* de cadascun dels bisbats de Catalunya per als respectius mitjans de comunicació —posat que n'hi hagi? Ens cal començar la casa pels fonaments. Ens cal donar suport eclesial a tants i tants franc-tiradors que viuen el seu anonimat cristià en la professionalitat informativa, receptius a les crítiques que ens mereixem —i les que no ens mereixem—, i *valorar pastoralment* en la seva justa dimensió

el potencial evangelitzador d'aquests mitjans. Per mi, un dels reptes crucials per a l'Església dels anys noranta.

Joan Carreres i Péra

UN ESPAI MÉS

En una societat secularitzada cal esperar, si més no, per a la informació religiosa, el mateix tracte que per a la resta de la informació. El mateix tracte vol dir:

— espais proporcionats a la importància del fet, en el benentès, no cal dir-ho, que la valoració d'aquesta importància s'ha de fer amb criteris externs al fet religiós però coneixent-ne els mecanismes;

— domini tècnic de la temàtica, la qual cosa inclou el coneixement intrínsec de la matèria i el de la seva presència a la societat, perquè només així el comunicador podrà reeixir com a bon mitjancer.

M'adono, però, que aquestes generalitzacions, gairebé com totes, són perilloses i poden resultar inadequades en alguns casos. Les dues exigències expressades són bàsiques, però, en realitat, s'han de formular des de cada mitjà i sempre d'acord amb les característiques pròpies. Per les relacions amb el públic escollit. Per les relacions amb la ideologia del

mateix mitjà. I fins i tot, si s'escou, per les relacions de competència comercial, tan legítima com normalment ineludible.

L'ideal és que l'espai religiós no sigui un reducte estrany —mig concessió, mig cuirassa—, sinó un més. Ni el més important, ni el més anecdòtic. Cada mitjà és ben lliure de decidir si ha de ser realment un espai independent o bé ha de repartir-se entre molts. Hi ha bons raonaments a favor de cada una de les solucions, tot i que arguments pràctics —des de l'especialització del tema fins a certes exigències de respecte— abonen l'espai monogràfic independent. Hi ha, però, innumbrables qüestions de tipus tècnic sobre les quals es fa difícil d'opinar en abstracte sense tenir present la mena de mitjà i les seves característiques.

Dues precisions:

Sembla que la pregunta que se'm fa demana alguna forma de valoració de la situació actual. Tot i que és una qüestió interessant, em sembla que això és demanar massa. Perquè és una situació variada impossible de resumir i perquè, en alguns casos, no és ni definida, sinó continuació i ampliació de la variabilitat general.

No cal dir que totes aquestes qüestions es compliquen si s'han d'enfocar estrictament des del punt de vista pastoral. Tot i el títol, el plantejament que se'm fa sembla admetre la visió general que he assajat.

Josep Faulí

ESGLÉSIA I MÈDIA

Qualsevol informació és donada des d'un punt de vista particular. La neutralitat estricta no existeix perquè cap espectador no pot veure un esdeveniment des d'un lloc que sigui la síntesi de tots les perspectives possibles. A més, triar una frase per dir una cosa és deixar de banda moltes altres maneres d'explicar-la, cada una de les quals té un matís diferent. Ultra aquestes dues causes de subjectivitat encara hi ha un altre aspecte que reforça decisivament la tendencialitat de les notícies que ens arriben: l'allau de novetats diàries és tan gran que obliga el periodista a fer-ne una selecció, i seleccionar constitueix un acte partidista, fet la gran majoria de vegades amb una integritat professional segura, però partidista al cap i a la fi. Triar és opinar, deia Riba.

Pluralisme beneficiós

Començo recordant tot això per a deixar ben clara, d'entrada, la inevitable foscor inherent a les informacions del gènere periodístic. Només ens podem atansar a la clara objectivitat a través del pluralisme informatiu que intenten establir les societats democràtiques. Aquella diversitat de perspectives a què ens varen acostumar els cubistes, i que aplicada a la premsa diària vindria a ser aquesta superposició de versions

d'un mateix fet que cada matí trobem al quiosc, pot anguniejar algunes ànimes de càn timer, però segur que és l'únic camí que ens acosta a la veritat.

Pel que fa a les notícies sobre la vida de l'Església que arriben al públic, segur que el pluralisme actual, incipient encara, és una garantia de solvència. Benvinguda, doncs, en tots sentits, la pluralitat informativa que afavoreix una presència franca de l'Església en els mèdia, uns mèdia que s'han especialitzat segons la tecnologia que fan servir. L'àudiovisual facilita la rapidesa informativa, la immediatesa que permet ser a l'enterrament de Khomeini sense moure't de casa, o veure els esdeveniments de la plaça de Tiananmen a través de la finestra que t'obre el càmera. La premsa escrita, en canvi, té tendència a explicar més els aspectes subjectius de la notícia que dona. De fet, la gent que compra el diari hi acostuma a cercar reportatges, comentaris sobre l'actualitat immediata i articles d'opinió. La notícia estricta ja la coneix pel telenotícies del dia abans o per l'emissora que ha sentit mentre es prenia el cafè a la cuina del seu pis.

Reportatges, comentaris, articles d'opinió

La presència de cristians a la premsa quotidiana és particularment brillant en els articles d'opinió. Només cal recordar escrits re-

cents apareguts en els diversos diaris que s'editen a Barcelona. Per iniciar una llista, incompleta, d'autors apuntem només les signatures de Martí, Matabosch, Pinyol, Lorés, Batllés, Bigordà, Llopis, etc. Ja no és gens excepcional veure intervencions de cristians a la premsa, a la ràdio o a la televisió que tenen el coratge de dir el que pensen, la sensibilitat de sintonitzar amb les idees d'aquesta fi de segle, la capacitat de deixar obertes les qüestions que tracten, i la gràcia d'un estil àgil i original. Són molts els qui mantenen en un lloc ajustat la presència de l'Església en els mèdia.

Quant als reportatges i als comentaris d'actualitat són de destacar —per la qualitat i pel nombre— les pàgines que cada diumenge publica el diari de més tirada de Catalunya, a les quals només retreuríem que hi aparegui, de vegades, un to un punt laudatori, com una mena de flaire d'encens que dissimula els matisos d'altres olors que hi ha pels racons de l'Església. El mèrit d'aquestes planes és destacat, sobretot, perquè són d'aparició tan sistemàtica, no pas per l'absència d'informacions als altres periòdics. És ben constatable la presència a tots els diaris de Catalunya de notícies, ressenyes, crítiques i comentaris sobre el que passa a l'Església. És clar, filant prim trobaríem accents tècnicament poc justificats, igual com en trobem en gasetilles sobre Hollywood o sobre la medicina. Un error, o la malvolença ocasio-

nal d'un periodista, no desqualifiquen pas un periòdic determinat ni, menys encara, tota la professió. Hi ha silencis, també. Alguns de previsibles. Quin mitjà de comunicació es pot fer ressò, seriosament, d'un document il·legible, sense cap idea nova, encara que l'hagi signat un alt càrrec?

Aspectes pintorescos i problemes de fons

Semblen desmesurats certs escarafalls de catòlics conspicus davant de gasetilles i comentaris sobre aspectes més aviat pintorescos de l'Església. Desenganyem-nos, per a la majoria de periodistes, com per a la majoria de ciutadans, la societat creient destaca en els seus caps més visibles, igual com hi destaca la societat política o la societat esportiva. I les intervencions públiques d'aquests personatges, de vegades escassament circumspectes, tenen a voltes un to singular, que es fa mirar. L'aparició d'un parell de canonges davant d'una manifestació de Solidarnosc, enfundats en un vestuari perfectament kitch, o la imatge d'un arquebisbe espanyol, líder d'una Església pacifista, beneït al port de Barcelona la bandera d'un portaavions —que és propietat d'un estat laic governat per un partit d'esquerres—, no són fets que causen impacte en el gust cultivat de molts occidentals? És ben natural que la premsa escrita i gràfica utilitzi la teatralitat d'aques-

tes imatges. No ens n'estranyem.

En d'altres ocasions no és aquesta imatge pintoresca, al cap i a la fi perifèrica, el que surt a la premsa, sinó una problemàtica de fons que incomoda pregonament els cristians. Tenim com a exemple d'actualitat l'afer de la successió del cardenal Jubany. La premsa se n'ha fet ressò amb la profunditat i amb la banalitat, amb la ironia i amb l'amargor, amb què ho viu l'Església catalana. Si algun cop hem vist que, justament per això, s'atacava els periodistes, hem tingut la impressió que eren víctimes de la mateixa injustícia que s'havia fet en altre temps als portadors de males noves. Tan sols una premsa substancialment mentidera —ja n'hem conegut— podria dissimular el conflicte eclesial que comporta el sistema de nomenament de bisbes.

En realitat no ens semblaria prou adequat posar-se la qüestió de quina ha de ser la presència de l'Església en la premsa. Feta així la pregunta indueix a pensar que l'Església ha de tenir un paper singular, o potser fins i tot de favor, en els mitjans de comunicació de masses. Segurament que fóra més apropiat demanar-nos quina mena de presència té la comunitat creient a Europa en general, i a Catalunya en particular, que fa que al conjunt de la premsa hi sortim retratats d'una determinada manera amb una determinada freqüència. Hem aconseguit una societat força lliure, per sort. La millor que hem tingut fins ara.

Tenim tants drets com té tothom, i tot el respecte que ens guanyem, o si ho volem dir diferent, tot el testimoniatge que se'ns reconeixerà serà degut a la nostra acció. Què més podem voler?

Sobre la premsa cristiana

Hi ha un darrer punt que es deu haver de tractar en aquesta mena d'enquesta que fa QUADERNS DE PASTORAL: la premsa d'inspiració explícitament cristiana. En una societat plural hi té un lloc reconegut. Però siguem realistes, en el cas que fos oportú que aquesta premsa confessional existís —d'això ara no en parlem— només tindria dues alternatives, o viure a la misèria, de prestacions personals i subvencions benevolents, amb una incidència mínima en el conjunt dels mitjans de comunicació, i perduda en publicacions no competitives, o concentrar-se en algun periòdic, emissor, etc., que tinguin el coratge de ser ells mateixos plurals, amb professionals competents i lliures sense cap adjectiu. L'Església pusil·lànime, aterroritzada pel risc del pensament original, reclosa dintre d'ella mateixa com si fos una secta, no té interès, no és cap Bona Notícia. Tant se val que el camp de la premsa d'inspiració cristiana sigui reservat als progressistes o als tradicionalistes. El que importa, justament, és que no hi hagi camps reservats, que no hi hagi ortodòxies. L'obsessió pels límits no és

una especificitat de la fe. Una publicació a l'estil d'aquests documents jeràrquics que semblen un allioli mal lligat de cites, preocupats per no traspasar fronteres, sense cap batec personal, amb un estil literari anodí, no tindria cap lector, ni els incondicionals compradors.

Miquel Tresserras

I LA RÀDIO?

Limitant-me al bisbat de Barcelona, vet ací els principals espais radiofònics religiosos:

• *Programes religiosos.* Espais radiofònics compostos per diferents temes (editorials, entrevistes, comentaris, taules rodones...), de quinze a seixanta minuts de durada:

— «Objectiu l'Home», per Ràdio Barcelona, cada diumenge;

— «Paraules de vida», per Catalunya Ràdio, cada diumenge;

— «El espejo», per Ràdio Popular, cada dissabte;

— «Testimoni», per Ràdio Sabadell, cada diumenge.

• *Emissions religioses.* Espais radiofònics compostos per un comentari evangèlic i notícies de caire religiós, de tres a deu minuts de durada:

— Ràdio Penedès, de Vilanova i la Geltrú, cada diumenge;

— «Comentari a l'Evangelí», per Ràdio Terrassa, cada dissabte.

• *La missa:* retransmissió els diumenges i les festes principals per: Radio Nacional de España i Ràdio Popular.

• *Glossa dominical.* Comentari setmanal, escrit pel cardenal Narcís Jubany i emès cada diumenge per: Ràdio Barcelona (dins els programes «Objectiu l'Home» i «Testimoni»), Radiocadena Catalana, Catalunya Ràdio, Ràdio Cadena, Ràdio 4, Ràdio Gramenet, Ràdio Miramar, Ràdio Popular, Ràdio Sabadell (dins els programes «Objectiu l'Home» i «Testimoni») i Ràdio Terrassa:

• «*El bon dia*», des d'una perspectiva religiosa, cada dia:

— «Buenos días nos dé Dios», per Radio Nacional de España, i «Línea abierta», per Ràdio Popular.

Perspectives

D'acord amb el pla espanyol d'emissores de FM, es concediran a Catalunya vint-i-vuit llicències noves. El decret del 14 d'abril preveu la creació de tres-centes trentatres emissores noves arreu de l'Estat. J. M. Martí, professor de Ciències de la Informació, facilitada, a la revista «Capçalera», del Col·legi de Periodistes de Catalunya (juny 1989), la informació següent: després del Pla tècnic de FM, les cent seixanta-quatre emissores corresponents a Catalunya es distribuiran així: 54, a l'ens

RTVE; 37, a la Generalitat; i 73, al sector privat.

Segons diuen, les candidatures amb més possibilitats d'accedir-hi són les d'alguns bisbats catalans que volen ràdios autònomes en relació a la COPE, per exemple, Ràdio Estel.

Perspectives?... sí, moltes i bones. Però, què cal fer i amb quin

personal es podrà comptar de cara al treball pastoral, tant a les emissores existents com a les de nova creació (estatals, autonòmiques, municipals o privades)? Cal que aquesta tasca respongui als homes i dones del nostre temps, i a l'Evangelí, la Bona Nova.

Josep M. Alimbau

OBRADOR

PER UNA PARRÒQUIA EVANGELITZADORA

FRANCESC SEGALÉS

Mossèn Francesc Segalés treballa, des de fa una colla d'anys, a la parròquia de Sant Miquel del Port, al barri de la Barceloneta, de Barcelona. Darrerament, va fer una estada de dos anys a Mèxic, a la parròquia de Maconí. En tornar a casa, va escriure unes reflexions que partien de la seva experiència mexicana, però que feien constants referències a la situació de Sant Miquel del Port. Van sortir durant vuit diumenges seguits, els mesos d'octubre i novembre, al full parroquial. Com que el seu contingut és interessant, i com que la relació que estableix contínuament entre l'experiència mexicana i l'experiència d'aquí és prou suggerent, ens ha semblat que QUADERNS DE PASTORAL podia donar una difusió més extensa a aquestes pàgines. Pel seu caràcter pràctic, les incloem en aquesta secció, que recull materials d'utilitat immediata, o no tan immediata, per a diversos moments de la vida de les nostres comunitats.—Red.

Sense ànim de voler dir que hem de fer el mateix, us presentaré una colla de reflexions sobre què podria ser una parròquia amb voluntat missionera o evangelitzadora, tot fent referència a allò que he viscut durant la meva estada d'un any a la missió de Maconí, a Mèxic.

Una comunitat homogènia

El que més m'ha sorprès i agradat de tot el que he viscut durant aquests mesos és, sens dubte, la mateixa comunitat de la missió. Un grup nombrós de persones de diferents edats, sexes, procedències i ministeris. Joves i adults. Homes i dones. Catalans i mexicans, gent de ciutat i del camp, gent de carrera i gent quasi analfabeta. Capellans, freres, monges, ex-monges i seglars. Tots, però, amb una mateixa idea: compartir la vida i compartir una tasca: evangelitzar tota una comunitat humana que viu la seva fe d'una manera molt tradicional i normal.

La comunitat de la missió forma un tot compacte. Com si el nomenament de rector no el tingués una persona, sinó tot aquest col·lectiu d'unes trenta persones. Aquest col·lectiu és el que es fa responsable de la parròquia, el que fa el pla pastoral (durant 15 dies, dedicant-hi 8 hores diàries, fa la planificació de curs!) i el que distribueix les feines segons possibilitats, carismes i idoneïtat.

Allà la comunitat viu sota un mateix sostre. Aquí això no deu ser possible, però sí que deu ser possible compartir més la vida i tenir uns espais i moments d'anar-nos aglutinant. També ha de ser possible, de la diversitat que som aquí al barri, poder arribar a establir un pla on tots ens sentim d'acord, fet per tots i dut a terme per tots, cadascú segons les possibilitats i els carismes. De tota manera potser encara no ens hem preocupat mai de saber amb qui comptem. Primer ens hauríem de preguntar: ¿Quines persones estem disposades a assumir aquesta responsabilitat de formar la comunitat missionera al barri?

Tenir un projecte clar

Tenir un projecte clar vol dir, sobretot, que el programa i les tasques pastorals són plenament assumits per tots. Quina sorpresa quan a la missió de Maconí veies que es dedicaven quinze dies seguits del setembre a preparar, organitzar i planificar el curs! I cada dia s'hi dedicaven vuit hores! Tota la comunitat de la missió, unes trenta persones, s'asseia al voltant de la taula, tothom amb paper i boli a les mans, apuntant, decidint, participant, distribuint les feines.

Aquí comencem el curs ràpidament, sense gaire preparació. I enca-

ra sort si almenys el capellà ha intentat dissenyar alguna cosa del nou curs. Fa la impressió que no tenim temps ni manera d'ajuntar-nos tots els «agents pastorals» de la parròquia per fer aquesta feina planificadora. Bàsicament ens refiem de la rutina, d'anar fent el que sempre hem fet. Quants d'aquests agents pastorals podrien explicar tota la pastoral que es fa a la seva parròquia? Quants coneixen tots els altres agents pastorals? Quins sabrien donar raó de cada cosa que es fa o es deixa de fer a la parròquia? I, sobretot, caldria preguntar-nos si realment cadascú és responsable últim de la seva parcel·la pastoral. Totes les coses que funcionen demanen temps, sobretot si es vol superar la pura rutina i no volem limitar-nos al camí fet durant molts d'anys. Voler canviar una parròquia de manera que sigui evangelitzadora demana molta més dedicació, més reflexió, més programació; que l'equip motor (la petita comunitat que fa seu el projecte) tingui les coses clares i assumides. Això només es pot fer dedicant més temps a la formació-reflexió-organització que no pas a l'acció. De moment tots plegats anem de bòlit i més aviat ens convindria aturar-nos.

Vida de comunitat i tasca missionera

A vegades tenim la impressió que la vida dels missioners i de les missions és molt activa: sempre amunt i avall, visitant poblats i comunitats, travessant selves i muntanyes, sense un moment de respir. És possible que hi hagi aquest estil de missió, de la mateixa manera que es dona l'activisme dels mossens de les parròquies. No coneixem gaire, però, l'estil pastoral dels monestirs. La missió de Maconí, a Mèxic, s'acosta més a l'estil missioner monàstic. Des del diumenge a la tarda —quan tothom retornava de les seves tasques pastorals— fins al divendres al matí, tots els que aquí en diríem «agents pastorals» fèiem vida de comunitat, una mica seguint l'estil monàstic: pregar junts, treball per a mantenir-se i estudi (adaptat al nivell de cadascú). La proporció en aquesta missió entre «vida de comunitat» i «tasca missionera» era més aviat favorable a la primera. L'activisme de fer i fer coses i d'anar de bòlit no existia.

Aquí plantejaríem la qüestió següent: què és més important, aglutinar i formar els agents pastorals (o els militants) i amb ells crear una comunitat homogènia i forta, o dedicar-se de ple a fer coses pastorals amb la gent? Mirem-nos nosaltres mateixos: ¿Quantes hores dediquem a l'estudi, a la formació o a la catequesi? ¿Quantes hores dediquem a la pregària personal i comunitària? ¿Quantes hores dediquem a comunicar-nos amb altres responsables de la pastoral? Segurament que el balanç donarà un total de poques hores comparat amb el temps

que dediquem a fer coses pels altres. L'activisme ens dona la sensació d'eficàcia a curt termini, però a llarg termini l'eficàcia ve per altres indrets: anar a poc a poc, tots al mateix pas, sobre segur, tranquil·lament i responsable, amb les bateries de la fe ben carregades.

El temple no es el centre de la pastoral

Fàcilment confonem les coses. A moltes parròquies es pensa que el centre de la Pastoral és el temple parroquial. Si realment es té aquesta opinió, és impossible fer una pastoral missionera. El centre de la pastoral, cosa molt més important, consisteix en l'eucaristia i la paraula de Déu, que són coses ben diferents i que poden fer-se al temple o en un altre lloc.

Si el centre de la pastoral és el temple, aleshores ja es veu que cal que tothom vagi al temple (d'aquí el precepte dominical i l'acaparament pastoral que fa el temple). Si el centre són la paraula de Déu i l'eucaristia, aleshores convé escampar i portar la paraula a tots els racons i congregar els cristians als llocs i moments més pròxims, més idonis, més vitals. A les parròquies rurals dels països de missió això es veu clar, fins i tot físicament, geogràficament, ja que les distàncies són tan grans, que només és possible l'evangelització si els sacerdots, catequistes, celebradors, promotors, etc., s'escampen pertot arreu portant el pa de la paraula i de l'eucaristia. Aleshores el temple perd el lloc central. El temple és un local més de trobada d'uns quants cristians, juntament amb tots els altres localets i domicilis particulars escampats per tota la geografia de la parròquia, on es reuneixen d'altres cristians. Aquí als nostres barris sembla d'una altra manera, ja que les distàncies són curtes i el temple és suficient per a tothom; però el que no fa la distància geogràfica, a voltes ho fa la distància ideològica, de tradició, o de tarannà. Vull dir que no tothom es troba igualment còmode per a celebrar la fe al temple i en eucaristies massives i, a voltes, anònimes. Cal portar paraula i eucaristia al temple vivent de les persones, «on n'hi ha dos de reunits...»

Cal anar a trobar la gent!

A la ciutat, on les distàncies són tan curtes, ens costa d'entendre que cal anar a buscar la gent per a fer conèixer l'Evangelí. Al món rural, especialment del Tercer món, és fàcil d'entendre-ho, ja que geogràficament les distàncies parroquials són tan grans que cal moure's per anar al trobament de la gent, tant feligresos com allunyats. Tant

si la parròquia és de línia tradicional com si és progressista, no hi ha més remei que organitzar-se amb estil missioner, amb una estructura d'anar cap a la gent. Geogràficament, tots són allunyats del capellà, del temple, de l'equip dirigent. Es pot comprendre perquè a l'Amèrica pobra, l'Amèrica Llatina, han nascut les comunitats de base i la nova organització de l'Església a base d'aquestes comunitats i dels catequistes i celebradors. A cada racó de món hi ha una comunitat, amb el seu catequista, amb el seu celebrador, amb el seu coordinador, etc., que són els responsables d'animar i tirar endavant aquella comunitat.

Aquí també hem de trobar la manera d'anar cap a la gent, perquè la gent està allunyada, no geogràficament, sinó històricament, mentalment, ideològicament, etc., del temple, del capellà, del culte, de l'Església, de la religió, de tot el que som i representem en una parròquia. Hem de reconèixer que no estem preparats ni organitzats per anar cap a la gent. Sí que tenen, en canvi, una organització missionera els testimonis de Jehovà, per exemple. També els moviments apostòlics van néixer amb aquesta finalitat, i han aconseguit ser missioners en els seus ambients, però han tingut dificultats de relació amb les parròquies. Calen canvis forts en la manera d'organitzar-se les parròquies. ¿Tindrem valor per a fer-ho?

Respectar i no fomentar la religiositat popular

Un dels temes més controvertits en la pastoral diocesana d'aquests darrers vint-i-cinc anys ha estat la postura a prendre davant de la religiositat popular: les processons, les devocions, el sacramentalisme, les primeres comunions, el culte als morts, les benediccions, etc. Les posicions defensades han estat la pura i simple supressió (cosa incompresa per la major part del poble), la indecisió, fent i desfent segons la pressió popular (sembla la postura actual, que vol recuperar certes pràctiques, però sense acabar de tenir res clar...), o el foment indiscriminat, o fins i tot selectiu, de la religiositat popular amb la política d'acostar-nos «els allunyats».

En el fons, tots plegats hem pecat de donar massa importància a quelcom de les persones i de la societat, pensant que era decisiu per a la vida cristiana i eclesial. Les grans batalles pastorals dels darrers anys —i encara continuen— han estat: suprimir els vestits de la primera comunió, aconseguir que pares i parelles assistissin a les catequisis pre-sacramentals i, com a teló de fons, qüestionar tots els qui ens vénen a demanar algun sagrament o alguna acció religiosa sobre si realment tenen fe, si s'integren a la «comunitat cristiana», si estan «compromesos», etc. Quelcom s'ha fet al llarg d'aquests anys, no es

pot negar, però el panorama parroquial és realment preocupant. Davant d'això es vol reanimar la pastoral i la vida parroquial fent «concessions» a la religiositat popular: tornar a fer processons, alguns ja donen per perduda la batalla dels vestits de comunió... Manipular aquesta religiositat popular, tal com es féu en el passat i ara es torna a fer, no pot portar a res de bo. Si és cert que cal respectar-la, cal dir, també, que no s'ha de fomentar.

Qui són els allunyats, ells o nosaltres?

Cal que respectem la religiositat popular de la gent, però no cal que la fomentem. De la mateixa manera que no és la nostra tasca fomentar el folklore, les festes i les tradicions del poble; tot i que ho podem fer si ho creiem convenient. Ara bé, normalment el foment de la religiositat popular —tot i que ens repel·leixi— va lligat a fer negoci (acostuma a donar diners!), o a «fer venir a l'Església la gent allunyada» (cosa dubtosa d'aconseguir). Ambdós motius són pura manipulació antipastoral. I en el cas de voler acostar-nos els «allunyats» ja es veu que hi ha una miopia flagrant: ¿Qui són els allunyats, ells o nosaltres? ¿És el poble en general que està allunyat de l'Església o és l'Església qui està allunyada del poble? Molta gent d'Església es resisteix a formar part de la vida associativa del poble: partits, sindicats, associacions de veïns, associacions de pares, penyes culturals, folklòriques, esportives..., i no per això se'ls ha d'anomenar «allunyats» del poble (tot i que certs militants d'algunes d'aquestes associacions cíviques es mirin despectivament els qui no «estan compromesos»). De la mateixa manera, hi ha molta gent que es resisteix a «associar-se» a les coses de l'Església... i ens costa d'entendre-ho. Nosaltres tenim mil raons i excuses per no anar a una assemblea de barri («no serveix per a res», «sempre la mateixa gent», «només parlen uns», «manipulen»...), però no admetem les mil i més raons i les excuses de la gent per no venir a les nostres misses, a les nostres catequesis imposades, a les nostres ofertes («no tinc temps», «és molt avorrit», «el capellà i quatre s'ho maneguen tot», etc.). I això sense preguntar-nos si l'Església connecta amb la vida i els problemes que preocupen realment la gent. Aleshores sí que veiem que «estem allunyats» del poble.

Guanyar-nos un a un cada creient

Acabo aquesta sèrie de notes sobre la parròquia evangelitzadora. Són impressions. Idees. Com sempre el decisiu és la pràctica, i això

està per veure. Coneixem més o menys com va i els resultats d'una parròquia «tradicional» o, millor, normal, però no tenim massa coneixements d'una parròquia totalment lliurada a evangelitzar. En trobaríem exemples a Llatinoamèrica. Per a mi la missió de Maconí, a Mèxic, té la gràcia de ser una parròquia normal, tradicional, però amb una estructura adaptada per a ser evangelitzadora al cent per cent. Amb aquestes notes he volgut comunicar petites suggerències nascudes de tot el que he anat paint a la tornada.

Com en els orígens del cristianisme, cal que pensem la pastoral i l'evangelització, tenint en compte que l'ambient és advers i que la societat no ajuda la nostra tasca. L'Evangelí és tan revolucionari i tan contrari als principis «del món» (del món que governa i dirigeix la humanitat), que és impossible que l'ambient hi ajudi. Cal témer el pitjor —per a la fe i per a l'Església— quan l'ambient és favorable: vol dir que estem traint l'Evangelí. La persecució i el martiri, o ara la indiferència i la burla, són les respostes normals de la societat a Jesús, a l'Evangelí, a la fe cristiana...

Cal guanyar-nos un a un cada creient. No esperem allaus de conversions, ni una societat cristiana permanent que faci néixer cristians a la vegada que ciutadans. Un a un hem de treballar el cor de cada persona. Dia rera dia hem d'anar sembrant la llavor entre els qui ens envolten. Pas a pas hem d'anar acompanyant les persones que tenim al voltant. Cada cristià és un missioner de la seva gent i del seu ambient. Cada parròquia és una missió que escampa a cada racó del seu territori la Paraula de Déu.

4 VENTS

GIRONA

Poso aquesta crònica sota els auspicis del mestre Joaquim Ruyra, en el cinquantè aniversari de la seva mort.

Ara que l'enceto, l'agenda m'avisava que manquen pocs dies per a la celebració d'una efemèrides que considero important. El dia 15 de maig farà cinquanta anys que va morir Joaquim Ruyra, mestre indiscutit de la prosa catalana i sens dubte l'escriptor més profundament religiós i entranyablement cristià de la nostra literatura, després de Verdager.

No és sense motiu que aquí en

faig memòria. Temo que aquest home, que va néixer a Girona i que va viure a Blanes, no serà prou recordat ni degudament homenatjat. I no per manca de mèrits, sinó per la nostra miopia a l'hora de veure'ls o per la nostra frivolitat a l'hora de valorar-los.

Tots els llibreters coincideixen a dir que la festa del llibre ha comportat enguany un allau de novetats absolutament indigerible. Indigerible per la quantitat i potser també per la manca de qualitat de molts d'aquests llibres, sobretot en l'àmbit de la narrativa i de la literatura de creació. És un fet. I la conseqüència immediata d'aquest fet, d'aquest deliri per la novetat,

és que els autors considerats autors de sempre, resten relegats al silenci. Es consumeixen als prestatges de les llibreries. Ni tan sols surten al carrer el dia del llibre. I nosaltres, desorientats a l'hora de recomanar bons llibres, cometem el pecat d'ignorar-los. I és evident que la nostra ignorància és tant o més trista que la pols que marceix aquests llibres als prestatges més recòndits de les llibreries. Al capdavant, la pols que els marceix no és sinó la conseqüència (i així mateix l'evidència) de la nostra ignorància.

Tornar a les arrels, tornar al ritme natural de les coses

Raimon Panikkar, aquest apòstol de l'eclecticisme que barreja amb ponderació la saviesa cristiana i la saviesa hindú, en una entrevista que es pot llegir a la revista «Serra d'Or» del mes de març ha dit que el mite de la Història (la Història com a horitzó) desapareix. Els filòsofs de la postmodernitat no són menys escèptics en aquest punt. Sostenen la mateixa opinió. Doncs bé: per paradoxal que sembli a primera vista, és ben possible que l'horitzó —imprescindible en tota vida humana— no es trobi davant, sinó darrera nostre. No sabem on anem, però ens resta el consol de saber d'on venim. L'exposició «Millenium» —que tothom hauria de visitar, i a l'entrada de la qual fóra bo que es lliurés a cada visi-

tant el document dels bisbes catalans «Arrels cristianes de Catalunya»— ofereix una impactant visualització artística dels nostres orígens. El visitant, al marge de quin sigui el seu credo, si posseeix un mínim de sensibilitat, experimentarà una certa nostàlgia. És impossible prendre consciència dels propis orígens sense prendre també consciència de la distància que ens en separa. Esmenar els errors que s'han comès podria constituir el nou horitzó.

En un altre àmbit de coses, Raimon Panikkar diu a la citada entrevista: «La ciència moderna és perversa no en el sentit moral, però sí en el sentit de *per-vertir*, de canviar d'ordre la realitat. Hem romput els ritmes naturals de les coses». Bé, en el moment d'escriure aquesta crònica, el cantant Sting, que s'ha erigit en paladí dels indis de la selva Amazònica, està dient les mateixes coses. Girona ciutat ha fet seu el missatge del cantant Sting i ha reblat el clau de la protesta contra l'acord municipal de fer passar la variant de l'N II per la vall de Sant Daniel.

Sóc conscient que aquesta crònica pot resultar atípica. Pot semblar que barrejo els conceptes o que m'allunyo de la nostra temàtica. M'afanyo a fer una pregunta: Hi ha una temàtica «nostra» que no sigui de tots? És comprensible que les paraules de Panikkar en boca del cantant Sting tinguin una major audiència. Això no empetiteix la satisfacció de constatar que són les mateixes.

«Hem romput —és cert— els ritmes naturals de les coses». No sempre ha estat així, però. Torno a Joaquim Ruyra i us convido a llegir l'autor de «Les coses benignes». Reconforta.

Quaresma «benigna»

El títol d'aquesta narració d'en Ruyra, tan poètica i franciscana, em suggereix que, pel que fa a Girona, podria qualificar la Quaresma d'enguany —objecte (no ho he oblidat) d'aquest comentari— amb l'adjectiu de «benigna». Ha estat, en efecte, una Quaresma benigna, tant si es mira la climatologia que hem tingut (no ha fet gens de fred), com si es mira l'activitat pastoral diocesana.

L'activitat pastoral diocesana ha estat prou densa i atapeïda, però sense massa relleu. Benigna. És innegable que són moltes les coses que es duen a terme, però aquí, òbviament, no parlarem de totes. Pretendre ressenyar-les totes equivaldria a no ressenyar-ne cap. Pretendre acontentar tothom és —diuen— la manera infal·lible de no acontentar ningú. D'altra banda, el «Full Parroquial», en la nova etapa que ha iniciat, ja aconpleix abastament aquest objectiu. Les activitats pastorals tenen en el full parroquial un diari escaient i puntual.

El problema, avui, no és si es fan o no prou activitats en l'àmbit pastoral. L'existència d'un sòlid engranatge diocesà —(reu-

nions, trobades, jornades, recessos...)— garanteix per si sol el ritme de la vida pastoral. El problema és que aquestes mateixes coses que es fan creen en l'ànim del clergat un cert miratge, una mena d'il·lusió òptica. Hi ha una metàfora que explica el que vull dir. És la metàfora de les escales mecàniques que trobem als aeroports i als grans magatzems comercials. A primera vista, qualsevol observador diria que els usuaris d'aquestes escales es mouen. En realitat, però, no es mouen: estan quietes. Allò que es mou és l'escala mecànica. És l'engranatge.

Quelcom de semblant succeeix —penso— en l'àmbit de la vida pastoral. L'engranatge funciona. I els usuaris, pel sol fet de ser-ne, estan convençuts que avancen. En realitat, però, ells no es mouen. Són moguts.

Bé, deixem la metàfora, que, d'altra banda, deu ser, com tot, discutible. De les diverses activitats que podríem consignar, voldria destacar-ne un parell: les anomenades «Jornades de Caldes» i la celebració de la «Pasqua jove».

Les «jornades de Caldes»

Les *Jornades de Caldes* —que varen tenir lloc a Banyoles— són convocades per la Delegació d'Apostolat Seglar. El propòsit d'aquestes jornades —que, efectivament, varen néixer a Caldes— és fer balanç del treball pastoral

amb els joves. Tasca lloable, per no dir heroica, sobretot si es té en compte que cal coordinar les parròquies de ciutat i de poble, els moviments juvenils (JOC, JARC, FRATER, MUEC) i els Moviments educatius d'infants i adolescents (SCV, MIJAC, Escola d'Esplai, Escoltisme, Troca, i Hora 3).

Davant aquesta autèntica selva de sigles apostòliques, el primer que cal fer és agrair a Déu que el missatge de salvatge continuï essent, malgrat totes les aparences, únic i el mateix per a tothom. Altrament, l'Apostolat Seglar es podria convertir fàcilment en la nostra torre de Babel. I, en segon lloc, s'imposa la reflexió que apuntàvem al començament d'aquesta crònica. ¿L'horitzó —preguntem-nos-ho—, no el tindrem per casualitat darrera nostre? Ve a tomb, altre cop, recordar Ruyra i la seva militància fejocista. El departament de la Presidència de la Generalitat acaba d'editar el treball d'Andreu Oliveras i Torrents que explica quina fou l'espiritualitat i quin el projecte educatiu de la Federació de Joves Cristians, als anys trenta. Una lectura atenta d'aquest llibret —té només 90 pàgines— evidència que malgastem moltes energies inventant coses que ja han estat inventades. I si bé és veritat que en l'àmbit de la moral la ignorància eximeix de culpa, no és menys veritat que en l'àmbit cultural sovint som responsables de la nostra pròpia ignorància.

Pel que fa a la celebració de la *Pasqua jove* no hi ha dubte que enguany l'èxit (si se'm permet el mot) ha superat la pròpia empresa. I mai millor dit, perquè, tal i com explicarem tot seguit, els organitzadors de la «Pasqua jove», aclaparats per l'esforç que s'amaga sempre darrera l'èxit (i que, evidentment, el fa possible), han entrat en crisi. Enguany més d'un miler de joves es donaren cita a Figueres per celebrar-hi la Pasqua. El lema —que aglutinava el treball per grups— era «Guanya't el país». La celebració de la «Pasqua jove», igual que els premis de la nit de Santa Llúcia, és itinerant i comporta una infraestructura complexa. D'aquí li ve el plor a la criatura. Les parròquies que podrien acollir la propera celebració pasqual, joiosament itinerant i jove, s'espanten només de pensar-hi. I els responsables amb càrrec diocesà arrufen el nas. La pregunta que es fa tothom és: «¿Deixarà de ser jove, la Pasqua?» Pregunta —ja es veu— capciosa, perquè, si la Pasqua és eterna, no pot deixar mai de ser jove. No obstant i això, si la crisi s'aguditza, si no apareix una nova parròquia que vulgui (i pugui) acollir la propera edició de la «Pasqua jove», podria succeir que es deixés de celebrar. Esperem —pel bé de tots— que no sigui així. Cal confiar en els responsables. És evident, a més, que una decisió d'aquesta envergadura, sota cap concepte no podria ser, arribat el cas, una decisió unilateral. Caldria abans un plebis-

cit. Una celebració tan popular no es pot suprimir —siguin quins siguin els problemes— sense el vot popular. Qui sap —ho apunto modestament— si la solució a aquest «impasse» no rau a renunciar a la itinerància. O sigui: escollir un lloc fix, un lloc adequat, i confiar l'organització als experts en aquests afers, que hi són. Algunes parròquies, si es prenia aquesta decisió, respirarien alleujades.

* * *

I bé, no sabria acabar aquesta crònica gironina, encetada sota els auspicis del mestre Joaquim Ruyra, sense dedicar-li un darrer pensament. Entre tantes coses bones que varen dir d'ell els seus contemporanis, m'inclino pel que en va dir Carles Riba: «En el nostre Ruyra la idea cristiana no és una imposició damunt els seus ulls, sinó la mirada mateixa dels seus ulls».

Jaume Reixach

MALLORCA

L'hivern és passat, un hivern sec i assoliat, magre d'aigua, avar de plugues, que tal volta per l'estiu ens farà pagar un fort deute en col·lites i en els cabals dels aqüífers i les reserves.

Res, que tal volta haurem de tornar fer rogatives, com els nostres avis. Haurem de treure en processó la Sang i altres sants de la nostra devoció, sobretot si la «collita» turística es presenta també amb mala cara. No ens somrigué gens ni mica la Setmana Santa amb la vaga de la Transmediterrània, repetida suara en el pont del primer de maig. Per agreujar els nostres mals, la vetlla de Sant Jordi, un atemptat ens ha deixat uns dies sense TV3.

Però deixem aquestes complantes d'ordre material i vegem com anam, per aquestes contrades, de comptes pastorals.

Evangelitzar!

Deu ser ara la paraula de moda, la que desperta els més grans entusiasmes en la nostra classe dirigent i en la classe de tropa que malaveja seguir els pastors i estar «a la page».

Quinze foren els mallorquins que els dies 11-13 assistiren a Madrid al congrés «nacional» de «Parroquia evangelizadora». En tornaren tot contents, satisfets també del paper que hi havia fet el nostre Vicari General, que durant sis anys fou director del secretariat nacional de Pastoral. Madrid ha donat l'ordre, i ara tot hom a evangelitzar s'ha dit! Evangelitzam el dia del Seminari perquè ens falten capellans per evangelitzar, evangelitzam a reunions d'arxiprestat, al consell pas-

toral i presbiteral, pertot arreu.

Per cert que el Consell presbiteral tingué una reunió sobre el tema de l'evangelització a la paròquia, des del punt de vista de la promoció i integració dels moviments especialitzats en la vida parroquial. Va ser el 9 de febrer. Més tost resultà una reunió ensofocada, dispersa, sense cap cohesió, sense resultats ni conclusions.

De fet un no sap exactament com funciona el nostre Consell presbiteral, quina incidència real té en la marxa de la diòcesi, quines fites vol assolir. Crec que hauria de ser un punt important a revisar.

Germanor amb el Principat

El dia 28 de novembre es va celebrar la festa del beat Ramon Llull, com és tradicional a la Basílica de Sant Francesc de Ciutat. És una festa organitzada darrerament pel nostre Centre d'Estudis Teològics, per la Universitat i pels Pares Franciscans, amb el patrocini de l'Ajuntament de Ciutat. La concelebració fou presidida pel nostre bisbe i la Coral Universitària hi tingué una participació de relleu. Després de l'acte litúrgic, a la sala d'actes del Col·legi hi hagué la sessió acadèmica. Mn. Josep M. Martí i Bonet hi presentà la miscel·lània: *Set segles i mig de germanor. Esglésies de Mallorca i del Principat 1238-1988* (Ed. Akribos, Barcelona, 1988).

Aquesta miscel·lània recull vuit

treballs d'autors mallorquins i catalans del Principat sobre diversos temes que mostren la relació de l'Església de Mallorca amb les diòcesis de la Tarraconense. Hi ha obres de vertadera vàlua, entre les quals cal destacar un estudi del P. Josep Amengual sobre la donació que féu el walí de Dènia al bisbe de Barcelona de les possessions de l'Església catòlica a Mallorca l'any 1057; i també l'estudi de Mn. Josep M. Martí sobre la bul·la de Gregori IX que restaurava efectivament el bisbat de Mallorca ordenant l'elecció del primer bisbe, que fou Ramon de Torrelles (1238-1266). Aquest estudi, fet ben a posta per aquesta miscel·lània, aclareix i situa la dependència directa de la Santa Seu de la seu mallorquina restaurada el 1237.

La presentació de la miscel·lània és signada pel bisbe de Mallorca.

Aquesta obra vol ser el recordatori del 750 aniversari de la restauració del nostre bisbat, que ja es va celebrar també el dia 2 d'octubre, tal com vaig explicar a la crònica anterior (*QUADERNS* 110).

Al dit acte acadèmic en la festa del beat Ramon Llull, va dissertar sobre «El gegantisme de la raó lul·liana» el professor de la Sorbona de París, Lluís Sala Molins.

Cal afegir també a la celebració lul·liana que sembla que la causa de canonització de Ramon Llull es torna a moure, sobretot perquè hi han pres interès els qua-

tre ministres generals de l'Orde franciscà i els respectius procuradors. A Mallorca hi hagué una reunió de gent interessada en la causa el dia 24 de novembre. Hi intervingué Mn. Josep Perarnau, qui el dia 25 donà una conferència sobre les relacions de Ramon Llull amb el tercer orde franciscà.

Visita pastoral

El bisbe Teodor, que pel febrer va complir 17 anys de ministeri episcopal entre nosaltres i dins breus mesos, si Déu vol, batrà el rècord dels pontificats mallorquins en el present segle, inicià el passat 3 de febrer la tercera visita pastoral a la diòcesi.

Aquestes d'ara no tenen res a veure amb aquelles solemnes visites d'inspecció que eren el terror dels rectors i vicaris. La d'enguany es fa per arxiprestats, amb una celebració almenys a cada parròquia, i vol ser una presa de contacte viu amb les realitats pastorals de cada sector i de cada comunitat cristiana.

El bisbe en el darrer consell de pastoral manifestà la satisfacció per aquest procediment i per tantes realitats com anava descobrint a les comunitats que visitava.

25 anys de reforma litúrgica

Per celebrar els 25 aniversari de la promulgació de la Constitució conciliar de Litúrgia, enguany la

X setmana de Teologia volgué presentar, des de diferents punts de vista, els fruits de la renovació en les celebracions sacramentals, iniciada pel Vaticà II.

Els ponents varen ser de gran talla. Primer de tot, el qui inaugurà la setmana, Mons. Pere Tena, que tractà dels principis teològics de la reforma. Com sempre, va ser molt profund i lluminós. Per nosaltres fou una manera d'agrair-li també l'aportació que el CPL de Barcelona, fundat per ell, ha presat a la renovació litúrgica de Mallorca.

També hi intervingueren Mn. Joaquim Gomis, que donà la visió dels «assistents» a les celebracions, el P. José Aldazábal, que tractà l'aspecte pastoral, i Juan de Dios Martín Velasco, que explicà les arrels antropològiques de la litúrgia i la seva concreció en la litúrgia actual.

La setmana fou organitzada pel CETEM juntament amb la CONFER de Balears. Molts de preveres, religioses i laics seguiren les lliçons d'aquesta setmana.

Miscel·lània de notícies

El dia 28 de novembre es va concloure el procés de beatificació de sor Francinaina Cirer amb l'aprovació del miracle. De seguida aquí es va acollir amb goig la notícia ja que aquesta religiosa, tan nostra, tan dona del nostre poble, és molt venerada i invocada. Pel març varem tenir la notícia que

el papa la beatificaria a Roma el dia primer d'octubre. Certament hi anirà una gentada de mallorquins. S'està preparant a bon ritme la beatificació, amb un bon adoctrinament dels feels sobre la verdadera figura de la pròxima beata, per no caure en les encara estranyes circumstàncies que acompanyaren la beatificació de Juníper Serra. Tractarem entre tots d'encertar millor aquesta vegada.

La gent que estima de cor la llengua del Imperio (ja sabeu quina és) va saltar de goig amb el «texto unificado», primícia del «V centenario» que va ser estrenat a les misses del primer diumenge d'Advent. Fins i tot a la Delegació de pregària i celebració de la fe (no és ver que el nom resulta bonic?) va organitzar una trobada prèvia per explicar «tan fausto evento». Enhorabona! Nosaltres, que som més humils i ignorats, els catalanoparlants, ja fa temps que resam el mateix Parenostre!

El Projecte «Home» per recuperació de drograaddictes va endavant i de fet va cobrant credibilitat en una illa, com la nostra, tan malmenada per la pesta de la droga. A finals d'abril ens ha visitat el prevere fundador italià d'aquest sistema tan «humà», d'aquí el seu nom, Don Picchi. Ha tingut un canvi d'impressions amb els responsables i tota la gent interessada pel seu projecte a Mallorca, una realitat ja farcida d'esperances, que bona falta ens fan aquí.

El cardenal Landázuri, arquebisbe de Lima, visità Mallorca per venerar el seu germà d'Orde, el beat Juníper Serra, i per agrair la presència de sacerdots mallorquins al Perú des de fa tants anys. Fou acollit amb molta simpatia pels preveres i les religioses que han treballat al Perú, i pels seus familiars i amics. Varen ser sis dies (22-26 de novembre) ben aprofitats i refermadors d'una germanor viscuda i fructífera.

Ens va pertorbar i entristir la notícia de la dimissió del Vicari General d'Eivissa i bon amic, Mn. Joan Martí, després d'un estrany i incompreensible exabrupte del bisbe Ureña (ordenat el passat mes de setembre). El diari d'Eivissa, la TVE a les Balears, i un diari mallorquí n'han parlat. Fets com aquest del 6 de març no haurien de passar mai. Llastimosament la missa també del diumenge 5 de març, en la diada de l'Autonomia Balear, celebrada en castellà pel bisbe Ureña a Eivissa, davant l'estranyesa dels nostres polítics, indiquen quins «nous» aires corren per les Pitiüses.

Els dies 17-20 d'abril el CETEM organitzà un cicle de conferències sobre el bicentenari de la Revolució francesa. Les donaren professors de la Universitat de les Illes i del CETEM. Tractaren els aspectes històric, jurídic-polític, ètico-filosòfic i teològic-moral sobre aquell fet que canvià Europa.

El nostre bisbe ens ha enviat l'enquesta sobre el Consell episco-

pal que fa cada tres anys. Enguany ha de nomenar un vicari episcopal per a la IV zona, ja que l'actual fa sis anys que és en el càrrec i té per norma no perllongar aquest termini. Ja veurem què en sortirà i qui en sortirà elegit, si bé no es tracta d'una votació sinó d'una consulta.

Pere Llabrés

TARRAGONA

El moviment de joves és ampli si mirem les nombroses opcions que hi ha a l'Església (moviments especialitzats, moviments generals, serveis, etc.), però és esquitit si mirem la participació dels joves en aquests moviments.

Actualment un bon signe dels temps en aquest camp, el constitueixen els esforços per créixer en la coordinació. El senyor arquebisbe en la carta pastoral «L'anunci de l'Evangelí, avui», diu: «El plantejament d'una pastoral de joventut ha de tenir en compte la realitat global dels joves avui, ha de reconèixer diversos moviments i grups i valorar la complementarietat i la necessària col·laboració i coordinació entre ells a nivell diocesà».

Per aquest motiu, i seguint la línia de criteris conjunts en la pastoral de joves de tot Catalunya i les Illes, es reuniren el 4 d'abril,

a la parròquia de Sant Pau de Tarragona, els representants de diferents grups de joves: Hora 3, Arxiprestat de Tarragona Llevant, MTA, JARC, Servei de colònies, Arxiprestat de Reus, Escoltisme, Taizé, Arxiprestat del Baix Penedès, JOC, Delegació de Catequès, MIJAC, Càritas, Hospitalitat de Lourdes, Arxiprestat de Tarragona, i els responsables de la delegació de joves amb el delegat, Joan-Anton Cedó. En aquesta reunió es constatà que actualment hi ha moltes circumstàncies que afavoreixen la coordinació.

El servei de Colònies va exposar que de fet els monitors de molts esplais tenen consciència que porten una obra d'Església. L'escoltisme demanava el reconeixement dels caps en la seva tasca educadora, perquè així se'ls pugui exigir més. Es parlà de la militància dels joves que pertanyen als moviments especialitzats i es constatà que a molts joves se'ls dona «feina» i se'ls deixa sols.

Per tot això cal una proposta unificadora. Cal aprofundir el sentit de l'Església local (sobretot per part dels moviments d'origen extradiocesà, que no se senten integrats a l'arquebisbat) i trobar uns objectius vinculants, programats entre tots.

Concretament, cal preparar «moments catequètics» conjuntament, programar el nou curs amb temps, fer un calendari del que fa referència als joves i intensificar la informació.

Es va convocar una reunió pel

juny, a la qual a més del responsable, hi assistirà un jove de cada moviment i servei.

«Fet religiós i Església en els mil anys de Catalunya»

Aquest és el títol del llibre que ha escrit mossèn Miquel Barbarà, vicari de pastoral, i que ha editat Publicacions de l'Abadia de Montserrat. L'obra està dedicada «a les nostres famílies i parròquies que, en els anys de la postguerra, ens van ensenyar a parlar i a resar en català com la cosa més normal del món».

Al pròleg, l'arquebisbe emèrit, Josep Pont i Gol, fa un elogi de l'autor i de l'obra, i remarca tant que s'hi assumeixi tota la història, sense seleccionar allò que ens agrada d'allò que ens desplaça, com que l'Església ha estat present a Catalunya amb una «companyia altament vitalitzadora».

Mn. Miquel Barbarà, a la presentació, fa aquest plantejament: «Quina presència ha tingut el fet religiós i, més en concret, l'Església catòlica en els mil anys de Catalunya? Quina influència ha tingut en la cultura catalana? I en la presa de consciència d'aquesta cultura com un fet diferencial?»

L'autor comença aportant dades sociològiques sobre el fet religiós (pobles que porten nom de sant, ermites del país, etc.) i continua parlant de la relació entre el naixement de Catalunya com a nació i la seva influència religio-

sa, encara que cal assenyalar la «instrumentalització política» del fet religiós, tant a l'Edat Mitjana com en temps més recents. El llibre va presentant la història amb la influència que rep de la religiositat en moltes vessants.

L'autor és sociòleg, i això marca el seu treball. Amb tot, al llarg de l'obra es van elaborant interpretacions, vàlides tant per als creients que analitzen la història, com per als polítics, historiadors, etc., amb tal que valorin la importància del fet religiós a casa nostra, que no és un element marginal o anecdòtic, sinó que té una importància vital en amplis sectors de la societat.

Cal felicitar mossèn Barbarà per la seva aportació, i animar els subscriptors de QUADERNS a la lectura del llibre, per comprendre millor la nostra història: mil·lenària, com a catalans; bimil·lenària, com a cristians.

Jordi Figueras

URGELL

Vicenç Sastre, el sociòleg que ha dirigit l'enquesta sobre valors socials, realitzada recentment al Bisbat, distingeix dues zones ben diferenciades a les comarques de la diòcesi d'Urgell mentre ressalta la influència de les comunicacions per a la persona.

A les comarques del bisbat, segons el sociòleg, hi ha dos sectors ben diferenciats: l'un, el configuren Andorra i les comarques del sud; l'altre, les poblacions del centre i de la muntanya. «Al primer sector, comenta el sociòleg, hi ha un utilitarisme més radical, una instrumentalització de les realitats humanes més profunda, una visió de la vida a més curt programa». La diferenciació amb la resta de comarques tampoc no és radical, sinó únicament gradual, pel retard en el desenvolupament econòmic. Són vagons del mateix tren, dels quals uns van davant i els altres segueixen darrera.

El 10 % de les respostes a l'enquesta acusa l'aïllament com el problema més greu dels pobles. Vicenç Sastre comenta que la TV, en oferir una comunicació abstracta, perjudica la comunicació interpersonal i afecta també el sentit de solidaritat. Davant aquesta situació el creient té la responsabilitat de comunicar els seus propis valors a les altres persones, fomentar les petites comunitats, fer els encontres litúrgics més vius i crear zones de comunicació. El sociòleg qualifica la presència dels cristians al món d'avui com «aigua enmig del desert».

Visita pastoral per sectors

El bisbe Joan ha emprat una nova forma en la visita pastoral a la parròquia de Balaguer. Dues ve-

gades ha viatjat a la ciutat comtal: els dies 15-18 de desembre de 1988 els dedicà als grups eclesials, i els dies 15 i 16 del proppassat mes de febrer, al món de l'agricultura i la ramaderia. Anteriorment havia visitat els centres d'ensenyament de la ciutat. Cal tenir present que Balaguer és la parròquia més gran del Bisbat i la visita pastoral per sectors fa possible una millor informació i comunicació entre el bisbe i els fidels.

En el curs de la visita pastoral als grups eclesials una vintena d'entitats i associacions van rebre la visita del bisbe Joan: catequistes, alumnes de l'Escola de Teologia, pares d'alumnes, viudes, joves..., i finalment el Consell Parroquial de Pastoral. Els membres del Consell parroquial van informar el bisbe dels seus programes i les seves activitats i ell els encoratjà en la seva tasca. Finalment, en una concelebració eucarística presidida pel bisbe i pel presbiteri local, es van aplegar tots els moviments eclesials de la parròquia. Una litúrgia que més que mai expressava la força de la unitat i de la comunió eclesial en la fe apostòlica.

Pel febrer els pagesos i ramaders de Balaguer van acollir amb il·lusió i agraïment la visita del bisbe Joan a les persones i institucions més representatives del sector: cooperatives, Escola de Capacitació Agrària, sindicats, etc. Tot l'ampli ventall d'institucions del sector van ser presents a les trobades de diàleg i informació.

Altres notícies

Tres mil paperets amb l'eslògan «Blasfèmia? No! Gràcies» han repartit cada setmana de Quaresma els infants de Guissona pels carrers i les llars de la població. Va ser una iniciativa del Consell pastoral de la parròquia i ha donat els seus fruits, sobretot per la mentalització que ha suposat tant per als adults com per als mateixos joves. Tota la població acceptà amb simpatia el treball educatiu a càrrec dels infants.

Si continua el descens progressiu de naixements, a les comarques de la diòcesi d'Urgell, els darrers deu anys la natalitat s'haurà reduït a la meitat. Els 1.400 naixements del 1984, si es confirma la línia de descens, l'any 1995 s'hauran convertit en 700.

L'afirmació anterior és el resultat de la lectura del moviment del registre eclesialístic. El nombre de baptismes, als pobles del Bisbat, no coincideix exactament amb el dels naixements, però és suficientment indicatiu per a una deducció fiable. Les dades del moviment de registres parroquials l'any 1988 són les següents: 1.229 baptismes, 649 matrimonis i 1.387 defuncions. Només en relació a l'any anterior l'estadística acusava un descens de 71 baptismes (5,4 %), mentre es manté l'equilibri en matrimonis i defuncions.

Davant aquestes xifres el futur de les comarques del Bisbat és preocupant no solament per la demografia, que progressivament

envelleix, sinó per tot el conjunt si hom considera la presència humana com la millor garantia dels pobles i del seu patrimoni natural i cultural.

Acompanyat gairebé de tot el presbiteri diocesà, a la missa crismal del *dilluns sant*, el bisbe Joan consagrà diaca el jove Jaume Majoral i conferí els ministeris d'acòlit i lector a Josep Angerri i Jordi Profitós, ambdós de Balaguer. El diaca és un seminarista que cursa teologia a Barcelona. Els dos acòlits i lectors aspiren al diaconat permanent, i amb ells ja seran tres els diaques permanents a la diòcesi d'Urgell.

Antoni Mirabet

VIC

Sembla que es desvetllen arreu els *Consells de Pastoral*. Parlem-ne una mica. És el plat del dia. Després de «l'argue, obsecra et increpa...» per part dels de dalt i de tota una colla de temptatives, han començat a funcionar en moltes comunitats.

Han tingut lloc dues grans assemblees diocesanes amb la finalitat d'engrescar els laics i com a feliç resultat aquests s'han adonat que ha arribat la seva hora.

Últimament i després de les consultes de costum, acabem d'estrenar amb el vist-i-plau de la ma-

joria els «*Estatuts del consell diocesà de pastoral*». Diuen que serà una bona eina de treball. Tothom en sap la finalitat. Però potser seria bo repassar quins seran els membres d'aquest Consell. Vegeu-ne una mostra: el bisbe, el vicari general i els dos vicaris episcopals. Aquests ho són per raó del càrrec. I ara en ve una llarga tirallonga: un representant del consell del presbiteri, un representant del col·legi d'arxiprestos, un religiós, dues religioses, un laic per cada arxiprestat menys algun arxiprestat que en tindrà un parell, quatre representants dels moviments d'adults, quatre de la delegació de joventut, dos representants de la catequesi, dos de la delegació de la pastoral sanitària, dos de caritats, un d'ensenyament, un de missions, un de mitjans de comunicació, un de pastoral familiar, un d'afers econòmics i un de vocacions... I si encara us sembla poc, el bisbe encara n'hi podrà afegir mitja dotzena llarga. O sigui, Déu n'hi do, oi? Ara, cames ajudeu-me que «*grandis enim restat via...*»

Cal fer ressaltar la II Trobada de Consells de Pastoral: esdeveniment nou i que ha encaixat força. Més de 150 seglars es van reunir vinguts de tots els indrets del Bisbat. Gent compromesa per a posar en comú un neguit àmpliament compartit: l'acció evangelitzadora de la comunitat cristiana. La gent es mostra engrescada malgrat les deficiències i limitacions que es noten arreu. Algunes monografies de consells de pastoral

en acció, de tres pobles concretament, van ser el punt de partença de la reflexió comuna i del treball.

Un devassall d'idees i de suggeriments va ser el plat fort de la jornada i el bagatge que els seglars se'n van emportar cap a les respectives parròquies.

Prioritats pastorals

Com cada curs, els arxiprestos, després de garbellar el parer de la gent de la seva zona, han presentat un plec de prioritats adaptades a les diverses feixes del treball pastoral.

Heus aquí les més sobresortints:

- fomentar trobades de catequistes;
- crear consells d'economia i de pastoral a cada parròquia;
- empènyer la pastoral de conjunt;
- intensificar l'ensenyament religiós i la catequesi;
- programar trobades de preveres;
- atenció a la pastoral del jovent;
- dialogar amb els laics;
- atenció a les parelles i als grups eclesials;
- publicació de butlletins d'àmbit comarcal;
- fer trobades de matrimonis casats de poc;
- promoure l'esperit de servei entre els confirmats i els confirmands;
- reforçar la missa del diumenge;

— atenció als malalts.

I en l'àmbit diocesà s'han gestat aquestes propostes:

— preparar i dirigir trobades de consells pastorals constituïts o en vies de constitució;

— empènyer la creació dels consells de pastoral parroquials;

— endegar la campanya de sensibilització econòmica.

Sembla que hi haurà feina per a tothom...

Parlem d'economia

Diuen que els dèficits es van incrementant. Ho constaten els que remenen les cireres. I és clar, haurérem de cercar solucions. I tothom rumia i hi diu la seva.

Fins sembla que hi ha en joc les nòmines dels capellans i els mitjans de pastoral.

Per tot això es proposa *in extremis* endegar una campanya dirigida principalment als practicants amb la finalitat d'assolir un considerable augment de les aportacions dels fidels. En comptes de les 35 pessetes per habitant, es proposa pagar un 20 % o un 30 % sobre els ingressos provinents de totes les col·lectes ordinàries i dels donatius de tota mena.

A totes les esglésies trobareu des d'ara un gran cartell amb un pòster variable i uns eslògans canviabls cada cap de mes. Hi ha dues bústies amb sobres: una pels de cotització i l'altra pels possibles suggeriments dels addictes.

De tant en tant es fan reunions acalorades amb els consells parroquials d'economia per a informar-los des del Bisbat i per a engrescar-los a prendre's amb interès la campanya de l'autofinançament.

També s'ha parlat de l'aportació dels fidels amb motiu de serveis rebuts. Després de la gratuïtat de tota mena de serveis ens hem adonat que han fallat sorollosament les aportacions voluntàries dels creients. Potser sembla que, tot mantenint el caràcter gratuït de l'administració del sagrament, caldria proposar unes taxes en concepte de manteniment del temple: neteja, calefacció, llum, etc.

Diversos

Amb motiu dels *300 anys de presència de les caputxines a Manresa*, s'ha celebrat a l'Església del seu monestir una eucaristia presidida pel bisbe i un bon remajot de caputxins i capellans fills del Bages. Fou l'inici d'una colla d'actes que s'aniran desgranant durant l'any.

A més del *nomenament* dels membres del col·legi de consultors, la primavera n'ha fet florir de tota mena. Deu ser normal quan s'acosta el bon temps i no hi ha perill de glaçades... Cal remarcar el canvi de vicari episcopal de la Zona Nord. Des d'ara en comptes de Mn. Cinto Anglada tindrem Mn. Josep Bastardes, fins ara rector de Manlleu. Es tracta del relleu reglamentari. La Zona

Sud queda altra volta en mans de Mn. Salvador Bardulet.

Inspirats alt per alt en un document dels bisbes de l'altra banda del Pirineu, s'ha proposat a tota la clerecia una embosta de punts per a una *reflexió col·lectiva*:

a) fets que provoquen desànim i nerviosisme;

b) llums i clarors que inviten a la serenor;

c) fonamentació teològica i espiritual del prevere i la seva tasca;

d) noves crides i tasques que demanen el protagonisme del prevere;

e) mitjans de suport a la vida i a l'acció presbiteral;

f) pautes d'acció pastoral que afecten la vida i el ministeri dels preveres (tasques pastorals, col·laboració i relació entre els preveres, vida espiritual dels preveres i equilibri de vida del prevere...).

No podem deixar de fer constatar amb orgull sa i noble que *el nou abat de Montserrat* és originari de Vic, concretament de Torelló, a la Vall del Ges.

L'abat de Montserrat és en el ple sentit no solament l'abat d'un monestir benedictí sinó, en la pràctica i per una acceptació indiscutida, l'abat de Catalunya.

Montserrat és la catedral de Catalunya i per això vivim els esdeveniments de la santa muntanya com una cosa entranyablement nostra. Al nou abat Sebastià, l'encoratgem perquè sigui, com els seus antecessors, el guia espiritual d'aquesta gran col·lectivitat nacional que en diem Catalunya. Per molts anys des de la falda del Montseny!

Sebastià Codina

COL·LABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Josep M. Alimbau (director del Departament diocesà de Ràdio i redactor en cap del «Full Dominical», Barcelona), Jaume Aymar (director del Departament diocesà de MCS i Oficina de premsa, Barcelona), Roser Bofill (directora de «Foc Nou», Barcelona), Joan Camps (secretari del SIMCOS, St. Climent de Pinell, Solsona), Salvador Cardús (cap de l'àrea d'opinió del diari «Avui», Viladecavalls), Joan Carreres i Péra (escriptor i periodista, Maià de Montcal), Pere Casas (delegat diocesà de MCS i director del «Full Diocesà» Tarragona-Vic-Solsona), Pere Codina (director d'Editorial Claret, Barcelona), Sebastià Codina (rector de Vacarisses, Vic, corresponsal de «Quaderns»), Josep Faulí (periodista i escriptor, Barcelona), Miquel Àngel Ferrés (director del «Full Parroquial», Girona), Jordi Figueras (rector d'Albinyana i les Peces, Tarragona; corresponsal de «Quaderns»), Climent Forner (delegat diocesà de MCS; corresponsal de «Quaderns», Solsona), Joan Gomis (director de Justícia i Pau, escriptor, Barcelona), Joaquim Gomis (director del CPL, Barcelona), Antoni López Quiles (coordinador del gabinet de traducció i correcció de la Universitat de València i membre del consell de Redacció de la revista «Saó»), Pere Llabrés (director del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca; corresponsal de «Quaderns»), Joan Llopis (professor de l'Institut de Teologia, escriptor, Barcelona), Joaquim M. Martínez Roura (delegat diocesà de MCS, director del «Full Dominical» i del Departament de televisió, Barcelona), Josep Massot (director de Publicacions de l'Abadia de Montserrat), Pep Miquel Garcia (delegat diocesà de MCS, Tarragona), Antoni Mirabet (membre de la Delegació de MCS, Urgell; corresponsal de «Quaderns»), Jaume Montaña (delegat diocesà de MCS, Lleida, corresponsal de «Quaderns»), Manuel Pal (delegat diocesà de MCS, Urgell), Jordi Piquer (subdelegat i director del BOA, periodista de «La Vanguardia», Barcelona), Josep M. Pont (delegat diocesà de MCS, Girona), Joan Pujol (secretari de la CEMCS, Madrid), Jaume Reixach (rector de la Mare de Déu del Carme, Girona; corresponsal de «Quaderns»), Josep M. Ribes (delegat de MCS, Tortosa), Jaume Roigé (gerent de «Catalunya Cristiana», Barcelona), Francesc Romero (membre de la Comissió assessora diocesana de MCS, Barcelona), Albert Sáez (periodista i guionista del programa «Signes dels temps», de TV3, Barcelona), Francesc Segalés (membre de l'equip sacerdotal de St. Miquel del Port i Sta. Maria de Cervelló, Barcelona), Josep M. Totosaus (director de «Quaderns», Barcelona) i Miquel Tresserras (rector de Granollers de la Plana, Vic).

QP

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals, Rivadeneyra, 6, 3r. Telèfon 317 48 58. 08002-BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus - Consell de redacció: Salvador Bardulet, Joan Batlles, Lluís Bonet, Jaume Duch, Josep M. Fisa, Jesús Huguet, Joaquim Pla, Mateu Terrats i Josep Torrella.

Disseny: Jaume Duch - Impressió: I. G. Santa Eulàlia. Santa Eulàlia de Ronçana. Preu de la subscripció per al 1989: 2.500'— ptes. - Dipòsit legal: B. 25.506-1969. Ambllicència eclesialística. Juliol 1989

CENTRE D'ESTUDIS PASTORALS

PROGRAMACIÓ

PER AL CURS 1989-1990

CURS GENERAL SOBRE LA BÍBLIA

Una aproximació seriosa a la totalitat de llibres de la Sagrada Escriptura amb vista a l'aprofundiment personal i al servei pastoral a les comunitats.

Es distribueix en tres subcursos —A, B i C—, cadascun dels quals té lloc un dia de la setmana. Els alumnes poden matricular-se al que els resulti més avinent.

Els professors pertanyen a l'Associació Bíblica de Catalunya.

CURS A

Matèries:

Antic Testament: el Pentateuc.

Nou Testament: evangelis sinòptics i Fets dels apòstols.

Dies: els dilluns, del 16 d'octubre a l'11 de juny.

Hores: de 4'30 a 6'45.

Matrícula: 12.000 ptes.

CURS B

Matèries:

Antic Testament: els llibres dels profetes.

Nou Testament: IV evangeli, cartes de Joan, Apocalipsi.

Dies: els dimecres, del 18 d'octubre al 6 de juny.

Hores: de 4'30 a 6'45.

Matrícula: 12.000 ptes.

CURS C

Matèries:

Antic Testament: els salms i els altres llibres sapiencials.

Nou Testament: les cartes apostòliques.

Dies: els divendres, del 20 d'octubre al 8 de juny.

Hores: de 4'30 a 6'45.

Matrícula: 12.000 ptes.

PROFESSORS

Jaume Angelats, Lluís A. Armengol, Sebastià Bartina, Agustí Borrell, Pere Franquesa, Corona Garcia, Josep M. Grané, Gaspar Mora, Rodolf Puigdollers, Ignasi Ricart, Josep Rius i Camps, Jordi Sànchez Bosch, Ermengol Segarra, Rafael de Sivatte, Romuald Vives.

CRISTIANS EN EL MÓN D'AVUI

La programació dels dijous a la tarda —les tradicionals «Qüestions actuals d'Església»— abordarà des de diversos angles la situació del cristià en la societat actual.

Com sempre, els alumnes poden matricular-se al curs sencer o bé inscriure's només a determinats temes.

1. La societat actual, ¿és incòmoda per als cristians?
6 sessions, 19 octubre - 23 novembre (4'30-5'30)
2. Visió psicològica: el cristià privat de suports socials; el problema de la maduresa.
6 sessions, 19 octubre - 23 novembre (5'45 - 6'45)
3. Visió sociològica: acceptació de la societat o bé refús?; una Església encara massa present o bé massa absent?
3 sessions dobles: 30 novembre - 14 desembre (4'30-6'45)
4. Visió eclesiològica: La presència de l'Església en una societat laica i pluralista.
7 sessions, 11 gener - 22 febrer (4'30-5'30)
5. Visió apostòlica: El testimoni cristià, personal i col·lectiu, en el món d'avui.
7 sessions, 11 gener - 22 febrer (5'45-6'45)
6. Visió pedagògica / I: Transmetre la fe als infants en una cultura pobra en referències religioses.
6 sessions, 1 març - 5 abril (4'30-5'30)
7. Visió pedagògica / II: Educació de la joventut en temps de permissivitat.
6 sessions, 1 març - 5 abril (5'45-6'45)
8. Visió pastoral: La construcció de la comunitat cristiana en el món d'avui.
7 sessions, 19 abril - 31 maig (4'30-5'30)
9. Visió teològica: Creure en temps d'increença.
7 sessions, 19 abril - 31 maig (5'45-6'45)

NOTES PRÀCTIQUES: Dies: Els dijous
Dates: Del 19 d'octubre al 31 de maig
Horaris: De 4'30 a 5'30 i de 5'45 a 6'45
Matrícula: 12.000 ptes.

CURS BÀSIC DE PASTORAL

Pensat en funció de les nostres comunitats i destinat a les persones que hi treballen, vol aportar una formació bàsica en el terreny de la pastoral i difondre'n una visió coherent.

S'estructura en dues parts successives — I i II —, que tenen lloc el mateix dia i les mateixes hores. En conseqüència, els alumnes que es matriculen a la II part ja han fet la primera.

PRIMERA PART

1. L'home de la cultura moderna i postmoderna. - *Pere Lluís Font*.
2. El lloc de Déu en l'home de la societat i la cultura actuals. - *Joan Llopis*.
3. Els cristians: allò que creiem. - *Josep Vives Solé*.
4. Els cristians: la manera com vivim. - *Antoni Nello*.
5. L'Església i la seva tasca en el món. - *Xavier Morlans*.
6. La comunitat cristiana, lloc i objectiu de la pastoral. - *Salvador Bardulet*.
7. Iniciació al vocabulari pastoral. - *Josep M. Totosaus*.
8. L'evangelització. - *Florenci Costa*.
9. La catequesi en la comunitat. - *Joaquim Brustenga*.
10. Conèixer la Bíblia. - *Ignasi Ricart*.
11. El llenguatge sobre Déu. - *Josep M. Rovira Bellosó*.

SEGONA PART

1. Celebració i vida cristiana. - *Joan Llopis*.
2. La celebració eucarística. - *Genís Samper*.
3. Les altres celebracions sacramentals. - *Jesús Huguet*.
4. Celebracions de religiositat popular. - *Salvador Bardulet*.
5. Acompanyar els cristians en la seva vida personal. - *Francesc Vergés i Tuset*.
6. Acompanyar els cristians malalts. - *Ramon Caralt*.
7. Construir una comunitat arrelada i oberta. - *Ramon Alsina*.
8. Els moviments especialitzats. - *Antoni M. Serramona*.
9. Ministeris i organització de la comunitat. - *Francesc Pardo*.
10. L'Església particular i la pastoral de conjunt. - *Joan Batlles*.

NOTES PRÀCTIQUES:

Dies:	Els dimarts
Dates:	Del 17 d'octubre al 5 de juny
Horaris:	De 7'10 a 9 del vespre
Matrícula:	12.000 ptes. per a cada part

centre d'estudis pastorals